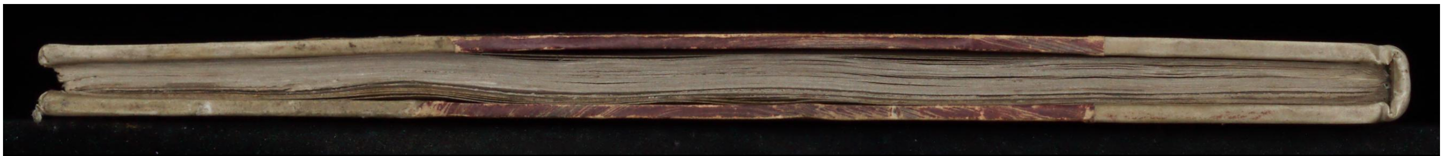
151
E10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

~~13.a~~ ~~4T~~ ~~2 05 ac~~
151 E 10
CA. 1747

Vocabula

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

87/

3 blanks a 1 -(this)
b 12
c 8

15/

a 1 / 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Incipiunt vocabula biblie ſcđm ordinē librorū ⁊ capłoꝝ. Incipit epiſtola iheronimi ad paulinū

Capitulum primum.

Frater in fide. Perferens. i. portans. Fide. i. certitudinē. Preferebāt. i. ptendebant ſiue oſtendebant. Hec neceſſitudo dicitur amicicia. Glutinū. i. caritas. Eſt enim hoc glutē vł hoc glutinū terra tenax vtilis ad compages nauium et aliorū vaſorum. Subdolus. i. fictus ⁊ fraudulentus. Palpans. i. blandiēs vel mulcēs. Palpo onis adulator ⁊ detrectator. Luſtrare. i. circuire regiones multas. Coram. i. preſēcialiter. Memphiticus a. ū. dicit egipciꝰ a ciuitate memphis. Vates. vatis dicitur ſacerdos poeta diuinus. hic accipitur pro philoſopho. Hic architas te. nomē eſt cuiuſdā ī doctrina pytagore plurimū eruditi qui tarentinꝰ dicit a tarento vnde fuit oriūdus. Italia a grecis occupata magna grecia dicta eſt. Vnde ea ora ytalie i. ora ytalica. Peragre dicit circuire pābulare inquirendo puagari perrare puadere. Achademia eſt villa platonis in qua ſtuduit et docuit. Gimnaſia achādemie dicebantur ſtudia et exercicia ī ſciencijs. Perſonare dicit hic p famā diuulgare. Malo. i. magis volo. Inde malens. i. magis volēs. Ingerere. i. doctrinā ſuam alijs inmittere et offerre. Pyrata. te. i. latro marinus. Paruit. i. obediuit. Titus liuius ſcripſit hiſtoriā romanorū: qui dicitur manās. i. diffluens lacteo fonte eloquencie qa dulcē ⁊ placidā habebat doctnam. Appollonius eſt nomē cuiuſdam ſapientis. Vulgares autē ſapientē vocāt magū. Pytagorici. i. ſequaces pytagore. Caucaſus ē mōs indie. Albani ſūt ppli. Maſſagete ſūt ppli. Amnis eſt fluuius. Tranſmiſſus. a. ū. i. trāſitus a. um. Bragmana pplus qdā. Hyarcha nom ē cuiuſdā philoſophi qui forte cathedrā habebat aureā. Vł qa ſcienciā docebat que auro pcioſior ē. qui potabat diſcipulos ſuos de fōte tātali. i. de ſapiencia ſeculari. que dicit fons tantali a tantalo philoſopho. Elamite. Fenices. Arabes. Paleſtini dicūt ppli. i ñoſophiſte erāt quidā philoſophi nudi ſolis genitalibꝫ tegmina adhibentes. De menſa ſolis dicit qđ quidā emit iactū retis a piſcatore qui traxit menſā aureā. ⁊ poſt młtam cōtrouerſiā adiudicata fuit deo ſolis. Et dicit famoſiſſima qa multi volebāt videre eā. In ſabulo. i. ī litore ſabuloſo poſitā. Hoc ſabulū li. ē arena. Vel dicit mēſa ſolis locus ubi docebat aſtrologia. Philoſtratus nomen ē philoſophi q de huiuſmodi hiſtorijs fecit octo volumia.

Capitulū ſcđm.

Luſtratas. i. peragratas et pābulatas. Hec ebdoas adis. i. ſeptēariꝰ q deſeruit veteri legi. Hec octodoas adis ē octonariꝰ qui deſeruit euāgelio. Hec energia gie īterior opacio ſiue labor. Eſchines nomē cuiꝰdā oratoris. Demoſtenes nomē fuit alterius qui fuit ī cauſa quadā ſuꝰ aduerſariꝰ.

Ca. iij.

Hic plaſtes huiꝰ plaſte dicit formator ſiue figulꝰ. Depinxit deſcripſit. Reuincere. i. redarguere. Suppu

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK 'S GRAVENHAGE

a 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

tatio.i.numeratio. Capl'm. v.
Demoſtenes nomē eſt cuiuſdaȝ
ſapientis. Quaq̄ꝫ.i.q̄uis. Predeſ
tino.i.p̄ordino. Capl'm. ſextuȝ.
Perſtrictus. a. ū. i. leuiter tact9
vel ſūmati dictus. Anguſtia dicit̄
hic artatio ꝛ breuitas que cōpetit
epiſtole. Hic ꝛ hec geometra. tre
dicit̄ menſurator terre. ꝛ hic geo
meter. tri. idem. Hic aliptes. tis ē
ſanator plagarū. Fullo. onis. qui
p̄arat pānos ꝛ excādidat. Paſſim
aduerbiū.i.cōmuniter. indifferen
ter et vbiqꝫ. Vendico. cas.i.appro
prio et vſurpo. Hoc poema. tis. ē
verſus. Anus. us. ui. eſt vetula.
Delirus. a. ū. qui deſipit et mente
deficit per etatem. Lira. re. dicit̄
ſulcus eciam dicitur inſtrumentū
conſonum. Hoc ſupercilium pars
quedam tegens oculos. cuius ob
ductio.i.eleuatio notabilis eſt ſig
num ſuperbie. Trutino. as.i. pon
dero. ras. Trutina. e. eſt inſtrumē
tum ponderandi. Pro pudor.i.con
fuſio ſupple. eſt. Ediſſero is. eſt ape
rire ꝛ oſtendere. Mulſerint.i.delec
tauerint. Hic homerocento tonis
et hic virgiliocento. tonis. ſunt li
belli de libris homeri et virgilij ad
laudem criſti compoſiti. q̄a illi poe
te in ſcriptis ſuis prolixis multos
verſus poſuerunt qui videntur in
ſuperficie cōuenire criſto quos per
currentes quidam punctauerunt
et poſt in vnū collegerunt. Et q̄a
hic cento. onis. eſt punctus ſiue
punctatio. hic virgiliocento. onis
eſt cōpilatio facta de v̄ſibus virgi
lij et homerocento. onis. de verſi
bus homeri. In accuſatiuo plura
li hos homerocentenes vl' homero
centonas. Iſti ſunt duo accuſati
ui greci. Maro. onis. fuit virgili
us. Virgo ponitur pro iuſticia in
verſibus virgilij. Circulati dicun
tur pueri qui ludunt in circulo de
ponentes aliquid occulte circa ali
quem de ſedentibus. Stomachus.
chi. ponitur hic pro indignatione
Capl'm. vij.
Videlicet.i.videre licet. aduerbiū
affirmandi vl' cōiūctio expoſitiua
Decalogus eſt ſermo ꝛ continet de
cem p̄recepta. Exodus. ab ex et o
dos quod eſt via. Miſticus. a ū. i.
figuratiuus. Spirant.i. ſp̄ualiter
ſignificant. Hec ariſmetrica. anti
qui dicebant arithmetica ab ares
quod eſt virtus et richmos nume
rus quia tractat de virtute nume
rorū. Heremus ē deſertū. Hoc deu
teronomiū dicit̄ a deuteros q8 eſt
ſc8ȝ ꝛ nomos vl' noma q8 ē lex Pē
thateucus eſt volumē pro q̄nqꝫ li
bris moyſi. Labor. eris eſt currere
vl' fluere. Hic pedeſter hec pedeſtris
hoc pedeſtre q8 pedibȝ incedit. Et
ponit̄ hic pro hūili ꝛ plano. Tipus
ē figura. Prefert.i.pretēdit ſiue re
preſētat. Hoc confiniū vbi aliqua
terminātur cōtigua. Porro ꝑ ſed
vl' certe. Hec eruca ce. ē v̄mis qui
ī caulibȝ īuenit̄. Bruc9 ci ē fetus
locuſte. Rubigo inis eſt ros noxi9
quo blada et terre naſcencia viciā
tur. Effuſū iri in me ſpiritū ſanctū
.i. effundendū eē futurū eſt paſſiui
in īfinitiuo de effundor. Diſtringe
re.i. leuiter ſtringere vl' diſtīguere
q̄a meliora ab alijs diſcernuntur.
Litus a ū.i. ſup īductus. Hic vnci
nus. ni. eſt inſtrumentū recuruū
ad attrahēdū fructus de ſūmitate
arborū. Emul9. a. ū.i. īuid9 Perto
no as.i. terribilit̄ increpare. Inuo
lutus a. ū. dicit̄ hic indutus et or
natus. Hec lampas. adis. et lāpa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

da. de. i. lucerna de vitro. Alphabe
tum. i. abcdarium. Hic pardus eſt
beſtia velociſſima et varioꝝ co
lorum. Saphicus. a. ū. eſt genus
metri. Philohiſtoricus eſt ama
tor hiſtoriarū. Hic ſymoides ē no
men cuiuſdam poete. Pindarus
alius poeta fuit. Alcheus fuit aliꝰ
Flaccus fuit oracius. Catullus et
ſerenus fuit alius ꝗuis interpo
natur copula. Perſonat. i. laudat
in carmine lirico. Decacordus a. ū
a deca quod eſt decem et corda q̄ſi
decem cordarum. Hoc epythalami
um. ij. ab epi quod ē ſupra et tha
lamus. dicitur canticū quod can
tatur ſuper cubiculū ſponſi et ſpon
ſe. Hic paralipomenō. a para qd
eſt preter et ypos qd eſt ſub. et me
ne defectus quaſi pretermiſſorum
ſupplēs defectus. Hec epythome.
huiꝰ. mes. vel hoc epythoma. tis.
dicitᷣ abbreuiacio. Inſtrumētū.
ponitᷣ hic pro teſtamēto. Inſtau
ro. as. i. reparo. Proſelitꝰ dicitur
aduena et circūciſus. Ceterū. i. ſed
Perplexus. i. cōiūctus vl' cōnexꝰ
Pleruſq;. raq;. rūq;. i. multꝰ. Hec
apocalipſis. ab apo qd ē re. et ca
lipſis qd ē velamētū. dicitᷣ reuela
cio. Concio onis. i. ꝯgregacio. In
duſtria. i. ſtudioſa cōſideracio. Pe
tulās. dicitᷣ iportunus brutus vel
petens laudē. Ebes. i. ineptus intel
lectu carēs obtuſus et ſtultꝰ. Car
po. is. i. euellere vl' apprehēdere. Se
denti. i. ocioſo me prefero magiſte
riū vl' magiſtrū rēnuēs. i. recuſās
Excipe eſt cū honōre recipere. Ex
magoras. re nomē eſt cuiuſdā ora
toris ſupbi. Effundere eſt hic dicē

Capl'm octauum

Salū. li. dicitᷣ mare. Herere. i. i
ſtare ſiue inſidere et incūbere. Pre
cido. is. i. āputare. Procraſtino. i.
morā ptraho. Obolus ē minimus
denariꝰ. Pedetēptim. i. paulatim.
Gazophilaciū eſt archa repoſitori
a oblate pecunie. Creſus. ſi quidā
lidorū ditiſſimꝰ. Incipit ꝓlogꝰ
in pēthateucum.

Preſagium. i. diuinacio. pre
ſciencia vel prenūciacio fu
turorū. Penthateucus ē lex moy
ſi quinq; voluibꝫ diſtincta. Obtrec
tator dicitur detractor. Patens ē
eſſe manifeſtum. Aſſero. i. affirmo
Suggillacio ponitur hic pro con
dēpnacione. Cudo. i. facere fabri
care. polire ferire ſculpere. Probā
tes. i. approbantes. Virilis porcio
dicitur qñ hereditas filys equalitᷣ
diuiditᷣ. Edicio. i. tranſlacio. Aſte
riſcus. ci. ab aſter quod eſt ſtella
et ycon quod eſt ymago dicitᷣ for
ma ſtelle. Talis forma in margine
poſita deſignabat textū ſub ea cō
prehenſū in debere ibi lucere cū ꝓ
us deeſſet. Obelus eſt ſignū ſagit
te ſiue veru. Hac figura in margi
ne poſita notabantur ſuperflua a
veritate libri reſecāda. Iugulo.
as. i. āputare. Confodio. i. perforo
Sintagma. tis. idem ē quod ordo
coordinacio. ſed ſecundum hugu
cionem ſintagma idē ē quod dog
ma vel doctrina. Apocriphus. a.
um. i. ſecretus vel occultus. Illa
ſcriptura dicitᷣ apocripha cuiꝰ au
tor et veritas ignoratᷣ. licet multa
vera contineat. Hoc deliramentū
dicitur fatuitas demencia diſcor
dia vl' deuiacio a rectitudine. Hy
berus. ri. ē fluuius. a quo hyſpa
nia dicta eſt hyberia. Vnde hybe
rus. a. ū. i. hyſpanus. Nenia. e. di
citᷣ cantilena q̄ fit ſuper mortuos.
et ſuper cunas puerorū. item dici

a 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

tur fabula vilis. Inde hiberi[?] nemi
e dicuntur fabula hiſpanoruꝫ vl'
ab hiſpanis īuente. Ptolomeus
rex eſt egipti. Vulgo. gas. i. in po
pulo publicare. Scriptito tas. fre
quētatiuū a ſcribo bis. i. frequent
ſcribere. Ariſteꝰ eſt ꝓpū nomē.
Yperaſpiſtes grece. latine dicit̄ ꝓ
tector. Baſilica. ce. dicit̄ domꝰ re
gis. Yconomꝰ ē diſpēſator domꝰ
Yconomicꝰ. a. ū. i. diſpenſatorius
a. um Vnde yconomicū zenophon
tis dicit̄ liber quēꝫ fecit zenophon
de diſpenſatiōe platonis. Pitago
ras fuit liber quē compoſuit plato
pitagore nomine ītitulatū Demoſ
tenis pro theſiphonte fuit liber ꝙ
demoſtenes compoſuit pro defenſi
one theſiphontis. Afflatus. a. uꝫ.
dicit̄ inſpiratus. Texuit. i. ordina
uit. Emule. i. īuide. Obtrectator. i.
detractor Cariſma. tis dicit̄ donū
ſancti ſpūs. Liuor dicit̄ īuidia vel
nigredo que remanet ex pcuſſiōe
baculi ſiue virge. Torqueo es dici
tur cruciare flectere iaculari vel
mittere. Torqueris. i. īuides. Sicu
bi. i. ſi alicubi. Conſulo is. cū a ceu
ſatiuo. i. conſiliū quero. Vſurpatꝰ
a. ū. i. falſo aſſūptus.

Incipiunt vocabula libri geneſis
Capitulum primum.

Geneſis grece. breſith he
braice. generatio latine.
Abyſſus profunditas a
quarum quaſi ſine byſſo
. i. candore. Hic et hec inanis et hoc
inane. i. vacuꝰ et ſine fructu Spūs
dm̄. i. volūtas dm̄. ferebatur ſuper
aquas. i. ſuper materiā ꝑmam for
mis congruentibꝫ diſtinguendā.
ſicut fertur volūtas artificis ſup
archam ex conceptione animi pro
ducendam. Arida. i. terra. Cetus
ti. et cete indeclinabile pluralis nu
meri magnus piſcis in mari.

Capl'm. ij.

Patro. as. i. facere pfecte cōmit
tere generare. Virgultū. ti. quod
ad radicem arboris naſcit̄. vel eſt
locus vbi virge habūdāt. Irrigo
as. i. adaquo as Paradiſus volup
tatis eſt locus ameniſſimꝰ in eden
ſcd'm hebreos. i. in delicijs. dicitur
eciā celū empyreū. et dicit̄ vita be
ata. Hec bdellia. eſt arbor indie et
arabie. tam gūmi ꝙ arbor dicitur
bdelliū. Onichinꝰ et hic onix. icis.
eſt lapis indicus et arabicus per
mixtum in ſe habens colorem ad
ſimilitudineꝫ hūani vnguis. Vira
go. ginis quaſi de viro acta ꝓpriū
fuit nomen prime mulieris modo
conueniens oībus illis que opera fa
ciūt virilia.

Capl'm. iij.

Periſoma. tis. eſt ſuccinctorum
femorale. Vnde fecerūt ſibi periſo
mata. i. bracas breues. Cherub bis
bi. accipitur pro quolibet angelo
illius ordinis. Verſatilis et hoc. le
. i. aptus ad verſandum. i. ad tollē
dum quando dominus vellet.

Capl'm. vi.

Leuigo. as. i. planum facere.
Inde leuiga. ge. inſtrumentuꝫ ad
planandum. Hoc bitumen. genꝰ
terre quod eciam gluten dicitur
quo ligna lita nulla violentia diſ
ſoluuntur. Hoc triſtegum gi dici
tur locus tricameratus. et dicit̄ a
tris qd eſt tres. et texi qd eſt ꝑteri
tū huiꝰ verbi tego. et ratione illiꝰ
producit̄ in medio. Hic cubitus ti
eſt quedā pars brachij. Itē eſt mē
ſura quedā que vſualiter conſtat
ex ſex pedibus ſiue nouē. Mando
is. ere. mādui vel mandi manſum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

.i.comedere. ¶ Capl'm.vij.
Hec catharacta.e.feneſtra celi
.i.nubes. via ſbterranea diſcurſ9
vl' meatus pluuiarū vl' tonitruuȝ
Hic articulus.li. paruū mēbrum
quidā color rethoricus ꝛc. et ponit
hic pro īicio diei ſiue pro fine. Hic
et hec reptilis ⁊ hoc.le.qd repit i.
trahit ſe ſup terram vel ſup muꝝ
¶ Capl'm.viij.
Adduxit dominus ſuper terraȝ
ſpiritum.i.ventuȝ. Intulit.i.int9
tulit et poſuit. Hec ſementis.tis.
eſt ſemen frugum vel tēpus ſemi
nandi.vel dea ſementis vel actus
ſeminandi. ¶ Capl'm.ix.
Obduco.is.i.otraducere delē op
ponere obuelare obūbrare. Vege
to.as.i.viuificare ſuſtētare regē
aliquā vim et valitudinē cōferre.
Hec verenda .oꝝ. ⁊ hec pudenda
oꝝ.et hec virilia. liū.dicūtur mē
bra hominis genitalia. Ca.xi.
Hic later.eris.argilla cocta ad
tegedas dom9.⁊ dicit a lat9 a.ū
quia latus format. Vr caldeoruȝ.
nomē eſt ciuitatis. ¶ Ca.xij.
Plaga.ge eſt regio.eſt vulnus
eſt rete. Iurgiū.gij.cōuiciū lis
cauſa cōtencio. Capl'm.xiij.
Hoc bitumen inis ꝛc ut ſup̄.ca
ſexto. Vernaculus eſt famulus i
domo nutritus. Hic et hec verna
vernula.vernacula famulus pul
cher vel famula. Et hic vernacul9
et hec vernacula. Hoc ſubtegmē
dicitur filum quod ſub ſtamine
in tela tegitur et texitur. Capitu
lum xv.
Hic liber.eri.dicit fili9 ex legi
timo matrimonio natus. Suſpicē
.i.ſurſū inſpicere. Trim9 a ū.a ts
et ānus.n.cōuerſa in.m.i.triū ā
noꝝ. Altrinſecus.i. hinc inde.vel

vtrimqꝫ. Abigo.is.ere.abegi a ſe
agere auertere ſeparare fugare.
et ſic capit hic. Vnde abigeus.ei.
dicit fur iumentoꝝ ⁊ pecoꝝ. Occū
bo.is.cubui.cubitū.dicit mori.
Vn̄ hic occubit9.us.i.mors. Et po
nit p occaſu ſol'. Hec caligo inis.
obſcuritas. Hic clibanus.ni.eſt
furnus. ¶ Capl'm xvij.
Empticius a.ū.ille qui emit in
ſeruitutē. Irrit9.a.ū.vanus caſ
ſus non firmus.ab in qd eſt non.
⁊ ratus qd eſt firmū. Ca xviij.
Pauxillus.a.ū.i.parū.a paul9
a.ū. Accelero as.i.feſtinare. Hoc
ſatū.ti.eſt genus menſure. Hec ſi
mila.le.farina albiſſima. Prouec
tus.ā.ū.i.pmotus. ſublimatus.
auctus.cumulatus. Hec muliebri
a.briū. dicunt menſtrua.quibus
deficientibus deficit vſus pariendi
Hec anus.nus.ui i vetula. Con
dictus.a.ū.i.ſil' dictus vl' promiſ
ſus. Capl'm.xix.
Oppido.i.valde. Vallo.a.i.circū
dare circūſepire. Effrigere.i.fran
gere. Hic gener.eri.qui accipit
filiā alicui9. ¶ Capl'm.xxi.
Hic vter.ts.vas de corio. Poſ
terus.a.ū.qui ſuccedit primis.
Statuit.i.poſuit ſiue ordinauit.
Colonus.ni.i.habitator. Ca.xxij.
Strauit.i.iſellauit. Hec ſtrues
is.oppoſicio cōgeries collectio ⁊ a
ceru9 lignoꝝ. Hec vepres.pris di
cit genus rubi ſiue ſpinariuȝ. Hec
concubina mulier que amaſia di
cit.⁊ aliqn̄ p vxore poit. Ca.xxiij
Cyclus.genus ponderis eſt ha
bens apud hebreos pondus vnci
ē. Apud grecos et latinos quarta
pars vncie eſt et ſtateris medie
tas. Dragmas appendens duas id
eſt.ponderans. Antrum.tri.i.ſpe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

lunca: ¶ Caplm xxiiij.
Accumbo .is.ere.bui.itū.i.co
medere Quī ī hoc loco capitur ꝑ
inſuper. Hec inauris.ris. ornamē
tum aurium. Armilla eſt ornamē
tum humeroruꝫ ſiue armoꝝ. Hoc
pondo indeclinabile.i.pondus. Deſter
no.ſtraui ſtratū.i. valde vl' deſuꝑ
ſternere Itē ſellā ⁊ ſarcinas remo
uere ſiue diſcingulare. ⁊ ſic accipi
tur hic. Sꝫ dextro.as.i.p dextraꝫ
ducere. ¶ Caplm. xxv.
Situs.a.ū.i.poſitꝰ a.ſinor eris
E regiōe .i.ex oppoſito. Collido ſil
led' vel ꝯq̄ſſare et ſic accipit' hic.
Hiſpidꝰ dicit' aſper ſetoſus piloſꝰ
hirſutꝰ. Gnarꝰ.i.ſciēs cautꝰ ꝯſide
ratꝰ pitꝰ vt hic. Rufꝰ.i rubeus ⁊
Forte lētē vocauit coctionē rufā.
Oppido.i.valde. Hec lēs tis.q̄d ē
legumen. Eduliū.lij.dicit' cibꝫ ab
hic hec edulis et hoc.le.aptus ad
comedendū. ¶ Caplm xxvi.
Cerimonie.arū.ſiue cerimonia
e.publica ſac' teſtimonia. religio
ſacra.leges diuine vel conſtituta
ſacrificioꝝ. Accerſitus .i.vocatus
Perſpicuus.i.clarus manifeſtus.
Impono.is.ſui.īpoſitū.i.decipere.
Vnde impoſtor.oris.i.deceptor.et
īpoſtura.i.deceptio. Locupletatus
.i.ditatus. ¶ Caplm xxvij.
Protexit.i.cooperuit. Fragrāti
a.i.redolētia. Flagrantia vero no
tat ardorē. Irrugio.is.ire.i.intꝰ
vel valde rugire.ad modū leonis
clamare hic accipitur pro magno
eiulatu. Conſternatus dicit' men
te deficiens territus ſtupefactus.
cadens.ſiue qui iam cecidit exani
mis factus aliquo timore vl' caſu.
¶ Caplm.xxviij.
Innixus.a.um.ab innitor.id ē
appodiatus. Titulus tituli.dicit'
inſcriptio vel ſignum laudis et ho
noris ſiue laus.et ponitur hic pro
ſigno. ¶ Caplm.xxx.
Alioquin.i.aliter. Inualeo es e
re.quaſi plus valere ⁊ ꝑferri. Mā
dragora.re.herba quedam ē cuiꝰ
poma ſūt pulchra et odorifera ſed
inſipida. Hanc putant quidā vale
re ad ſteriles fecundādas Preripi
o.is.quaſi pre alijs vel ante rape
re. Hic ſocer ceri.q̄ tradit filiā al
teri. Hoc vellus.eris.i.lana. Ful
uus a ū.i.rufus ⁊ rubeus. Lippus
a ū q̄ habet oculos lacrimantes.a
pus.i.putredine oculoꝝ. Inde lip
pitudo paſſio illa. Hec populus ē
arbor. Hec platanus eſt quedā ar
bor habens lata folia tenerrima ⁊
mollia folijs ficus ſimilia. Seroti
nus.a.uꝫ tardus ad ſero pertinēs
Hec admiſſura.e.dicitur quando
animalia ⁊ proprie iumēta admit
tuntur.i.ad coitū recipiuntur vt
generent. ¶ Caplm xxxi.
Inclitus.a.ū.valde glorioſus.
ab in ⁊ cletus q̄d ē glorioſus ſed nō
ē in vſu a cleo.es. Audiſterciꝰ ad
uerbiū tēpis.a nūc et dies et tertiꝰ.
quaſi nūc eſt dies tercius. Circūue
nire accipitur hic pro decipe Claꝫ
me.i.me neſciēte. Abigeres.i.a me
auerteres a me ageres ⁊ q̄ſi fura
reris. Tumulus mons breuis.ſe
pultura terra cōgeſta. Ca.xxxij.
Fetus.a.um.plenus fetu et fe
cundꝰ. Mature.i.tempeſtiue.
¶ Caplm xxxiij.
Aſſentior.tiris.i.conſenſum pre
bere. Depopulor.aris.i.deſtruere
Hoc ſtuprum violatio virginis.
Hoc ſcortum meretrix. C.xxxv
Infodio.is.ere.ſub terra ab
ſcondere. Hec therebintus arbor
quedā cuius fructus reſina vocat'

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

et eſt preſtantior alijs reſinis. Li
bo. as. eſt ſacrificiū facere et maxi
me de liquidis. Hoc libamen. ē ta
le ſacrificium. Hec effrata nomen
eſt ciuitatis. Caplm xxxvij.
Veſtis polimita eſt veſtis ex va
rijs coloribus et guttis. a polis qđ
eſt pluralitas et mitos gutta. Di
cio onis. ē dominatio. Hic fomes
itis. eſt origo. nutrimentum radix
lignum aridum ſiue fungus quo
capit᷑ ſiue fouetur ignis. Item eſt
ſcintilla emicans a ferro candenti
Preſto. i. preſentialiter. vel in pn̄
ti loco vel in preſentia. Hic et hec
talaris et hoc. e. veſtis ſcilicet per
tingens vſqȝ ad talos. Hec reſina
e. quodlibet genus gummi aridū
vel liquidum. a reſin quod eſt ma
nare. Hec ſtacte. huius ſtactes. et
ſtacten indeclinabile. gutta mirre
arboris et eſt idem quod mirra.
Caplm xxxviij.
Hic opilio onis cuſtos ouium. q̄
ſi ouilio. Teriſtrum. i. velamē quo
vtebantur mulieres paleſtine. vł
eſt veſtis tenuis a teron quod eſt
eſtas. quaſi veſtis eſtiualis. Hic
arrabo onis. dicitur pign9. ab ar
rabon grece quod eſt pignus lati
ne. Armilla vts̄ caplo xxiij. Hoc
coccinum. i. pannus rubeus. Hec
maceria. e. eſt paries longus quo
clauduntur vinee. Item eſt mem
brana qua inuoluitur puer in vte
ro que in partu diuiditur et ſequi
tur puerum. Caplm xxxix
Iniecit oculos in ioſeph. i. libidi
noſe direxit. Hic arbiter. tri. dici
tur teſtis. ſiue conſiliorum reuela
tor. Lacinia lacinie. dicitur veſtis
lacerata. Item ora veſtimenti ſi
cut hic. Caplm xl.
Sciſcitatus eſt id eſt inquiſiuit

Hic et hec pincerna pincerne. dici
citur vini diſpenſator vel propina
tor. Hec propago propaginis eſt
progenies. linea originis. extenſio
flagellum vitis extenſum ſub ter
ra. Gemma ponitur hic ꝓ illo ex
quo vua producitur. In lacum. i.
in carcerem. Natalicius. a. uȝ. ad
diem natalem pertinens. Coniec
tor. oris. ponitur hic pro interpre
te. Caplm xli.
Confectus a. ū. i. cōſūptus Hec
macies. ei. eſt macredo. Hic cul
mus. mi. dicit᷑ calamus ſpice qui
a radicibus naſcitur. et aliquando
ipſe folliculus vnde exit ſpica. qn̄
doqȝ ſpica. Hec vredo. inis. cor
rupcio que ex vēto vrēte puenit
Preſagiū eſt diuinatio futurorū
preſciencia vel ante nūciatio. Cō
icio. is. ere. quaſi ſimul iacere exiſ
timare. opinari. quibuſdā coniec
turis ꝑpendere. Obeſus. a. ū dicit᷑
hic rotundus et plenus pīguedīe
Alit᷑ eciā dicit᷑ pīguis corpulētus
craſſus refectus et ſaginatus. Car
po. is. pſi. ptū. violenter trahere.
Hoc viretū ti. dicit᷑ locus viridiū
ſiue viriditate plenus nec debet
ſcribi per. c. Squaleo es. i. ſordere.
eſſe vel fieri ſqualidū et aſperum.
Inde ſqualor oris. talis ꝓprietas
Condat᷑. i. reponat᷑. Biſſinus. a. ū
. i. de biſſo. i. de lino mūdiſſimo. et
producit mediā niſi fuerit ſbſtanti
uū. Hec torques. is. ornamētum
colli. Caplm xlij.
Machinor machinaris. dicitur
hic cogitare malum vel aſtute inſi
diari. Molior. iris. cum difficulta
te conari. Machinor. aris. i. para
re fabricare excogitare diſponē
ingenioſe. vel difficulter aliquid
facere. Recido. is. i. iteruȝ vel ſim

a 5

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

plicit[er] cadere. **Capl'm xliij.**
Pauxillũ.i.aliqn̄tulũ vel paulu
lũ.a paulus.a.ũ. Hec ſtorax acis
eſt ſpecies reſine odoris iocundi l'
eius arbor vnde fluit Hec therebi
tus.vt's caplo xxxv. Comeſuri.i.
comeſturi. **Capl'm xliiij.**
Augurior aris.i.diuinare maxi
me in garritu auiũ. Hoc flagiciũ
cij.i.dedecus ⁊ pccm̄ Et ſcd; yſido
rũ q̄cq̄d agit idomita cupiditas
Innoxi9 a ũ.i.ſine noxa vl' culpa
Obtendere.i.obducere oppone ob
icere obtexere obuelare obũbrare
Suggero.is.i. ſubmittere ſubſter
nere ſubmiſtrare indicare dicere
ſuadere. **Capl'm xlv.**
Perferri.i.dari et repreſentari
Capl'm xlvij.
Induſtrius.a.um.i.ſtrennuus
et expertus. Ingraueſcit.i. oppri
mit et valde grauat. Hoc erariu;
rij.locus vbi ſeruatur pecunia.
Capl'm xlix.
Hic ⁊ hec et hoc ptinax.acis.qui
non poteſt reuocari a pposito Ac
cubãs.i.iuxta cubãs Hec ceraſtes
vel ceraſta.te.ē ſerpens habens
cornua ſimilia cornib; arietinis to
tum corpus arenis tegit nec indi
ciũ ſui prebet niſi in ea parte qua
irretitas aues capit vl' alia anima
lia. Hic coluber bri ſerpens quaſi
colens.i.amans vmbras Jurgor.
aris.i.rixari mordaciter reprehen
dere Cōdita.i.ſepulta vl' poſita.
Capl'm.l.
Cōdire ē ſaporare dulcorare cor
pus mortuũ aromatib; vngere.
Hic natus.tus.i.natiuitas. Imp̄
ſentiarũ.i.impreſenti.aduerbium
tēporis vel loci. Hic loculus.li.i.
paruus locus et burſa et feretrũ
Incipit liber exodus. Capl'm.I.
Exodus grece dicitur.ab
ex et odus via. Hebrayce
elleſmoth.ab elle.i.hec et
ſmoth nomina Latine dicit' exitus
Ingruere.i.iminere inſtare ⁊ max
ime in malo. Obſtetricare.i. naſcē
tem puerum recipere ac lenit' trac
tare. Obſtetrix icis.mulier que ta
lia facit. Acceſſitus.i.vocatus.
Capl'm.ij.
Hic et hec elegans.tis.i. valens
excellens. nobilis. vtilis bonus
pulcher. Hec fiſcina.e.i.vas vimi
neum in quo exprimuntur caſei.
Inde hec fiſcella e.diminutm̄ Scir
peus.a ũ.i.de ſcirpo qui eſt ſpecies
iunci planus ſine nodo. Hoc bitu
men.inis.vt ſupra.caplo ſexto.
Hoc carectũ.ti.ē loc9 vbi creſcũt
carices.i.herbe acute et dure ſpar
to ſimiles. Hic alueus ei.eſt loc9
fluminis. Hec crepido inis.i.ſumi
tas riparũ vel altaris. Et ponitur
pro cauerna. Etiā dicitur extremi
tas altaris.vel ipſũ ppiciatoriũ.
Hic papirio onis eſt loc9 vbi creſ
cũt papiri.que ſunt ſpecies iunci.
Vagio is.i.plorare pprie paruulo
rum. **Capl'm.iij.**
Hic rubus.bi.eſt lignu; ſpino
ſum cuius fructus ⁊ virgula rub;
Hec arbor a grecis vocatur mor9
Appropio.i.appropinquo.
Capl'm.iiij.
Hoc oſtentũ.ti.eſt monſtrũ. vl'
res admirationē; faciens. Hoc di
uerſoriũ.rij.dicitur locus ad quē
aliquis aliqua neceſſitate diuertit
Capl'm.v.
Hic exactor.oris.i.iportunus et
iiuſtus petitor. Sicubi.i. ſi alicubi
aduerbiũ loci. **Capl'm.vi.**
Hec ergaſtulũ.li.i.carcer. Hic et
hec patruelis.i.filius.vel filia pa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

trui. ¶ Capl'm viij.
Ebullio.is.p duplex.ll.i.extra
mittere.ponitur hic trāſitiue. Abi
gere.i.amouere vl' procul ab alio
aliq̄d agere. Hic agger.eris ē hic
congeries aceruus vel mōticul9.
Immenſus.a.ū. quaſi ſine menſu
ra. Hic cynifes.fis.ē muſca mīnu
tiſſima aculeis ꝑmoleſta pro qua
ſeptuaginta trāſtulerūt cynomia
¶ Capl'm.ix.
Turgens omnis generis q8 in
tumorem vl' inflationē cōuertit.
Deſino.is.i.ceſſare. Hic folliculus
li. eſt theca frumēti vl' lini ꝛ cuiuſ
libet alterius rei que granuz cōti
net īuolutū. ¶ Capl'm.x.
Auertere.i.ſeparare ſe retro cō
uertere. Ventus vrens i calidus.
Denſus.a.ū.i.ſpiſſus quaſi palpa
bilis ¶ Capl'm.xi.
Mutio.tis.i.murmurare ad mo
dū mutoꝝ.vl' velle loqui ꝛ nō au
dere.ꝛ transfertur hic ad canes.
¶ Capl'm.xij.
Hic poſtis.tis.quaſi poſt oſtiuz
vbi ſcilicet firmatur oſtium inferi
us. Hoc ſuperliminare.ris.i. ſupe
rius limen quod ex tranſuerſo po
nitur ſuper oſtium. Agnus anni
culus.i.agnus vnius anni. Azim9
a.uz.i.infermentatus. Hoc moni
mentum a moneo.es.dicitur mo
nitio et illud per q8 monemur de
aliquo. Hic ꝛ hec indigena.e.i.inde
genitus.et ſic eſt terrigena. Hic
yſopus.pi.dicitur ſcd'm meliores
autores media ꝑducta ē herba hu
milis. Legitim9 q8 ſecundū legez
datū eſt ſeruandū. Hec colonia.e
.i.habitatio. Rite.i.recte ꝛ ſecun
dum morem. ¶ Capl'm xiij.
Occido ab ob ꝛ cedo quod ē feri
re vel incidere. Caſtrametor.aris
atus ſū.i.caſtra vel tentoria ponē
Et poſſunt eſſe due dictiones ꝛ ſic
metor poteſt regere caſtra in eodē
ſenſu. ¶ Capl'm xvi.
Inferant.i.intus ferant vel po
nant. Muſito.as.i cū ſilēcio mur
murare. Hec coturnix.icis.eſt a
uis regia.quam ioſephus ortigi
am vocat.grecus ortigometram.
hec patitur morbū caducum ſicut
homo. Hoc pilum vel pilus.li.eſt
inſtrumētū quo teritur aliquid in
pila vl' mortario. Tūdo.dis.tutu
di tuſum.i.percutere verberare ꝯ
cidere confringere cedere. Gomor
quem ioſephus aſſarium vocat eſt
decima pars ephi. Vel dicitur mē
ſura quin ꝗ ſextarioꝝ. Aūbi dicit
menſura trium modioruz. Scateo
tes.i.feruere emanare erumpere.
ebullire. Hoc coriandrum.dri que
dam herba quam yſidorus enume
rat inter olera odorifera. Hec ſimi
la eſt farina albiſſima. ¶ Capitu
lum xvij.
Iurgor.aris.vt ſupra geneſis
caplo.xlix. Laſſari.i.fatigari.
¶ Capl'm.xviij.
Hoc holocauſtū.ti.ab holon q8
eſt totū et cauma.tis.quod eſt i
cendiū.quaſi totū incenſum. Hic
tribunus.ni.qui eſt ſuper mille.
Centurio qui eſt ſup centum. De
canus vel decurio qui eſt ſuper de
cem. ¶ Capl'm xix.
Hoc peculiuz.lij.i.pecunia ꝓpa
ſup quā nō habet poteſtatē pater
familias. Hec bucina.ne.eſt ſpeci
es tube.a bucca et cano. Clango
xi.non clangui vt quidā dicūt ꝓ
prie ē tubare. Mico.cas.cui.pro
pe ē reſplendere. Perſtrepo.pis.
pui.pitū.i.reſonare. Capl'm xx.
Hic ꝛ hec ſculptilis ꝛ hoc ſculpti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

le: quod ſculpitur vel celatꝰ celte.
Inſons-tis oīs generis .i. innocēs
et ſine culpa. Pacifica erāt ſacrifi
cia q̄ fiebāt pro pace data vꝉ danda

¶ Caplm xxi.

Dns .i. ſacerdotibus. Subula-e-
eſt inſtrumentum ſuendi calceos:
Deſpondere .i. deſponſare. Induſ
tria .i. ſtudium vel deliberatio. Ab
ortiuum fecerit .i. filium mortuum
Hic et hec cornupeta: te-eſt aīal
quod cornu percutit. Rudiuſterti
us. vts gen̄. xxxi. ¶ Caplm xxii.

Depaſcor-eris .i. paſcedo corro
dere et vaſtare. Ad deos .i. ad ſacer
dotes. Exactor vts ca. v. Vrgere
.i. cōſtringere. ¶ Caplm xxiii.

Aduerſor-aris .i. deteſtari odire
vel reprobare. et regit accuſatiuū
Hic ſcrabro omis non crabro eſt v
mis qui naſcitur de carnibꝰ equo
rū putridis. Redigatur .i. cuerta
tur. Non imbis .i. non firmabis.

¶ Caplm xxiiii.

Hic crather-eris-et hec crathera:
re-eſt vas quoddā. Hic ſaphirus
ri lapis preciofus ſimilis ſereno ce
lo qui repcuſſus radys ſolis arde
tē emittit fulgorē. Inde ſaphirinꝰ
a ū .i. ad eū ptinēs.

¶ Caplm-xxv.

Altroneus-a-ū .i. ſpontaneus:
a-um. Nota q̄ iacinctus eſt aerei
coloris. Purpura ſanguinei Coc
cus flammei. Biſſus niuei. Hic ia
cinctus-ti-lapis habens colorem
ceruleū. Vel dicitur herba habens
purpureū colorē. Vel eſt nomen
pueri. Inde iacinctinus a flore vel
lapide q̄d eſt coloris purpurei ce
rulei-vel aerei. Hic coccus-ci-eſt
tinctura mediū tenens inter rube
um et croceum. Vel eſt pānus ru
beus qui dicitur bis tinctꝰ vt ma

gis coloretur. Hec biſſus-ſi-eſt ge
nus lini candidiſſimi et molliſſimi
Hec rubrica-ce-quidam color ru
beus. Inde rubrico-as .i. rubrica
deſignare vꝉ rubrū facere Sethim
eſt nomen montis vel regionis.
Vel eſt arbor que ſimilis eſt ſpine
albe in folys-et eſt lignum leuiſſi
mum imputribile et incremabile:
Concinno-as: per duplex-n-ē cō
miſcere ordinare preparare et com
ponere ſicut hic. Hoc thimiama-
atis eſt compoſitio ex pluribꝰ ſpe
ciebus. Ephod et rationalē veſtes
erant ſacerdotales. Hoc ſactuari
um dicitur hic tabernaculum Hic
ſemis-ſis. dicitur dimidium vel ſe
cundum quoſdam eſt pondus ſex
vnciarū. Aliquando eſt eciaꝫ inde
clinabile. Hic vectis-tis .i. quo ali
quid vehitur vel portatur. ſic vec
tes erant ſudes i circulis poſite ad
portandum archam. Teſtificatio
poteſt intelligi lex vel maxime deu
teronomiū. Propiciatoriū vꝉ ora
culū dicebatꝰ tabula poſita ſup ar
chā. Et dicebatꝰ oraculū q̄a ide da
bat reſpōſa dn̄s. Hic et hec pducti
lis et hoc-le-dicitꝰ quod tūſionibus
malleorū eſt productū. Hic et hec i
terraſilis et hoc le dicitur īterpola
tus celatura ſiue ſculptura et pla
no quaſi raſum videatur. Subue
hendus-a-ū .i. portandus-a-um.
Hoc acitabulū-li-per ſimplex-c-ē
vas quo acetū offerebatꝰ. Per du
plex-cc eſt vas quo liq̄da accepta
bantur que erant offerenda et que
non. Hoc libamen eſt oblatio de li
quidis. Haſtile-lis-dicitur ſtipes
candalabri. Hec ſperula le dicitur
parua rotunditas volubilis vt in
cathedris et in archis fieri ſolet.
Plumarius-a-ū dicitꝰ. Ca-xxvi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

opus acu factũ. Hec anſa. e. ē au
ris qua vas tollitur. vel pannus
panno cōnectitur. Inde āſula e. i.
parua anſa. Hoc ſagũ. gi. eſt pā
nus aſper de pilis caprarũ. Hec ba
ſis. ſis dicitur illud quod ponit̃ ſb
tabula vl' colũpna. Vergo. gis. ſi
ſũ. i. tendere vel declinare. Suppu
tatus. a. ũ. i. numeratꝰ. Hec lami
na. e. a lama qđ eſt latũ fruſtum
auri vel argenti. ¶ Caplm xxvij.

Hic lebes. etis. eſt vas. Hic for
ceps. pis. ē īſtrumētũ fabrile quo
tenetur ferrũ ad fabricandũ vl' ti
cio ad ignē meliorandũ. Hec fuſci
na. e. et inde fuſcinula eſt inſtru
mentũ tridens quo piſcatores ca
piũt piſces et quo coci extrahũt
carnes de caldario: Hec arula. le.
ſcdm hebreos erat quaſi quedam
araciũcula ſiue ſulcus in medio al
taris poſita vſqꝫ ad quē locuꝫ alti
tudo craticule ptingebat. Hec ce
latura. re. i. ſculptura. Oppādo. is
. i. circũextēdo. Inde oppāſus vel
oppaſſus. ¶ Caplm xxviij.

Fugantur. i. vtantur. Hec cida
ris eſt mitra. Hic balthꝰ. i. cigu
lũ latũ qſi reticulatũ. Polimitꝰ. a
ũ. opꝰ variũ quaſi guttis diſtictũ
Hic gemmariꝰ. gēmarij. qui opa
tur in gēmis. Gēmariꝰ. a. ũ. i. ad
gēmas ptinēs. Hic vncinꝰ. ni. in
ſtrumentũ ad trahendũ vel tenen
dũ. Hic ſardiꝰ. ij. gēma rubei co
loris ī cuiꝰ preſencia onix qui mł
tas habet ꝓpetates nociuas non
poteſt nocere. Hic topaziꝰ. ij. vel
topazion indeclinabile gēma ex ge
nere virēciũ omniqꝫ colore reſplē
dens. Gēma duos habet colores
ex auro et etherea claritate lucet
maxime cum tangitur radijs ſol'
oīm aliarum gemmarum ſuperās
claritatem. Hec ſmaragdus. di.
gemma cuius viror in ſole nō ob
umbratur. Hic carbunculus qua
ſi carbo ignitus. Lucet in tenebris
et fulgor eius in tenebris nocte nō
vincitur. Hic ſaphirus. vt ſupra
capitulo xxiij. Hic iaſpis idis.
lapis viridis ſimilis ſmaragdo. ſꝫ
multos habet colores alios inter
mixtos. Hic ligurius. ligurij. la
pis electro ſimilis in colore ſecun
dum yſidorum dicitur a linco beſti
a ex cuius vrina int̃ arenulas ge
neratur. Hic achates. achatis. gē
ma nigra habēs albas venas Hic
ametiſtus. eſt lapis indicus coló
re purpureo et violaceo permixtꝰ
quaſi roſa nitens et leniter quaſ
dam flammiculas emittens. Hic
criſolitus criſoliti. lapis ethiopi
cus vt aurum lucens et vt ignis
ſcintillans mari ſimilis in colore.
Hic onichinꝰ. vt ſupra geneſis ſe
cundo. Hic berillus. li. lapis indi
cus in viriditate ſmaragdo ſimil'
ſed cum pallore. Hic vel hec mar
go. ginis. eſt extremitas cuiuſli
bet rei vel loci. Hec vitta vitte. ē
inſula qua caput ſacerdotis liga
tur. Vel que crinibus inectitur q̃
defluentes religantur capilli. Vel
qua corona vel pectus vincitur in
ſtar vitis ligantis. Hic et hec texi
lis et hoc. le. quod facile texitur.
Hec thiara. e. i. corona vel mitra.
Biſſinus. a. ũ. vts̃ geñ. xli. Mala
ſunt poma granata. Punicus. a.
ũ. i. a puīcia punicia. Hoc femora
le vel feminale. i. braca. ¶ Capi
tulum. xxix.

Hec cruſtula. e. genus panis
abſqꝫ fermento in ſimilitudinem
cruſtule. indurati oleo conſperſi.
Hoc laganũ. ni. panis latus et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

tenuis non conſperſus ſed linitus
oleo. Jnicio. as. i. cõſecrare. Jux
ta baſem. i. partẽ inferiorem. Jncẽ
ſus. a. ũ. i. combuſtus. Concisus a
ũ. i. per partes diuiſus. Pluraliter
hec vitalia. liũ. i. inteſtina. Hic ar
mus. mi. i. humerus. Hec torta vł
tortula genus panis q̃ alibi collirí
da dicitur. Hoc veſtibulum. li. lo
cus ante fores porticus vel atriũ.
Expiare. i. pfecte piare purgare.
mundare purificare. Jnde expia
tio et hoc piamen idem. Hin eſt gẽ
nus menſure. ſcilicʒ ſextarius.

¶ Caplm. xxx.

Adoleo. leui vel lui. letum vel li
tum. i. cremare comburere icende
re et creſcere. Hoc thimiama. tis
vt̃s caplo. xxv. Libare eſt ſacrifi
care. Hoc libum vel libamen tale
ſacrificiũ. Recẽſitus. a. ũ. i. nume
ratus. Hoc labiũ. bij. ponitur hic
pro concha magna erea ad lauan
dũ. Hoc cinamomũ mi arbor aro
matica cuiꝰ cortex in modum can
ne rotundus eſt et gratilis et ſapi
dus. Hic calamus. mi. eſt arbor a
romatica. Hec caſia eſt arbor aro
matica v̓ga robuſti corticis ⁊ pur
pureis folijs. et ſcribitur per ſim
plex. ſ. ſcd̓m autores. Hec ſtacte.
vt ſup̃ geñ. xxxvij. Hec onica. ce.
eſt oſtrea paruula ſuaue redolẽs
magnitudine hũani vnguis. Eciã
dicitur alio nomine vngula. Hoc
galbanũ. ni. vel hic galbanus. eſt
lacrima cuiuſdã herbe ſimilis feru
le habens grana vt fabas Hic vn
guentarius. rij. qui facit vnguen
ta. Contundo. tudi. tuſum. i. tere
re vel comminuere.

¶ Caplm xxxi.

Faber. a. ũ. ad fabrũ ptinẽs. Jn
de fabre aduerbiũ qualitatis. Hec
baſis vt̃s ca. xxvi. Caplm xxxij.

Fuſorius. a. ũ. et hic et hec con
flatilis et hoc le. i. quod p liquefac
tionẽ in ignẽ ad aliquã formam p
ducitur. Siquo modo. i. ſi aliquo
modo. due partes ſũt Quiuero. i.
potuero. Hec noxa. e. i. culpa.

¶ Caplm xxxiij.

Hic cultus. tus. dicit̃ hic vſus ſo
lẽpniũ. veſtiũ. ¶ Caplm xxxiiij.

Hoc inſtar. i. ſimilitudo vel exẽ
plum. et includit in ſe prepoſitio
nẽ ad per ſe poſituʒ. Jmito. i. firma
bo. Hic ẽt hec zelotes. qui magnũ
habet amorem in vxorem vel ſpon
ſam. Hoc ſimulachrum eſt ydolũ
ſecundum aliquod ſenſibile effigi
atum. Vernus. a. ũ. a vere. Con
duntur. i. reponũtur. Siquando. i.
ſi aliquando. ¶ Caplm xxxv.

Hoc veſtibulũ. vt̃s ca. xxix. Hoc
dextrale. lis. i. ornamentuʒ dextre
cõmune viris ⁊ mulieribus. Jnde
dextrãriolum. li. diminutiuuʒ. Ne
uerant. i. filauerãt. Hic vermicu
lus idem eſt qd̓ coccus vł coccinũ
Dedicauerũt. i. conſecrauerũt Abi
etarius qui operabatur de abiete
Polimitarius qui operabatur de
polimito. i. de vario ope et gutta
to Plumarius qui operabatur de
acu. Texo texui textũ. i. ordinare
iportare hic dicit̃ cõponere telã fa
cere. ¶ Caplm xxxvi.

Hec anſa vt̃s caplo xxvi. Hoc ſa
gũ pãnus aſper. Nectere. i. ligare
cõiungere. inſerere vł nodare. Se
mis oĩs generis idec̄linabile. i. me
dius. a. ũ. Hec compages. gis. i.
iũctura. Hic vectis vt̃s ca. xxv.

¶ Caplm xxxvij.

Propiciatorium. vt ſup̃ caplo
xxv. Jnterraſilis. vt ſupra caplo
eodeʒ. Labium ponitur hic pro ora

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

menſe. Hoc acitabulū. vts̄ caplo
xxv. Calami in candelebro erant
partes nodoſe ſiue geniculate ad
modum calami .i. canne. Specula.
vts̄ caplo xxv. Equus. a. ū. i. eql'
Hoc emunctorium. rij. eſt inſtru
mentum quo tēperantur lampa
des et lucerne. Pigmentarius. a.
ū. ad pigmentum pertinens. Pig
mentarius. rij. qui facit aut ven
dit pigmenta. Hoc pigmentum
ti. dicitur confectio ex diuerſis.
ſpeciebus. Caplm xxxviij.
Excubo. bas in cuſtodia vigi
lare. Tero. vts̄ caplo xxxv. Fuē
.i. fuerūt. In cerimonijs .i. obſeruā
cijs leuitarū. Multa de iſto caplo
quere p capla ſupiora. Ca. xxxix.
Hec bractea. tee eſt fruſtum au
ri vel alterius metalli extenſum.
Extenuare .i. ſubtiliare. Hoc ſub
tegmen. vts̄ gen̄. xiiij. Hic palm9
mi .i. ſexta pars cubiti et menſura
palme. Vitta .i. ligatura. Porro .i.
ſed vel certe. Hic gemmarius. rij
qui operatur de gemmis. Vel gē
marius. a. ū. ad gemmas pertinēs
Hec ſupellex. ctilis. dicitur maſſati
cum. Hoc retiaculum. li. dicitur
craticula ferrea que ponebatur i
tra altare concauum. Multa vts̄
Caplm. xl.
Applicare .i. ppārare ad offeren
dū vel aliq̄d faciendū. Coruſcare
.i. reſplēdere. Hec turma .i. mltitu
do. Incipit liber leuiticus. Ca. i.
Liber iſte dicitur hebraice
vagetra A va .i. a. a. getra
.i. vocauit. Grece dicit le
uiticus. Latine offertori9 vl' ſacri
ficatori9. Hic art9. tus .i. mēbrū
Concident pro incidēt. Hec ſtrues
is. compoſitio lignoꝝ ad ſupponē
dū ignē. Hec crepido vts̄ exodi
ſc'do. Caplm. ij.
Hec ſartago. ginis. ē patella.
Torres .i. modicū adures. Ca. iij.
Hoc ylium. lij. et hoc yle. lis. ē
paruum inteſtinum et rotundum
quod adheret renibus aīal'. Hoc
pabulū. li. Hec alimonia. e .i. nut
mentū. Caplm iiij.
Cedi .i. occidi. Hic aries. tis. eſt
impregnator ouiū. Caplm v.
Nō quiuerit .i. nō potuerit. Ephi
eſt genus menſure trium modio
rum. Creditum .i. commendatum
vel cōmiſſū. Inficior aris .i. diffite
ri vel negare. Caplm vi.
Defricare .i. valde fricare vel ab
ſtergere. Caplm vij.
Hec collirida e. eſt paru9 panis
ſimilagineus triangulus vel cir
cularis. Abſumere .i. conſumere.
Hoc eduliū. vts̄ gen̄ xxv. Hic ar
m9 .i. ſpatula. Caplm viij.
Fores .i. portas. Hec ſubucula
.i. camiſia ſeu veſtis alba. Hec cy
daris hic balte9. vts̄ exodi xxviij
Hec lamina. vts̄ exodi xxvi. Hoc
labrum. bri .i. labiū vl' extremitas
Hec aruīnula dīnutiuū ab aruīna
q̄d eſt pinguedo. Concidere .i. in
fruſta vl' partes diuidere. Hoc re
ticulū eſt paruū rethe piguedinis
circa renes. Hoc laganū panis la
tus et tenuis. Adolere vts̄ exodi
xxx. Impreſentiarū. vts̄ gen̄ q̄n
q̄geſimo. Caplm ix.
Natu .i. natiuitate. Agnus anni
culus vts̄ exo. xij. Expiare vts̄
exo. xxix. Caplm. x.
Prophanū quaſi pcul a fano .i.
templo .i. non ſacrū. Legitim9 a.
ū. ut ꝫ exo. xij. Cerimonie. uts̄ gen̄
xxvi. Lugubri .i. flebili. Caplm xi
Hic cyrogrillus .i. erinaci9 ſcd'ꝫ
gloſam eſt aīal debile rapax mor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

ſterum ⁊ ſpinoſum minus ericio·
Hec pinna vel pinnula e eſt illud
quod ſupeminet in dorſo piſcis·
Hec griphes is eſt animal pēnatū
quadrupes omni parte corporis le
oni alis tantum et capite aquilis
aſſimilatur· Hic alietus·eti·dicit
falco auis prede auida et multum
animoſa inuadens aues longe ſe ⁊
maiores· Secundum alios dicitur
auis paruula capiens alias minu
tas aues et ſic dicit niſus accipit
vel ſmiriolus· Hec vel potius hic
ſtrucio·onis· habet corpus anima
lis et pennas roſtrum et duos pe
des vt auis non tamen volat ꝓp
ter ponderoſitatem corporis·et ha
bet vngues ſciſſos admodū q̄dru
pedis· Hec noctua que et noctico
rax coruus noctis ſic dictus eo ꝙ
noctem amat ⁊ nocte cibos querit
clamans cuius clamor odioſus ē
auibus·ſolem videre non potens
habitat in ſepulchris mortuorum
Hic larus·ri·auis eſt parua nig̃
⁊ pinguis tam in terra ꝙ̃ in aqua
habitans·volat vt auis natat vt
aquatile· Hic bubo·onis eſt auis
feralis onuſta plumis ſed graui de
tenta pigricia debilis ad volandū
in ſepulchris die noctuqꝫ verſatur
ſemper commorans in cauernis ⁊
ſtercoribus ⁊ imundicijs paſcitur
apud augures malum pretendere
fertur Hic mergus et inde mergu
lus ab aſſiduitate mergendi nomē
accepit· Auis que ſe mergendo ci
bum querit· Hec ibis·idis·vel i
bis·eſt cyconia egiptiata i nili flu
mine habitans ſerpentuꝫ ouis veſ
citur gratiſſimam ex eis eſcam ni
dis ſuis deportans· ſcd̄m legem ē
imūda· Hic cignus ·ni· dicitur a
canendo q̃a inſtante morte ꝓ ge

mitu dulciter cantat· Hic onacro
talus li·eſt auis in aqua ſonitum
faciens duos habens vteros· In
vno tantum cibaria recipit· In a
lio tantum decoquit et digerit ſed
primus pro veſicula gutturis re
putatur· Hic porphirion·onis di
citur pellicanus auis egiptiaca ha
bitans in ſolitudine iuxta nilum ⁊
cuius eſce ſunt lacerte ⁊ huiuſmo
di· et pullos a ſerpentibus occiſos
proprio ſāguine reuiuificat Hic
herodius·ij·eſt auis regia manibꝫ
geſtantis aſſueta ⁊ animoſa ad mo
dū accipitris pauce caruis reſpec
tu corporis multe plumoſitatis ⁊
ideo eſt leuiſſimi volatus· acutiſſi
mi pectoris fortis vnguis· Hic ca
ladrius·drij·ſecunduꝫ phiſiologū
eſt auis albi coloris nullam habēs
partem nigredinis·cuius pars in
ferior femoris purgat caliginem
oculorum· Et differt a calandra q̄
eſt auis ſonora et canora ſicut me
rula· Hic attacꝰ·ci·eſt maior bru
co· dicitur ab a quod eſt ſine ⁊ the
ca poſitio· q̄ depoſuit thecam.i. re
poſitorium ſuum in quo priꝰ iacu
erat inuolutus· vel potius ab a et
tego tegis· Hic offimachus eſt
animal pugnans contra ſerpen
tes· Ab offi quod eſt ſerpens et
machia quod eſt pugna· et debet
ſcribi per duplex·ff· Hec muſte
la· a mus et telon quod eſt longuꝫ
quaſi longus mus· mures perſeq̄
tur et ſerpentes· Hic crocodril
lus crocodrilli· a croceo colore dic
tꝰ eſt animal quadrupes in aquis
⁊ in terra valens· longitudine ple
rūqꝫ viginti cubitorꝫ· dentiū et vn
guiuꝫ imanitate armatum tanta
ꝙ duricia carnis vt ꝙ̃uis fortiuꝫ
ictus lapidū repercutiat· Hoc mi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

gale. lis eſt aĩal nãtũ forte ad deri
dendũ doloſum rapax ĩgluuioſũ.
Hic ceamleõ ontis ẽ aĩal diuerſa
varietate cõſperſũ vt pard⁹ ſcdꝫ
auicennã idem eſt qd ſtellio. ⁊ im
mutat colores ⁊ lucꝫ vt ſtella Hic
ſtellio. onis eſt reptile ſimile lacer
te tergo repict⁹ lucentib⁹ guttis
ad modũ ſtellarũ Hic cytropes pe
dis dicit̃ vas fictile cũ tribꝫ pedi
bꝫ. A citra ⁊ pes q̃ſi citra ſupiorẽ
partem habens pedes. ¶ Ca. xij.
Ritus eſt mós ordinatus Hec eb
domas adis. i. ſeptimana. Ca. xiij.
Hec puſtula. le. eſt in ſupficie
corporis turgida collectio. a pus
quod eſt putredo. Inolitus a. ũ
ſcdm huguzionẽ dicitur inſuetus
ſcdm papiam cõſuetus. ſed hic di
citur ĩnatus. Recaluaſter a ũ dici
tur retro caluus ſicut acaluaſter
dicit̃ ante caluus. Abolere. i. fetere
Subruſus a. ũ. qd eſt cum aliqua
rubedine. Flauus a. ũ. albus vel
rubeus ꝓprie blundus Infect⁹. i.
corruptus ⁊ cõtaminat⁹.

¶ Caplm. xiiij

Hic vermiculus. li. i. coccus filũ
vel pannus rubeus. Hec papula
eſt paruiſſima cutis erectio cũ ru
bore vl' ſcdm aliquos papula dici
tur carbũculus. ¶ Caplm xv.
Hoc ſagma tis eſt ſtratura aſini
Hec ſagma. e. que corrupte dicit̃
ſalma eſt ſella vel pondus et ſarci
na que ponitur ſup ſellã.

¶ Caplm xvi.

Hoc velum. li. erat cortina diui
dens ſancta a ſanctis ſanctorum.
Emiſſarius dicebat̃ quia mitteba
tur in deſertũ. Vel emiſſarius dici
tur equus vel ĩpregnator equarũ
Vel dicit̃ nũcius q̃a emittitur ad
nũtia deferenda. Imprecans. i. cũ
prece impones. Iniciatus a ũ. i. cõ
ſecratus. ¶ Caplm xvij.
Hoc piaculũ. li. dicitur pccm̃.
culpa. ſcelus. mors. illud quod pi
at expiat vl' purgat ſicut hic Hoc
aucupium. i. captio auium.

¶ Caplm xviij.

Hic patruus. i. frater patris. In
ceſtus a. ũ. i. non caſtus et nepha
rius. Hic pelicatus. tus. i. meretri
catus. Indigena vt̃s exo. xij. Hic
colonis. ni. eſt habitator qui aliũ
de venit. Hic ⁊ hec accola eſt habi
tator terre. ¶ Caplm xix.
Prophan⁹ a ũ vt̃s caplo. x. Hic
criminator. i. falſ⁹ accuſator. Hoc
ꝑputiũ cij. videt̃ hic poni ꝓ ꝑmis
triũ ãnorꝫ fructibus tanquã im
mũdis Auguriari eſt auguria mo
re gencium obſeruare. Hoc ſtig
ma. tis. eſt ſignũ. vl' coctura ĩ car
ne. Proſtituere ẽ filiã. i lupanari
pro turpi lucro ponere. Hic ario
lus. li. qui diuinat in ara. Hec re
gula. le. ponitur hic pro inſtrumẽ
to menſurandi. et hec ſtatera pro
eodem. ¶ Caplm xx.
Moloch nomen ydoli. Succidẽ
. i. amputare remouere. Fornicari
ponitur hic ꝓ ydolatrare. Mech⁹
a. ũ. i. adulter. Hec nurus. rus vx
or filij tui. Matertera ſorõr matris
tue Hec amita te ſoror patris tui
Auũculus frater matris tue Hic
phiton. onis. eſt ĩcantator. Inde
phitonicus. a. ũ.

¶ Caplm xxi.

Scortũ ⁊ ꝓſtibulũ. i. meretricẽ
Hoc ſtuprũ. pri violatio virginis
Violare ponitur hic pro diffama
re et dehoneſtare. In dorſo gibbꝫ
tumõr eſt in pectore ſtruma. Hec
albugo. ginis. eſt ſubtilis mẽbra
na viſũ impediens. vel glaucitas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

et albedo oculoꝝ. Hec impetigo ē
ſicca ſcabies ꝓminēs a corpore cū
aſperitate et rotūditate. Licitari
.i. imponere preciū rei. Ca p̄ xxij
Hic īquilin9. ni. qui īcolit .i. īha
bitat terrā alienā. Hic vernacul9
famulus in domo nutritus. Hec
papula. ut s̄ caplo xij. Capi. xxiij
Hic manipulus qd homo apprehē
dit manu metendo. Hec polenta
poteſt hic capi pro g̃nis toſtis ma
nibus confricatis: Hic puls ꝯtis .
dicit cib9 ex aqua ⁊ farina ↄfc̃t9
Cedēt. i. euenīet. Hec ſpatula. le.
dicit ram9 ⁊ foliū palme. Ca xxiiij
Concinare. i. cōponere ordinare
Senus. a. ū. a ſex. Altrinſecus. i.
hinc inde. Irrogare. i. alij malū in
ferre. ¶Capitulum xxv.
Sabbatizare. i. ſabbatū obſeruaē
Putare eſt vineā colere ⁊ ſarmeñ
tis ſuperfluis exonerare. Hic iubi
leus iubilei. erat annus remiſſio
nis ſcilicet quinquageſimus. Hic
et hec contribulis et hoc le. qui ē
de eadem tribu. Attenuatus. i. de
pauperatus. Colonus eſt cultor a
grorum. Venient. i. vendent. In
ualere. i. ad proſperitatem venire
Hic et hec patruelis filius et filia
patrui. Hic et hec affinis ⁊ hec ne
propinquus vxoris vel mariti ve
ſa vice. Supputare. i. numerare ⁊
computare. ¶Capitulum xxvi.
Hic et hec inſignis et hoc inſig
ne. i. nobilis preclarus ornatus
quaſi pre alijs eminens habens
ſignum. Irritus. i. caſſus ⁊ van9
Conficiat. i. deſtruat. Terreo ter
res. i. in pauorem mittere. Tabeſ
cere pro deficere vel languere ca
pitur hic. Attamen pro ſed. Priſ
tinus a. ū. i. antiquus vel primus
¶Caplm xxvij.

Hic ſyclus cli. in diuinis litteris
eſt vncia. Hic ebolus dicitur me
diala. i. medietas nummi. Item
obulus dicitur dimidius ſcrupu
lus qui tribus ſiliquis appenditur
¶Incipit liber numeri. ¶Capitulū
primum.

Liber iſte hebraice dicit vege
daber. grece arithimoth.
latine numeri vel numero
rum. Recenſentes. i. numerantes
In recenſitus a. ū. Caplm. ij
Metor aris. i. tentoria ponē: Hec
turma. eſt ſocietas minorum. Hic
cuneus. ei. eſt multitudo nobiliū
collcā ī vnū. Excubare. i. in cuſto
dia vigilare. Nouiſſimi dicuntur
hic vltimi. ¶Caplm. iij.
Appendit vel appanditur. i. circū
vel añ expandit. ¶Caplm. iiij.
Hoc libum ⁊ libamē ſacrificia de
liquidis. Hoc batillum. li. eſt vas
ad portandū prunas vl̃ carbones
Mancipari. i. deputari. Caplz vi.
Hic acinus ni. granū vue. Decer
no is. creui. i. delibero vel ſtatuo.
Hic nazareus ei. vel nazareus. a.
um. i. conſecratus. Hec torta te. ē
genus cibi vel panis ſic dicti. Ca
pitulum vij. ⁊ viij.
Propiciatorium vel oraculuz ut s̄
exo. xxv. Hic ſtipes tis. eſt pñci
palis erectio candela bri vel haſtu
le. Aqua luſtraciōis. i. purgacōis
vel expiaciōis ſicut aqua noſtra
benedicta. Vuluā aperit qui p̄mo
egreditur vl̃ naſcitur. Caplz. x.
Increpare ponitur hic p reſona
re. Conciſus clangor. i. fractus. V
lulare capitur hic pro ſonitu tu
barū. ¶Caplm xi.
Promiſcuus a. ū. i. ex vtroqz ſex
u. Flagrare. i. ardere deſiderio.
ratis. i. ſine precio. Hic cucumer

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

vel cucumis eris eſt ſpecies melo
nis maxime utilis īfirmis. Hic pe
po. onis est alia ſpecies. Hoc cori
āḋrū. vtꝰ exo xvi. Hoc bdelliū vt
ſu p̄ geñ. ſcḋo. Afficere. i. affligere.
Hec nauſea. ee. i. volūtas vomēdi
ſine effectu. Prophetare ē hic deo
laudes canere. Hec coturnix vtꝰ
exo. xvi. Cōfici. i. pfici. ¶ Ca. xii.
Hoc enigma atis eſt ſermo figu
ratiuus obſcura ſentēcia ſimilitu
do vel difficil' queſtio. Suffūdi. i.
rubore verecūdie colorari. Ca. xiii
Precoquus. a. ū. i. tempeſtiue
maturus. Procerus. a. um. i. lon
gus in ſtatura. Gygantes. de ge
nere gygantū. Capl'm. xiiii.
Vaſtus. a. ū. i. āplus et deſertus
Fornicatio ponitur hic p peccato
Concidens. i. feriens vulnerans.
¶ Capl'm xv.
Hoc pulmentū vel pulmentari
um. dicitur cibus delicatus et ſua
uis. Vel quilibet cibus preter pa
nē ſcilicet ꝯpanaticiū. Hec fimbri
a. e. dicitur extremitas veſtis vel
filūa ap̄ ēſu in extremitate ſtole ma
nipuli vl' pallii altaris. Vel lingu
la i veſte ioculatorū. Ca. xvi.
Hic procer. eris. princeps ciui
tatis caput tribuum et ꝯmuniter
dicit nobilis. Hic globus. bi. dici
t hic coadunatio. Capl'm xvii.
Turgere. i. inflari. Hec gēma di
citur hic vnde procedit flos. Hec a
migdalus eſt arbor. hec amigdala
et hoc. lū. eſt fructus. Deformari
. i. pfecte formari. Hec internecio vl'
interitio. onis. i. mors. Ca. xviii.
Preſto. i. in preſentia vel preſen
cialiter. Exterus. a. ū. i. extraneꝰ
¶ Capl'm xix.
Demū. i. finaliter. Spurcus. a.
um. i. immundus. Hec contagio.
. i. contactus. Luſtrare eſt hic pur
gare vel expiare. alibi eſt circuire
¶ Capl'm xxi.
Nauſeare eſt hic faſtidiū habē
Prominē. i. procul vl' i altū manē
vel apparē. Hic ſcopulus ē ſaxū
eminēs qḋ poteſt alōge videri. a
ſcopin qḋ eſt ſpeculari. Quīqꝫ ciꝰ
. i. p̄mo. Dicionis. i. dominii. Hic vi
culꝰ. i. paruꝰ vicꝰ. Capl'm xxii.
Cōgerere. i. coaceruare. Abigē
. i. auertere. Cunctari. i. morari vl'
dubitare. Contor aris. i. pquirere
vel ſcrutari. Stratus. a. um. i. īſel
latus. Hec maceria eſt murꝰ ſine
cemēto. Hec āguſtia. i. coartatio i
ter macerias. Ca. xxiii et xxiiii.
Hic clangor oris. i. ſonitus tuba
rum. Hic rinocero ſotis. i. vnicor
nis. Hec trieris. ris. eſt nauis re
morū tribus ordinibus recta vel
acta. ¶ Capl'm xxv.
Hic pugio. onis. eſt gladiꝰ par
uus bis acutus. Hoc ſacrilegiū.
q̄ſi ſacrilediū qui ido colitur ydo
lū in iniuriā dei. Ca. xxviii et xxx.
Hac fomes vt ſupra geñ xxxvii
Pollicitus. a. ū. i. promiſſus. Vt
. i. poſtq̄. Obnoxius. a. ū. i. ſubiec
tus vel aſtrictus. Extimplo. i. ſta
tim. Ca. xxxi.
Expetere. i. exigere. facere. De
populari. i. deſtruere deuaſtare.
Hec perichelis. idis. erat ornamen
tum feminarum quo greſſus con
ponebātur A peri. i. circū. et chelū
. i. curuum. Hec armilla. vt ſupra
geneſis. xxiiii. Hoc dextrale dex
tralis ornamentū dextre. Hec mu
renula eſt cathena in ornamen
tum colli ex virgulis auri et ar
genti contexta. Ca. xxxii. xxxiii.
Luſtra ¶ xxxiiii. xxxv et xxxvi
ta. i. circuita. Hic alūpnꝰ qui nu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

trit vel nutritur Hic ſcorpio omis
eſt hic nomen loci. Decernite .i. iu
dicate vel determinate. Ventilata
.i. diſcuſſa examinata. Inſontiū .i.
īnocentiū. Promulgare .i. ſentēci
am proferre.

Super deuteronomio. ¶ Ca. I
Elleadabarim hebraice.
Secunda legis latio la
tine. Deuteronomium.
grece. A deuteros .i. ſe
cūdum. et nomos vl' noma .i. lex
Gnarꝰ. a. ū .i. doctꝰ et ſciēs ¶ C. v.
Hic ſequeſter. tri. et hec et vi.
ſequeſtra. qui vel que certantibꝰ
medius interuenit aut recōciliat.
Protelare .i. prolongare. Signū ē
minus miraculū. Prodigiū ē ma
ius. ¶ Caplm. vii. viii. et ix.
Peculiaris .i. ſpecialis. Hic ſcra
bro. exo xxiii. Hoc anathema atis
.i. excōicatio dāpnatio pditio Hic
et hec et hoc anathema indeclinabile
.i. excōicatus etc. Hec ſpurcicia .i. i
mundicia. Subtritus quaſi ſubtꝰ
tritus ppter laborē. Hec dipſas a
dis paruū genus ſerpentis. Proti
di .i. cecidi. ¶ Caplm xi et xii.
Inuiſere .i. intꝰ et cū deſiderio vi
dere et pro viſitare ponit. Hoc por
tentuʒ eſt monſtruʒ ſignans in fu
turū. Hic tumulus eſt mons par
uus dicitur hic ruina lapidū appa
rens vel ſepultura ciuiū occiſoruʒ
Anathema eſt hic qd reprobatum
et prohibituʒ eſt de ſubſtantia tre
illius. ¶ Caplm xiiii.
Hic bubalus animal magne for
titudinis. Hic tragelaphus. A tra
chos .i. hircus et laphos ceruꝰ .i. hir
co ceruus. Hic pigargus a pige .i.
depreſſum forte parua auis ē Hec
orix. gis. animal mūdum ad eſum
ſed non ad ſacrificiū Hic cameleō
pardulus ē aīal ſicut pardꝰ. collo
tamē equo pedibꝰ bubalo capite
camelo ſimile eſt Cyrogrillus noc
ticorax vl' veſpertilio idem. Et mul
ta hic non expoſita quere leuitici
xi. ¶ Caplm. xv. et xvii.
Fenerare vel fenerari .i. mutua
re. ad vſuram dare vel accipere.
Surrepat .i. ſubintret. Hoc viati
cum expenſa pro via Illicere .i. ad
malū trahere. Caplm xviii.
Luſtrare ē hic purgare. Arioli di
uināt ī aris. Phitones in ventre.
Augures in garritu auium.
¶ Caplm xx et xxi.
Dedicare eſt hic perficere. Hec
machina eſt hic inſtrumentū bellā
di. Hec cedes. dis .i. occiſio pcuſſi
o. Sederit .i. placuerit. Contumax
.i. īobediens. Proteruus. a. um .i.
toruus crudelis. Coercitus. a. ū.
.i. coactus. ¶ Ca. xxii et xxiii.
In preceps .i. in precipitium
Perpeti .i. violenter pati. Affuit .i.
pſens fuit. Hoc veretrū. tri ē mē
brū viri. Hic mãzer eris .i. filiꝰ me
retricis. Egeſtus. a. ū qd de vētre
emittitur fetiduʒ. Hic ſcortator .i.
meretcator. Ca. xxv. xxvi et xxvii
Interpellare .i. interrogare. in
tus aliquē vocare alloqui Hec pal
ma eſt eſt hic victoria. Acerſiri .i.
vocari. Verenda .i. genitalia. Con
fectus .i. attenuatus quaſi conſūp
tus. Hoc cartallū. li. eſt caniſtruʒ
de cānis factū Hic et hec funebris
et hoc bre. eſt mortiferū lugubre l'
ad funus ptinens. E regione .i. ex
oppoſito. ¶ Caplm xxvi.
Increpatio ē hic ſiniſter euētꝰ
Hec rubigo ginis eſt ros noxius
quo ſegetes corrūpuntur Hec pru
rigo ginis eſt ardor carnis cogēs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

ad ſcalpendū. Et quandoq; dicit ip
ſa ſcabies. Hec ſura e. ē poſtrema
pars ſcilicet muſculus tibiaru; et
quandoq; ipſa tibia. Procax acis
oīs generis eſt impudens iuerecū
dus. Hec illuuies. ei. i. īmundicia
Hec ſecundina eſt pellicula qua
puer īuoluitur in vtero et ſequit
eū. Caplm xxix et xxx.

Hic ceſor. oris. qui incidit ligna
Fumare pro ſigno indignatiōis
ponitur. Hic vel hec cardo. inis. i.
extremitas. Hec ſoboles is. i. pge
nies. Cauſeris. i. conqueraris. Ca
plm xxxi xxxii xxxiii. et xxxiiii.

Hic nat9. tus. i. natiuitas. ort9
Irrito. as. i. prouocare. Heccine
an hec. Merax. acis. omnis gene
ris. i. purus preclarus. Opitulari
. i. auxiliari Caligo as. i. obtenebra
ri. obſcurari. Incipit prologus i
librum ioſue.

Pentateucus ci. a penta. i. qn
q; et teucus. i. volumē. p qn
q; libris moyſi. Hoc fenus oris eſt
hic obligatio. Efferūt. i. vocāt. Sil
uam. i. multitudinē. Per mēbra. i.
per ſpacia. Criminari. i. crimen in
ponere. Hoc exaplū vl' hec exapla
orū. i. exemplar ab exa. i. ſex et plo
ys. i. plica. Sicubi. i. ſi alicubi. Ar
cuat9. i. obliqu9. Carpere. i. repre
hendere. Concinnare. i. cōponere fi
gere doloſe. Hic aſteriſcus. Hic o
bel9. vts i plogo. an geneſim. Si
militer diſſerentes. i. cōcorditer ex
ponentes. Decreuim9. i. pupoſuim9
Flagitare. i. poſtulare. Hoc poſtli
miniū ē reuerſio de exilio ad iura
que amiſit. Hec ſyrena et hec ſyrē
enis eſt monſtrū marinū.

Incipiūt vocabula ex libro ioſue
Caplm pmum.

Ieſus ioſue et oſee idē ſūt Na
ue. i. fili9 nun. Ca ii iii v.

Explorare. i. inquirere et vi
dere conditiones incognitas. Eli
guere. i. īfirmari. pre timore vires
perdere ſicut hic. Hec moles. lis. ē
magnitudo. Hic alueus ei. eſt lo
cus fluminis. Hoc fluentū. ti. eſt
decurſus aque et communiter flu
uii. Hec polenta vts leuitici. xxiii
Caplm vi. et vii.

Concisior. i. magis confractus.
Hoc anathema. atis. et oīs gene
ris indeclinabile. ponit hic pro re
ſeparata a dño. Increpare. i. reſo
nare. Hoc erariū locus theſauri.
Imprecari. i. maledicere. Ceciderit
. i. pcuſſerūt. Pronus. a. ū. i. iclina
tus ad vallē. Ca viii et ix.

Recēſuit. i. numerauit vl' elegit
Hic vter. tris. vas de corio. Per
ātiquus. i. valde antiqu9. [H]oc p[i]c
taciū. cii. eſt particula corii quo a
liqd repeciat ſicut hic. Vl' ē breuis
epiſtola. vel cedula excisa de mē
brana. Viaticū expenſa pro via.
Inire. i. firmare. Caplm x et xi.

Hoc preſidiū. i. municio adiuto
riū. Induſtrius. a. ū. i. ſapiens diſ
cretus. Mutire. i. murmurare ad
modū mutorū vl' brutorū. Vel vel
le loqui et non audere ſic eſt hic.
Subneruare dicitur hic ſegrega
re per inciſionem neruorum tibia
lium. In tumulis. i. ī montibus.
Ca. xiii xiiii. xv.

Prouectus. Longeuus. a. um.
etas multi temporis. Situs. i. in ſe
pultura poſitus. Vergere. i. tende
re. Marcere. i. putreſcere torpere pi
greſcere ſicut hic Hec ignauia. i.
ſtulticia dicit hic ſtolida pigricia
vel negligentia. Ternus. a. ū. ad
tres ptinēs. Luſtrantes. i. ī circui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

tu pambulantes. Affricus eſt ven
tus. ¶ Caplm xxi. et xxij.
Redacti. i. reducti vl' ↄuerſi. Hebz
expleta. i. ope cōpleta. Sacleg9 a
ū. i. maledict9 et pphan9. Deſeui
re. i. crudelit' affligere. Hec ſoboles
ē hic pgenies. Exſtruere. i. cōſtru
ere edificare. ¶ Ca. xxiij. et xxiiij
Hic et hec pſemilis et hoc le. i. val
de ſenex. Progreſſioris. i. lōgioris
etatis. Hoc cōnubiuz. i. matrimo
niū. Potiſſimū. i. precipue. Ignoſ
cere. i. parcere. Pergrādis. i. valde
grandis.
¶ Incipiunt vocabula libri iudicū.
Caplm pmū et ſecundum.
Currus falcati habebant fal
ces in ſingulis cātis. Scor
pio eſt nomē loci. Formicā
tes. i. ydolatrātes. Hec adiuētio ē
nou9 mod9 peccandi. ¶ Ca. iij.
Hic ſatrapa dicitur ſapiēs iudex
rex dux prefect9 puincie. Anceps
pitis. oīs generis ē gladi9 vel res
duas habēs facies. Vl' dubi9. Ab
an. i. arcū a caput. Hic capul9 li. i.
manubriū. Hoc ſagū. gi. ē idumē
tū militare qdrate forme. Vel aſp
pānus. Vel veſtis tenuis a abraſa.
Hec ſica. ce. ē gladius qui dicitur
mia. Hoc poſticū ti. latens ingreſ
ſus a poſteriori. ¶ Ca. iiij. a. v.
Accerſitis. i. vocatis. Deſilire. i. de
aliquo ſalire aut deſcendere. Feſti
nanter. Hoc tempus vel timpus.
eſt pars capitis. Si. i. non. Diſcrimē
. i. periculum. Baratruz. i. vorago
vel profunda cauitas. Preceps. i.
pcipicium. Volutare. i. voluere. Ex
animis et hoc me. i. ſine aīa
¶ Caplm vi. et. vij.
Hoc vellus eris. i. pars lane. vel
ipſa lana. Madere. i. aqua perfun
di. Hic poples. itis. i. genu. Lagē

na eſt vas vinarium. Complodere
. i. ſimul plaudere. Hec crepido vt
ſup exo. ſcdo. ¶ Ca. viij. et ix.
Hec bulla. e. eſt ornamētū rega
liū pueroꝝ vel equoꝝ aut camelo
rū maxime in collo ſimile rotundi
tate bullis in aqua. Vel ſtella vel
ſigillū papale. Hec rānus arbor ſpi
noſa que dicit' ex ſe ignē pferre.
Hic cuneus. i. ſocietas. Palare. i.
vagari. Hic armiger eri. i. ſcutifer
¶ Caplm. x et xij.
Hic arbiter tri. i. iudex. Conſit9
a. ū. i. circundatus a ornatus. In
creſco creui. i. in cōſuetudinem ve
nire. Hic liber vt's gen. xv. Hec ſi
cera. re. pot9 qui inebriare poteſt
preter vinū. ¶ Caplm xiiij.
Decerpere. i. dilacerare. Hoc exa
men inis. eſt cōgregatio apū. Hoc
problema. tis. eſt ppoſitio diffici
lis indigēs ſolutione. Queror. i. la
mētari. Vitulā appellauit vxorē ſ.
Hic pnubus hec pnuba qui vel q
aſſiſtit nubenti. ¶ Ca. xv. a xvi.
Inuiſere. i. viſitare. Expetere. i.
exigē. Ad odorē. i. ad ardorē. Hauſ
tis. i. bibitis. Percrebreo brui. i. di
uulgare a ī publicū venire. Humēs
tis. oīs generis qd tenz hūorem.
Plectere. i. punire vberare. Flectē
vl' ex vgis aliqd cōponere.
¶ Caplm. xvij. xviij. a xix.
Hec edicula. i. māſiūcula. Paru
per. i. aliquantulū. Parens. i. pater
ſpiritualis. Obniti. i. circunquaq3
niti. i. conari ad obſequium. Inde
obnixe. i. multum inſtanter. In
creſcere. i. augmentuz accipere ī p
ceſſu. Carpebant. i. cōtinuabāt. Di
uerſoriū ponit' hic pro hoſpitio. Vb
eris. oīs generis. i. habūdās. ¶ Ca.
Hic angulus. li ponit' ¶ xx. a xxi.
ī hic pro principe. Hoc piaculū. i.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

peccatū punicōe dignū. Inite .i. ī
choate. Debachari .i. deſeuire ⁊ cru
deliter ſe habere. Cōciderūt .i. ceci
derūt per mortē illatā.

Incipit liber ruth. Ca. pmum

Orbatus .i. priuatus. Sor
tiri .i. acquirere vł adipiſ
ci. Ohi eſt interiectio blā
dientis. Confecta .i. cōſūpta ⁊ ma
cerata. Hec pubertas. atis. ē qua
tuordecī ānorum in maſculis. duo
decim in feminis. Caplm ſcdm

Sarcinulas .i. vaſa vbi ſūt vic
tualia. Hec poleta. vtš leuit ſcdo
de induſtria .i. de ſtudioſa delibera
tione. Conderent .i. reponerentur

Caplm .iij.

Ventilare eſt granū ad ventum
iactando purgare. Cultioribz .i. ſo
lēpnioribus. Hoc archomiū. nij. ē
aceruus manipulorū. Abnuere .i.
diffiteri vł negare. Ca. iiij.

Inqꝫ .i. dixi vel certe. Siqn̄ .i. ſi
aliqn̄. Hec gerula le. dicit nutrix
portatrix. ⁊ gerulus dicit portitor
baiulus et ſuaſor negocij.

Incipit prologus in libros regū

Elementū eſt lrā alphabe
ti. Figure formacōes lrā
rū. Apex ē titul9 ſiue ſū
mitas lrarū. Caracter ē figura ſi
ue formatio lrē. Supputatio .i. ꝯpu
tatio ſiue numēatio Hic ceſ9. us.
.i. numer9. Miſtice .i. figuratiue.
Tetragrāmatō .i. q̄tuor lrār nomē
dei. Diuerſo metro. ſ. trimetro iam
bico ⁊ tetrametro. Texunt .i. ꝯpo
nūt ⁊ ordināt. Supputāt .i. nume
rāt. Incisiōes .i. metrorꝫ vł verſu
ū diſtīctōes. Pler9. a. ū .i. mul9
Verſus de lacteo. Lacteo lac ſugo
lacto lac pbeo nato. Iñ lactēs q̄
fugit lac. Prenoto .i. intitulo. Sub
texūt .i. ſbordināt ⁊ ſbiūgunt. Cō

pingūt .i. iūgūt. Agyogrpha .i. ſcā
ſcriptura. Incisio dicit hic parti
tio ſiue diſtīctio. Prenotāt .i. ītitu
lāt. Cronicō .i. tēporale vel tēpora
neū. a cronon qd ē tēpus. Scrip
titēt .i. ſcribant. Priſcus .i. āntiqu9
Corā .i. preſencialit. Indefeſſus .i. in
fatigabilis. Galea .i. capellus e
neus. Vnde galeatū pricipiuꝫ q̄ſi
armatū contra hoſtes ſacri cano
nis. Apocriphus ab apo quod eſt
valde ⁊ criphon qd eſt obſcurum
vulgo .i. vulgariter ſiue vbiqꝫ ſiue
per vulgus. poteſt poni aduerbia
liter. Hec fraſis ab hac fraſi ē mo
dus loquendi. Extimes .i. putes.
Ymber ē magna pluuia. Primuꝫ
.i. primo Inqꝫ .i. certe vł dixi. Hic
parafraſtes. tis. qui non trāſfert
lrāꝫ ex lrā ſed ſenſū ex ſēſu. quaſi
iuxta loquens. Coniector eſt diui
n9 vł vaticīator. Accōmodo ē pſeſ
tare vł dare. Mirrū. ri. eſt vnguē
tū de mirra. Vnde verſus. Vnguē
tū nardū. ſed nardus dicit arbor.
Eſt vnguē mirrū. ſed gūmi mirra
vel arbor. Obmuteſcere eſſe vel fi
eri mutū.

Incipit liber regū pm9. Ca. pmū

Emula .i. inuida perſecutx
Ango. gis. xi .i. conſtri
gendo affligere ⁊ moleſ
tare. Sexus virilis eſt fi
lius maſculus. Temulētus .i. ebri
us. a temetum quod eſt vinum. ⁊
lentos quod eſt plenum. Madeo
es. ere .i. aqua perfundi. Ablactare
eſt ab lacte amouere. Caplm. ij.

Extra te .i. preter te. Cardo inis
eſt extremitas. Conticeo. ceſa ꝯ
ticeſco inchoatiuū eſt tacere ⁊ ob
muteſcere. Fuſcinula tridens erat
inſtrumentū cū tribz dētibz ad ex

12

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

trahēdas carnes de caldario. Fe
nore .i. pignore. Hic calx pro pede
Tabeſco .i. deficere ꝑ triſticia. Tor
ta .e. gen9 panis ſic dci. Ca. iii.
Caligo. as .i. parū vidē ſicut ē in
ſenib9. Tinno is ē reſonare ad mo
dū cāpane retinentis ſonū. Expiet
.i. purget. Preſto .i. ī preſēti adver
biū loci vl' tpis. Caplm iiii.
Inſtruxerūt .i. ordinarūt. Paſſi
.i. cōiter. Nudiuſtercius adverbiū
tpis. Sella eſt cathedra vel ſedes.
Grādeu9 a ū .i. magne etatis. C. v
Demolior .i. deſtruere. Ebullire
.i. extra bullire. Hec nates. tis ps
iferior corporis. Hic extalis. lis. ē
via alui purgande. Ca. vi.
Satrape prīcipes fūt. Hic anus
eſt pars corporis iferior. hec anus
us. ui. eſt vetula. Fetas id eſt fe
cundas .i. habētes vitulos. Mugi
o is ē ſonum per nares emittere.
Caplm vii.
Cariathiarim quiqꝫ ſillabarū ē
Fragor. oris. eſt ſon9 cōfractiōis
vel colliſionis. Caplm viii.
Cōteſtor. aris eſt teſtificādo certi
ficare. Focaria eſt que facit focū
Panifica que facit panē. Addeci
mare ē decimā accipere. Ca. ix.
Citarcia ē vas repoſitoriū ſicut
ſacc9 vl' pera. Stater ſtateris eſt
medietas vncie appendēs tres au
reos. Cliuus cliui eſt aſcenſus. mō
tuoſ9. Comeſur9 .i. comeſtur9. Tri
cliniū. ii. ē triplex ordo diſcūbēti
ū. Strauit .i. lectū parauit. Ca. x.
enticula. le. eſt vas fictile qua
drangulum habens foramen in la
tere. Vel ſecundum yſidorum eſt
vas oleariū ex argento vl' ere fcm̄
a liniendo dictū qa īde ſacerdotes
et reges liniebāt. Prophetātes .i.
deum laudantes. Patruus eſt fra
ter patris. Applicuit .i. ad ſe venire
fecit. Verūnam vna pars eſt .i. an
Caplm. xi.
Incaleo .i. in calore aſcendere.
Caplm xii. et xiii.
Preſto .i. ī preſētia. Cuneus ei eſt
ſocietas. Sarculū li eſt ferramētū
cū manubrio ad purgandas ſege
tes. Retunſus a ū ab acumie ferri
reductū. Tridens entis ē furca fer
rea cū tribꝫ dentibꝫ eſt etiā fuſcinu
la coquorum. Caplm xiiii.
Scopulus. li. eminēs ſaxū. Pre
rupt9 .i. ī alto poſit9 preceps excel
ſus. Obſtupeo pre admiratiōe et ti
more deficere. Reboo .i. reſono. Cō
traho .i. retrahere deſiſtēdo ab icep
tis. Saltus us .i. ſilua ſiue nemus.
Defatigat9 .i. valde fatigat9. An
gulos .i. prīcipes. Caplm xv
Fornix fornicis eſt arc9 triūpha
lis. De iniciis .i. de p̄miciis. Ariolor
ē ydolatrare. Siccine .i. ſic ne adver
biū interogandi. Caplm xvi
In reliquū .i. in poſterū. Exagi
to .i. cōmoveo et vexo. Pſallens
dicebatur perit9 in cithara vel a
liis inſtrumētis qui dicebat pſal
tes. Caplm xvii.
Spurius. rii. vel ſpurius. a. ū.
de patre nobili et de matre ignobi
li natus. Vl' de patre icerto et ma
tre vidua generat9. Itē ignobil'
et degenerans. Hamus eſt circul9
lorice. Unde lorica hamata .i. de ha
mis facta. Haſtile eſt ſtipes haſte.
Liciatoriū eſt lignū circa quod lici
a īvoluūtur. Phalāga ē legio. Po
lenta eſt genus leguminis et qdā
cibus. Caplm xviii.
iſtrum eſt genus tube vl' aliud
inſtrumētū quod pcuſſū reddit ſo
nū. Caplm xix.
Lictor eſt qui ſcdm legē dampna

ros occidebat. Vl̄ ad mādatū iudi
cis puniebat. Capl̄m. xx.
Quīnymo .i. pocius. Perēdie .i. pꝰ
cras. Obnixe .i. valde vl̄ istāt̄ Pla
citū .i. decem Porro .i. certe. C. xxi
Therebintus arbor eſt a qua de
noīatus eſt ille locus. Impingere
.i. de capite ī oſtia pcutē. Ca. xxii
Emiſſarii ſūt curſores q̄ emittū
tur. Neſcio .i. ſcio et cognoſco. O
pacus .i. obſcurus. Capl̄m xxiiii.
Abruptiſſime petre .i. alte et emi
nētes ab acceſſu hoīm rapte. Ibi
ces media correpta ſūt capree ſed
media poducta ſūt ciconee. Ora ē
extremitas clamidis. Ca. xxv.
Satū ē meſura cōtinens modiū
et dimidiū Poléta ē accuratiſſima
farina. Carica ē ficus Mingēs ad
parietē ē canis vl̄ īfirmꝰ qui non
poteſt lōgius ire. Scrupulus eſt la
pillus paruus et aſp Scutifer .i. mā
cipiū. Ca. xxvii. et xxviii.
Pagus .i. villa. Ca. xxx.
Raſerit .i. deleuerit.
Ephod eſt veſtis ſacerdotalis.

Incipit liber regū ſecūdus. Ca I
Compitū eſt triuiū. Cocci
nū. eſt pannꝰ rubei colo
ris. Capl̄m ſecundū.
Inguen eſt inferior pars corpo
ris. Crepuſculū. vltima pars noc
tis. Capl̄m. iii.
Fuſu fuſi eſt inſtrumentū ligne
um cum duabꝫ vl̄ tribus tabellis
quas concutit leproſus querēdo
panem. Compes eſt cathena que
dicit̄ bogha qua pedes tenent̄ liga
ti. Capl̄m. iiii.
Conclaue conclauis eſt locus
ſecretus ſicut camera. Ca. v.
Doma domatis eſt tectum dō
mus. Fiſtula dicitur canalis qua
ſtillicidia defluebant. Vel fiſtula
dicitur hic cuniculus ſiue via ſub
terranea qua aſcēdebatur vſqꝫ ad
tectum. Cunus cuni. eſt via illa.
Arx. cis. dicitur rocca. Mello e
rat quedam vorago profunda Pi
rus dicitur arbor nota ſatis.
Capl̄m. vi.
Siſtrum ſiſtri. dicitur tuba vl̄
inſtrumentum ad modum tympa
ni. vel cymbalum reddens. ſonum
Armigatus .i. ad armum ſiue hūe
rum ligatus Subſilio .i. furſum ſa
lire. Collirida eſt panis triangu
lus et modicus qui alibi dicitur
torta panis. Aſſatura. re. dicitur
fruſtum carnis aſſate. Bubalus.
a. ū. de boue vel potius de bubalo
Scurra. re. qui aliquem ſequitur
cibi gratia. qui eciaꝫ dicitur aſſe
cla. Capl̄m viii.
Subneruauit. vt̄s ioſue xi. Ma
nubie dicunt̄ ſpolia ſiue exuuie.
Manubie dicunt̄ eciā excubie per
noctis ſpacia vigilātes Acōmēta
rius .i. cācellarius. vna eſt dictio in
declinabilis. Capl̄m. x.
Nates. tis. vel natis. is. ē ps il
la corporis. Acies eſt militia ordi
nata. Contraxit .i. ordinauit. Ca
pitulum xii.
Muſitantes .i. cum ſilentio mur
murantes. Serrō .i. ſerra per medi
um ſecare. Carpentū. ti. eſt genꝰ
vehiculi. Vnde ferrata carpēta .i.
roſtris incidentia. ſcilicet currus
ferrati. In typo laterū .i. ad ſimili
tudinē Gloſa. Trāſduxit cultros
per eos modo quo tranſducuntur
per lateres adhuc teneros vt con
formētur. Capl̄m xiii.
Deperiret .i. valde periret et āguſ
tiaret. Attenuati .i. ſbtiliati. Sor
bitiūcula dicitur liquidus cibꝰ q̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

de facili deglutitur. Cōclaue .is. ē
loc9 ſecret9. Fas ē licitū. Faux eſt
mādibula. Falx ē gen9 falcaſtri.
Talaris ad talos ptigēs Cōtabeſ
cēs .i. in tſticia ⁊ merore conſiſtens
Temulētus .i. ebrius. Ca. xv.
Cliuus .i. aſcenſus montuoſus.
Caplm xvi.
Palata. te. ē fic9 inter palas ꝯ
preſſa. Vter tris ē vas de corio Iu
gū gi ē cacumē mōtiū. Ca. xvij.
Calculus eſt paruus lapis. Veſti
bulū. li dicit̄ porticus vl' atriū Tip
ſana eſt ordeū ſiccatū pilo tūſū᷒ de
corticatū Stratoriū. rij. quaſi lec
tiſterniū qd ī lecto ſolet ſterni Ta
petū ti quaſi ſtrapediū quia pedib᷒
ſternitur. Caplm xix.
Obnoxia .i. ſubiecta. Cōuiua q̄ ē
de menſa. Caplm xx.
Iliū. lij. dicitur itestinū paruū
rotundū qd adheret renib᷒ anima
lis. Acōmentarijs indeclinabile .i.
cācellarius. Caplm xxi.
Oraculū .i. reſponſum dn̄i. Pia
culū .i. ſatiſfactio. Haſtile. lis .i. ſti
pes haſte. Polimitarius .i. de genē
beſeleel polimitarij. Liciatoriū eſt
lignū illud circa quod licia inuol
uūtur. Senus a. ū. quod ad ſex p
tinet. Caplm xxiij.
Pſaltes. te. eſt perit9 in cythara
vel organo. Lignū lanceatū .i. fer
ro armatū. Tuitus eſt .i. defendit.
Irruperūt .i. audacter ptrāſierūt
Libaui .i. ſacrificauit. Auriculari
us .i. ſecretarius et conciliarius.
Capitulum xxiiij.
Luſtrata .i. circuita. Graſſor .i.
deſeuio.
Incipit regū tercius. Ca. I.
Foueo eſt calefacere nutri
re reficere. Cerethi phe
lethi nomina indeclinabi
lia dicuntur cohortes ſiue legio
nes pugnatorum vel dicuntur eē
ſeptuaginta iudices locorū. Cere
thi ſonat exterminatores Pheleti
admirabiles. Caplm. ij.
Canus eſt capillus albeſcens in
capite veterani. Canus a. ū quod
ad ſenectutē ptinet. Caplm. iij.
Supputari .i. numerari. Intem
peſtus a. ū. dicitur incongruus ⁊
inutilis quaſi ſine tempore. Nox di
citur intēpeſta .i. incongrua rebus
agendis. Intempeſtū. ti. dicitur
pars noctis quaſi non apta ad ali
quid agendū. Caplm. iiij.
Acōmentarijs .i. cancellarius.
Annona e. eſt alimentū. Chorus ē
menſura triginta modiorū. Aues
altiles ſunt que ſtudioſe aluntur
ſicut capones et anſeres. Currilis
ad currū ptinens. Diſſeruit .i. trac
tauit dixit ſapienter locutus eſt.
Caplm. v.
Abiegnus .i. de abiete. Latus ē
latus nauis ſed hic ponitur pro na
ue. Indictio .i. ſumma. Lathomus
qui incidit lapides. Cementarius
qui operatur de muro ſiue cemen
to. Biblij erant quidam de biblos
ciuitate phenicis.
Caplm. vi.
io .i. menſis maius. Tabulatū
ti. eſt paries ex tabulis. Vel edifi
cium coaptatis tabulis f[...]tum O
raculum dicitur hic locus in quo
orātur. Coclea. e. eſt āfractuoſu᷒
deambulatoriu᷒ et circulare ſicut
ſolet fieri in turribus eccleſiarum
Hoc laqueare. aris. dicitur con
iunctio trabiū. in ſūmitate domus
Vel laquearia ſunt que ſup tigna
ponūtur et in ipſis illaqueantur.
Scdm yſidorū laquearia ſunt que
cameras ſubtegūt et ornant. Ora

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

culi.i.templi. pro foribus.i.in fori
bus. Tornatura eſt operatio facta
cum torno. Lamina.i.fruſtū auri
amplū. Tornus.ni. eſt inſtrumen
tū quo vaſa tornant̄. Anaglipha
orū pluralit̄ dicuntur ſupeminen
tes picture. Itē anaglipha dicūt̄
vaſa ſuperius ſculpta. Unde ana
gliphus.a.ū. dicitur ſuperi9 ſculp
tus. Hic poſtis eſt oſtiolū. Altrin
ſecus.i.hinc inde. Ad regulā.i.ad
lineā io eſt menſis maius. Ebul
dicitur ſeptember ſecundū bedā.
Capl̄m vij.
Domus ſaltus dicebatur quia
edificata erat de lignis libani. Li
banus eſt mons. Saltus.us.ui.
eſt ſilua. Epiſtilium quod ponit̄ i
capite columpne ſuperius. In co
lumpna eſt epiſtilium ſupra ſtil9
in medio. baſis infra. Serratus.i.
ſectus. Erarius qui ſcit operari de
ere. Capitellum quod ſupra colūp
nam ponitur. Fuſilis quod fundit̄
in fornace ſicut campana. Recia
culum puum rethe. Malograna
tum eſt fructus. Mare.i.concham
magnā. Luter dicitur concha illa
ſiue mare. Repandus a ū.i.recur
uus ad modū lilij. Batus.ti.eadē
menſura que et ephitcium modio
rum. et deputatur ꝑprie in liqui
dis. Interraſile.i.interpolatū ſci
licet de plano & ſculpto. Interco
lūpniū eſt qđ ponitur inter colūp
nas. vel ſpaciū diuidens eas. Ra
dius dicitur rectū eſt ſubtile lig
nū qđ a modiolo rote vſq; ad cātū
dirigitur & in vtroq; figitur. Ra
dius eſt pecten ſiue nauicula tex
toris et quoddā genus oliuarum
& virgula geometre. Modiol9 eſt
illud rotundū quod eſt in medio
rote et cū rota vertitur. Axis eſt
erga quem rota currus voluitur.
Scutra vas quoddam quod eſt e
qualis amplitudinis in ore & in fū
do ad calefaciendam aquā. Amu
la eſt vas ad fundenda vina. Ha
mula eſt ſuſcinula de auricalco.
Capl̄m. viij.
ethanim eſt ſeptember. Siqui
dem eſt certe. Denotatio.i.maledic
tio. Capl̄m.ix.
Heccine.i.an hec. Claſſis.i.naui
gium. Capl̄m x.
Thima ligna. dicuntur incogni
ta ligna. tamen hic dicuntur lig
na imputribilia ſpinoſa in ſimili
tudinē ſpine albe. rotunda & can
dida. Fultrum dicitur pes lecti &
hic ponitur pro lecto et pro quoli
bet ornamēto lecti. Ultro.i.ſpōte
Pelta ſūt ſcuta breuiſſima in mo
dū medie lune. In domo ſaltus li
bani.i.que fcā erat de ſaltu.i.de ſil
ua libani. Fulu9.i.rufus ſiue rube
us. Dentes elephātorū.i.pectines
Sicomoros.i.fic9 fatuas. Sicomo
rus ri eſt moro in folijs ſimilis in
alijs ficui. Capl̄m xi.
Delegauit.i. moriturus dimiſit
vel ſimpliciter dedit. Propago ē
ꝓpago quedā future ỽtutis ſcđz
ꝓſidorū ſicut apparet in multis pu
eris. Capl̄m xij.
Profugus.i.fugiens. Ceſſeris.i.
conſenſum dederis. Scorpionibus
.i.rubis aculeatis. vel flagellis ỽ
garū nodoſis. vel ſcutis habētibz
in ſūmitate glandes plumbeas.
Flagellis.i.virgis. Capl̄m xiij.
Therebintū.i.arborē cui9 reſina
eciā ſic vocatur. Profecto.i.certe
& indubitātur. Capl̄m xiiij.
Cruſtulā.i.panē ſic dictū ab ali
is differentē in forma. Effeminati
.i.ſacerdotes cibeles q̄ erat dea qđā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

mat̄ deoꝝ viri euirati natura vel actu. Itē effemīati dicunt̄ molles ⁊ eneruati ad fragilitatē femine deducti. Scutarioꝝ.i.eoꝝ q̄ de ſcutis curā habebāt. Excubabāt.i. vigilias ⁊ cuſtodias obſeruabāt Armamētariū.i.repoſitoriū armoꝝ vbi ſcutarij reponebāt ſcuta. Priapus fuit q̄daꝫ iuuenis q̄ ꝓpt̄ magnitudinē virilis mēbri habebat̄ ꝓ deo a mulieribꝫ. Specum.i.ſpeluncam.

Cap̄lm xvi.

Demetā.i.more metētis ſuccidā Pigentē.i.canē vel īfirmū. Tyrānidis.i.crudelitatis.

Ca. xvij

Lechit9 vas amplū de aurīcalco. Subcinericiū.i.coctū ſb̄ cinere. Alit9.i.ſpirit9.

Ca. xviij.

Vehemēs.i.fortis ⁊ magnus. Carmelus nomē eſt montis In diuerſorio.i.in loco ad quē quis ſe diuertit ad ſecreta nature. Prophetātibus.i. in miniſterio ſuo īuocantibꝫ. Aqueductū.i.aq̄ decurſū Araūculas.i.ſulcos.

Cap̄lm xix.

Iuniperus arbuſtula ſpinoſa. Spiritus.i.ventus. Aure.i.venti.

Cap̄lm xx

Accinctus.i.īdutus armis Diſcinctus qui tanꝗ̄ victor depoſuit Vmbraculis.i.in papilionibꝫ Per pediſſequos.i.per ſcutiferos. Recēſuit.i.numerauit. Inſtaura.i.redintegra. Pro omine.i.augurio. Federatus.i.pacto ligatus. Incōminus.i.ꝓpe.

Cap̄lm xxi.

Equus a. ū.i.planus. Optimates.i.meliores et dignīores. Demetā.i.decidam vel tollā. Demiſſo.i.īclinato.

Cap̄lm xxij.

Uentilabis.i.diſperges et diſſipabis. Aurige.i.bubulco. In ſinū.i. īteriora. Perlatus.i.deportatus

Habenā dicit̄ loꝝ ſiue retinaculū freni. et eciā habene dicunt̄ funes nauiū. Eburnea.i.de ebore Effeminatoꝝ.i.ſacerdotū ydeles.

Incipit liber regū quart9. Ca. I

Cancellus dicit̄ feneſtra reticulata et paruum foramen parietis. interſticiū et īnt̄ ꝓpugnacula.

Cap̄lm ſecūdum

Per t̄bīnē.i. ꝑ īuolutionē Auriga.i.bubulgus.

Cap̄lm. iij.

Pſalten.i.peritū in cithara vel organo. Alueū.i.lectū flumīs. Baltheū.i.cingulū militare et eciā illd̄ in quo arma dependent. Fictiles.i. latericij vel delateribꝫ facti. Irrūperēt violenter exirent.

Cap̄lm. iiij.

Uita comes.i.vita ſocia.i. ſi vixeris. Incubuit.i.ſupcubuit. Oſcitauit.i. hiauit vl̄ os aperuit Coloquintidas.i cucurbitas agreſtes Hec coloq̄ntis tidis vl̄ hec coloq̄ntida de ē herba amariſſima quaſi vitis diffūdēs ſe in ſepibꝫ fructu modico purpureo ⁊ rotundo. Cucurbita agreſtis ē minor domeſticis ī folijs ſil̄is cucumeri vſuali.

Ca. v

Burdo burdonis eſt aīal bigenū .i. ex equo ⁊ aſina natū Deſiliuit.i. de curru cito deſcēdit Quoꝗ̄.i. ad aliquē locū.

Cap̄lm vi.

In conclaui.i.ī ſecreto tuo. Cabi .i.tal̄ mēſure Hic cab9 bi dicit̄ q̄ cibos cōdiebant ꝓ ſale ſtercore columbīno.

Cap̄lm vij.

Statere.i.ꝓ tali ꝑōdere vel moneta. Simila le.i.farina albiſſima Cataractas.i.feneſtras ꝑ q̄s deſcēdēt que ꝓmittis.

Ca. viij.

Interpellaret pro iure ſuo Suffuſionem.i.lugubrē oſtenſionē quia vultus eius īmutatus eſt. Stragu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

lum.i.ſtratoriū q8 lecto vel ſedili
ſuperſternit. Caplm ix.
Lenticula eſt vas quadrāgulū
fictile habens foramen in latere.
Mingentē.i.canem. Clauſū.i.cap
tiuū. Nouiſſimū.i. viliſſimū. Glo
bus.i.rotūdus aceruus. Preceps
.i.cū impetu vadens. Veneficia.i.
maleficia. a veneno et facio. Sti
bio.i.vnguento vl' colore. Hoc ſti
biū bn dicitur ceruſa qua meretri
ces vtunt'. Caluariā.i.ſuperius os
capitis hūam ſupcilijs imminens
Hecine.i.an hec. Caplm x.
Optimates.i.meliores et honora
tiores. Aceruos cumulos dilux
iſſet.i.dies ſupueniſſet. Ca xi.
Triclinio.i.cenaculo. tricliniū.
a tribus lectulis diſcumbētiū. Ex
cubias.i.vigilias. Vallabitis.i.cir
cūdabitis. Septū.i.ābitū ſiue cir
cuitū. Impegerūt.i.ipulerūt. C xij
Inſtaurēt.i.reparēt. Sartatec
ta reparationes tectorū vl' tēplo
rū. Gazophilaciū.i.archa in qua
ponūtur pecunie ad reſeruandū.
Cementarijs.i.magiſtris murorū
Fuſcinule ſūt tridentes ad carnes
de caldario extrahēdas. Ca. xiij.
Nudiuſtercius quaſi nunc eſt
dies tercius. Iace.i.proice. Iacu
lo.i.telo ſiue lancea ſiue miſſili.
Hic iaculus. li. quidam ſerpens
ſaliens de arbore in arborem.
Caplm xiiij.
Adolebat.i.cremabat ſiue icē
debat. Salina eſt locus in quo fit
ſal. Petram.i.talē locum. Cardu
us ē herba ſpinoſa mordax et au
ſtera. Interrupit.i.diruit et euer
tit. Caplm. xvi.
Libauit.i.ſacrificauit. Libami
na.i.ſacrificia de liquidis. Celatas
.i.ſculptas. Luterem.i.mare eneū

Stratū.i.planatum. Muſach.i.ar
cham in qua reponebantur dona
ria regū vel pricipū ad refitiēdū
ſartatecta templi. Caplm. xvij
Peruagatus eſt.i.pcurrit. Con
teſtatus eſt.i.certos reddidit p v̄
ba ſua. Miliciā celi.i.ſtellas. Priſ
tinam.i.primā. Caplm xviij.
Pretergreſſi.i.trāſgreſſi. Indixit
.i.ipoſuit. Lanima e. eſt latū fruſ
tū auri. Fullo omis qui candidat
pānos. Acōmentarijs.i. cācellari
us. Incubuerit.i.ſe appodiauerit
Satrapā.i.principē. Demolirer.i.
deſtruerem. Siquidem.i.certe. Qui
nam.i.qui. Caplm xix.
Subſannauit.i.deriſit. Subſan
no as.i.corrugato naſo deſpicere.
Abies eſt arbor nobilis. Saltum.i.
ſiluam illius montis. Camum.i.la
queum. Camus. mi. quo ligatus
eſt canis vel aſinus. Hic videtur
poni pro freno. elus id eſt amor
Caplm xx.
Ulcus.i.apoſtema. Inhorologio
.i.in quo deprehenduntur hore. A
romatum.i.ſpecierum. Pigmēta
.i.confectiones ex vino et melle et
diuerſis ſpeciebus ſuaues et odori
feras. Hoc pigmentum vulgarit'
claretum. Condiderunt.i.repoſue
runt et congregauerunt.
Caplm xxi.
Hariolatus eſt.i. conſuluit diui
nos. Phitones qui habent artem
ſuſcitandi mortuos. Vel phiton
omis eſt ipſa ars. Aruſpices.i. ho
rarū inſpectores. Timiant.i. pre
admiratiōe quaſi tinnitū in auri
bus ſentiant. Tinnitus eſt ſonus
metalli pcuſſi. Caplm xxij.
Confletur.i. fundatur. Sarta
tecta.i.repatiōes tectorū. Ligna
rijs.i.operarijs de lignis. Cemen

b.5

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

raſris q operant̃ de muro. De lapi
cidinis .i. de loco in quo inciduntur
lapides .et dicit̃ hec lapicidina .e.
Non ſupputet̃ .i. non numeretur ꝛ
vel non ponderetur ꝓ ratione red
denda.

Caplm xxiij.

Suſcitarent q̃ſi mortua et ne
glecta mõ obſeruarẽt. In luco .i.
in buſco qui erat circa altare. A
ruſpices qui conſiderant horas et
dies in agendis. Cedron .i. cedrorũ
Edículas .i. manſiũculas Texebãt
pannos .ſ. ad faciendos papilio
nes. Effeminati erant ſacerdotes
cibeles. Exedram .i. domũculã iux
ta templũ vbi habitabant miniſ
tri. Dicit̃ eciã exedra thron9 ſedes
camĩata ſecreta vel locus theſauri
locus ſeparatus a pretorio vel a
palatio vel feneſtra exterius dila
tata et interius coartata gazophi
laciũ vel thalam9. Phitones .i. vẽ
triloquos. Ariolos .i. diuinantes ĩ
aris.

Caplm xxiiij.

Mulctã .i. collectã ſiue tributum
hec mulcta .te. Exegit .i. extorquẽ
do pecijt. Comedit .i. cõminuit et
cõ regit. Incluſores qui ſciũt gẽ
mas in auro vel argento claudere
ꝛ includere.

Caplm xxv.

Vallata .i. circũdata. Profuga .e
q̃ fugit de vna parte ad aliã. Vin
tores qui faciunt ſiue exercent vi
neas. Trullas .i. inſtrumẽta ad cõ
gregandos cineres vel eruendos
Dicitur quoqꝫ trulla inſtrumentũ
cementarij ſiue muratoris. itẽ tur
pis ſibilus partis inferioris. item
vas quoddã fictile. Tridentes .i.
fuſcinulas. et ponitur pro iſtrumẽ
to ruſticano vt eſt furca vel ſimile
Malumgranatum .i. malumpunicũ.
Capitellum quod ponebatur
ſuper columpnam ſicut baſis ſub
ter. Tirones .i. nouos milites An
nonã .i. alimoniã. Abſqꝫ ĩtermiſſio
ne .i. ſine ceſſatione.

Prolog9 in libros paralipomenõ.

Impelleres .i. inſtanter pel
leres monendo et rogan
do Germana .i. a fratribꝫ
iudeis facta. Cornix .icis .
auis nigra et garrula. Configere
.i. confodere vel poci9 effodere. Cõ
dere vel cudere .i. componere. Tri
pharia .i. triformi quaſi ĩ tria diui
ſa. Iactãtur .i. iactanter aſſerunt
Apocripha .i. valde obſcura. Cani
no .i. rabido. Ediſſero .i. expono vl
confirmo per hebraicam veritatẽ
Inextricabiles moras .i. longas ſẽ
tencias. Siluã .i. confuſionẽ. mltã
Barbariem quia videtur barbara
tranſlatio et confuſa. Digererem
.i. exponerẽ ordinarẽ ꝛ diſtinguerẽ
Per cola .i. diſtinctiões vſuũ. Diſ
memius nomẽ eſt cuiuſdam philo
ſophi. Paralipomenõ grece gtũs
pluralis .i. pretermiſſorũ vl relictõ
rũ in lege ſcilicꝫ vl libris regũ. Da
breiamin hebraice. Verba dierũ la
tine.

Incipit ꝑm9 lib paralipomenon. Caplm .ix.

Carpentarius .i. faber ligna
rius. Veſtibulorum id eſt
porticuum. In viculis .i.
in vicis ſiue villis. Credit9 .i. com
miſſus vel cõmendatus. Exedras
.i. domũculas circa tẽplũ ĩ quib9
habitabãt miniſtri Credita .i. depu
tata et cõmendata. Conficiebant
.i. componebãt. In ſartagine .i. in
patella. Frigo .gis .ere .i. ĩ patella
coquere. In exedris .i. ĩ domũcul
circa tẽplũ. E regione .i. ex oppoſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

to. Caplm.x.
Iaculis .i. ſagittis vel alijs telis
Armigerū .i. ſcutiferū. Concidit .i.
ſimul occidit. Ceſorū .i. occiſorū. ſi
ue pcuſſorū. In phano .i. in tēplo
Phitomiſſam .i. mulierē ventrilo
quā .i. per quā dyabolus loquebat
vel que habebat artem ſuſcitādi
Conſuluerit .i. cōſiliū de ſuſcitādo
ſamuele queſierit. Caplm. xi.
In arce .i. in rocca. A mello q̄ ē
vorago magna. Duos arihel .i. du
os leones Liciatoriū .i. lignū circa
q8 licia inuoluūtur. Caplm xij.
Indolis .i. etatis virtutē futurā
pretendentis. Egregius .i. nobilis
Inſtructi armis vel clipeo .i. exerci
tati. Palatas .i. ficus inter palas
compreſſas. Caplm xiij.
Laſciuiens .i. ludēs ſiue diſſolu
te incedens. Caplm xiiij.
Pirorū .i. illarū arborū. Ca. xv.
In vectib9 .i. in ſudibz de lignis
ſethi. Nablis .i. pſalterijs vl orga
nis. Lyris .i. ſimphonijs Epinicion
interpretatur victori deo trium
phus et palma. Biſſinus. a. um.
a biſſo quod eſt linum candidiſſi
mum. Ephod lineo forte eſt ſtola
biſſina vel alia non ſacerdotalis.
Buccina pprie ē tuba bellū denū
cians. Tuba vero prelium denun
ciat. Caplm xvi.
Bubalus a. ū. a boue vl a buba
lo. Simila eſt farina albiſſima Co
loni .i. habitatores. Quatiētes .i.
concutientes. Caplm xvij.
Subnervauit vtr̄s ioſue xi. Sali
narum locus ē forte ī quo fiebat
ſal. A commentarijs .i. cancellari9
Cerethi et phelethi legiones erant.
Caplm. xix.
Decaluauit .i. pilos barbe raſit
et dehoneſtauit. Inguen inis. ps
corporis circa genitalia. Ca. xx.
Manubias .i. ſpolia. Tribulas .i.
vehicula quibus terunt meſſes.
Trahas .i. alia genera vehiculorū
Hec traha. e. a traho quia rotas
nō habet. Sic eciā dicitur īſtrumē
tū q8 trahit ſuper linū vel aliud
de nouo ſeminatū ad planandum
terrā. Ferrata carpenta vehicula
roſtris incidentia. Carpēt ū. ti. cur
rus ferratus. Caplm. xxi.
Tribulas .i. vehicula quibus te
rebatur frumentū. Caplm. xxij.
Proſeliti .i. aduene q̄ ad fidē trā
ſierāt. Cōmiſſuras .i. cōpoſitiones
in iūctura firma. Impēſe a īpendo
a dicūt expēſe. Ca. xxiij.
Pſalte .i. periti in organis. Sup
putabit .i. numerabit. In veſtibu
lis .i. in porticibz. Exedris .i. ī domi
bus circa templum. Lagana .i. pa
nes lati et tenues. Torrendum .i.
cremendū. Caplm xxiiij.
Functus .i. vſus. Ca. xxvi.
De manubijs .i. de ſpolijs. Vidēs .i.
ppheta. Recēſiti .i. numerati.
Caplm. xxvij
Hic faſtus. ti. dicit annalis .i. li
ber in quo geſta anni continentur
Apotheca ē horreū vl cellariū.
Onichin9 onichini ē Ca. xxix.
gēma quedā. idē onix. Stibinos .i.
habētes colorē ſtibij .i. ceruſe. Pa
riū a paro inſula. De peculio .i. de
ſpeciali pecunia. Proceres .i. prin
cipes ciuitatis.
Incipit ſecūdus lib paralipomenō
Caplm. I.
Sicomoros .i. ficus fatuas.
In neomenijs .i. ī C. ij
nouis lunis. Iacincto .i. la
na vl pāno illi9 coloris. Thia .i. ī
putabilia ſpioſa in ſilitudinē albe
ſpie. Sata .i. gen9 mēſure. Ratib9

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

.i.nauibꝫ. Proſeliti q̄ ad ritū iude
orū tranſierāt. Caplm. iij.

Abiegn9 a. ū. i. de abiete. Obrizi
ſic dci eo ꝙ obradiet. Ope ſtatua
rio qđ ad ſtatuā ptinet. Statuari
us q̄ facit ſtatuas. Ca. iiij.

Duobꝫ vſibus. i. duobꝫ ordinibus
Repādi. i. recurui. Creagras. i. fuſ
cinulas ad extrahēdas carnes de
caldaria. Epiſtilia q̄ ponūt i capi
te colūpne ſuperi9. Argilloſa vbi
habūdat tra hūida ⁊ tenax.

Caplm. v.

Paraturā. i. apparatū. Biſſin9 a
a biſſo qđ ē linum candidiſſimū.

Caplm vi.

Aurugo ē corruptio aure qñ ſege
tes cōtrahūt ī naturalē colorē ex
aura corrupta. Caplm viij.

Ad orā ſine. h. i. regionē. Ca ix.

Enigma. i. obſcura ſētēcia Salt9
libani que ſcꝫ edificata erat de lig
nis ſalt9. i. ſilue illi9 mōtis Pauos
.i. pauones. Caplm. x.

Scorpionibꝫ. i. rub aculeatis vl
flagell vgarꝫ nodoſis. Ca. xiij.

Initiauerit. i. ɔſecrauerit.

Caplm xiiij.

Vallem9. i. circūdemus. Interniti
onē. i. mortē. Caplm xv.

De manubijs. i. de ſpolijs. Clāgor
.i. ſonitus tubarū Priapus fuit iu
uenis quidā q̄ ꝑpter magnitudinē
mēbri virilis a feminis pro deo ha
bitus eſt. Caplm. xvi.

Pigmētariorū. i. eorꝫ qui faciūt
ɔfectiones. Ambitione. i. apparatu
magno. Caplm xviij.

Affinitate. i. cognatione p matri
moniū cōtracta Vaticinabant. i. ꝓ
phetabāt. Caplm xx.

Per cliuū. i. aſ cēſū mōtuoſū digeſ
ſit. i. deſcripſit. ordinauit. Claſſē. i.
nauigiū. Caplm xxi.

Vitalia. i. ītestina. Tabe. i. putre
dine et valitudine. Caplm xxiij

Pelta. te. i. ſcutū breue ī modum
medie lune. Pugiones ſūt gladij
bis acuti. Septa ſūt circuit9.

Caplm. xxiiij.

Partatecta. i. reparationes tecto
rū. Obducebat. i. obſtruebat et re
parabat. Proteſtantes. i. dei teſti
monia allegātes. Ca. xxv.

Preruptū. i. locū ī altū poſitū pre
cipitē excelſū. In pceps. i. pcipiciū
Cardu9 herba ſpinoſa Ca. xxvi

Machina dicitur inſtrumētū bel
licum. Caplm xxvij

Adoleuit. i. cremauit Luſtrauit. i.
purgauit vel piauit. Ca. xxviij

Expiarēt. i. purgarent. Applicue
rūt. i. ī preſētia ſtare fecerūt. Pro
piaculo. i. p peccato ſiue ꝓ expia
tione. De repente. i. q̄ſi de ſubito.

Caplm xxx.

Frequentie. i. multitudinis. Pro
ſelitorū. i. q̄ ad ritū tranſierāt iude
orꝫ. Caplm xxxi.

Rite. i. recte et ſcđm ſtatuta. De
moliti ſunt. i. deſtruxerūt. Per cre
bruiſſet. i. p famā publicā in ſonu
iſſet. Caplm xxxij.

Inito. i. inchoato et firmato. Vel
lo vorago fuit profunda. Apothe
cas. i. cellaria vel horrea ſiue repoſi
toria. Caplm xxxiij

Militi ā. i. multitudinē ſtellarū.

Caplm xxxiiij.

Delubra. i. templa. A commen
tarijs. i. cancellarius. Sarcirent. i.
pararent. Lapicidina locus vbi ce
duntur lapides. Ad commiſſuras
.i. ad iuncturas. Contignationem
.i. tignorum coniunctionem vel co
aptationem in edificio. Vrgebāt
.i. fieri ſtimulabant. Emollitum. i.
mollificatum et inclinatum ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

penitentiā. ¶ Capl'm. xxxv.
In lebetis .i. in ollis eneis Oppi
do .i. valde. In mauſoleo .i. in ſepul
chro.

¶ Incipit prologus in eſdram.

Necdum ſtatui .i. nondū
decreui vel iudicaui. Sub
faſce .i. ſub onē. Super
cilium dicitur hic pro
ſuperbia. Per interualla .i. ſpacia
Librariorum .i. ſcriptoꝝ. Apocri
phorum .i. dubiorum quoꝝ auctor
vel veritas ignoratur. Hoc cōpē
dium eſt quod eſt breue et vtile.
Diſpendiū ē qd ē longum et inutile
Impendiū longū et vtile. Illatu
rus .i. dicturus ſiue concluſurus.
Arrogent .i. attribuāt. Derogent
.i. detrahāt. Ebionite fuerunt qui
dam heretici. Excedra quidam ſer
pens multorum capitum in quo
ceſo vno tria excreſcunt. Vel po
tius fuit locus euomens aquas et
vno meatu clauſo multi erūpebāt
Ubi autem habetur excetra per
t. quaſi ex ceſo tria. Simon fuit q̄
dam proditor cuius inſidijs troya
fuit capta. Euentilent .i. diſcutiāt
vel inueſtigent. Euentilo .i. ad vē
tum proicere diſpgere exquirere
excutere inueſtigare. Apices .i.
litteras Calūpnient .i. falſo crimi
nentur.

¶ Incipit p̄mus liber eſdre

Traduxit .i. in apertū duxit.
Tradux .i. ppago ¶ Ca. ij.
Genealogia .i. linea ge
nerationis. Impenſe .i. expenſe.
Mnas .i. illa pondera. Hec mna .e.
pondus eſt quod appendit decē
dragmis. Hec mina dicitur libra l'
talentum. Et habet ſexaginta cy
clos qui faciunt obolus mille du
centos. ¶ Capl'm. iij.

Auge .i. cotidianū. Ultro .i. ſpō
te. Latomis .i. ceſoribꝫ lapidū. Ui
gerēt .i. vt fieri ſollicitarēt. C. iiij.
Uectigal quod portat dn̄o. Tri
butū qd tribuit ſeruo ſiue nuncio
ſuo. Noxa .i. culpa vel offenſa. Re
cenſeo recenſo recenſio pro eodē
.i. numerare recitare recolere reme
morare renumerare. ¶ Ca. v.
Bybliotheca .i. armariū ſiue re
poſitoriū librorū. Capl'm vi.
Cōmentarius .i. liber expoſitori
us vel rememoratorius. Adar .i. mar
cius. Capl'm. vij.
Edicti .i. mandati. De fiſco .i. de
publico ſiue de camera. Hic fiſcus
.ci. eſt ſaccus ſed ponitur pro cōi
pecunia. qui eciam dicitur archa
publica. Bathos .i. menſuras dic
tas alio nomine ephi. trium ſcili
cet modiorum et deputantur liqui
dis. ¶ Capl'm viij.
Cratheres dicuntur vaſa duas
anſas habentia. Edicta .i. precep
ta. Satrapis .i. pn̄cipibus. Ca. ix.
Magiſtratuū .i. maiorū ſtatu.

¶ Incipit liber neemie. Ca. p̄mum.

Caſleu .i. decemb. ¶ Ca. ij.
Niſan .i. aprilis. Mereat
.i. ploret. Traducant .i. de
ducant. Saltus .i. ſilue. Magiſtra
tus qui erant maiores i pplo et rec
tores. Optimatibꝫ .i. dignioribꝫ. C
Texuerūt .i. conſtruxerūt ¶ iij.
vl' cooperuerūt. Valuas .i. portas
Pigmentarij qui ſcilicet faciebāt
confectiones. Sterquilinij .i. ſter
coris vel dicitur locus plenus ſter
core. Pagus gi .i. villa. Ca. iiij.
De aceruis .i. de monticulis. Ob
ducta .i. in rimulis et ſciſſuris cō
ſtructa. Cycatrix quaſi cecatrix
quia cecabat et abſcondebat ſciſ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

ſuram que prius erat in muro fcā
a caldeis. Interrupt9 a.ū.i.mē ali
a ruptus. Molirentur.i.pararent
vel excogitarent ſiue diſponerent
¶Capl'm.v.
Contionē.i.cōgregationē. Quin
pocius.i.inſuper l' imo potius. At
tenuatus.i.ſubtiliatus per pauper
tatem. ¶Capl'm vi.
Vaticinor.i.pphetoꝛ.tas. Concide
rēt.i.ſimul caderent et ꝓſternerēt
pauore. ¶Capl'm vij.
Recenſui.i.numeraui. Oppilare.i.
obturare Cenſus.i.numer9 Drag
mas.i.nūmos certe q̄ntitatis vbi
ē imago regis. Dragma e vl' drag
ma.atis.quarta pars ſtateris Et
eſt eciam genus carminis. Mnas
.i.pondera centum dragmarum.
¶Capl'm viij.
Scenophegie.i.feſti tabernaculo
rū. Mulſū.i.potionē ex aqua et mel
le confectā. Mirti.i.talis arboris.
In domate.i.tecto plano.
¶Capl'm ix.
Conteſtabant'.i.inducebāt ꝓmit
tendo et cōminando et teſtimoni
a dm̄ replicando. Libaminuz.i.po
tuum. ¶Capl'm x.
Ad gazophilaciū.i.ad archā.
Veſtibuloꝝ.i.porticuū. Ca.xiij.
ante fores. In dedicatione.i.in per
fectione. Expiationis.i.purgatio
nis. ¶Capl'm xij.
Perdit9 a.ū.i.cōmiſſus a.ū. Pro
phanatis.i.cōtaminatis ſiue viola
tis. Optimates.i.maiores et digni
ores. Cōteſtatus.i.quaſi ꝯteſtan
do minatus. Decaluaui eos.i.deho
neſtaui forte faciendo radi capita
vel barbas.

¶Incipit lib' eſdre ſecundus.
Capitulum primum.

Pagos.i.villas. Ca.ij.
In emolis.i.in ollis ene
is. ¶Capl'm iij.
Obicere.i.pugnare vel preliū cō
mittere. Vita functus.i.vſus ē.i.
mortuus eſt. ¶Capl'm iiij.
Mulctauit.i.condepnauit Mulcta
e.i.pena ſiue vindicta. ¶Ca.v.
Apotheca.i.horreū vel cellariū De
molierūt.i.deſtruxerūt modo ē ac
tiuū. Sabbatizauit.i.quietē a labo
re ſeruauit. In replicatione.i.icō
tinuatione. ¶Capl'm vi.
Libatoria.i.vaſa in quib9 fiebat
Libatio.i.guſtatio liquidoꝝ que
debebant libari.i.guſtari. Athiſce
.i.vaſa portatoria.alio noīe pate
ra. ¶Capl'm vij.
Refugus.a.ū.qui refugit dn̄m
alioꝝ. Pendere.i.reddere et exſol
uere. In admonitionib9.i.in ſcrip
turis.quibus fit admonitio. Sub
iecta.i.infra ſcripta.
¶Capl'm viij.
Ab euo.i.a ſeculo. Iugentes ſcili
cet currus. ¶Capl'm ix.
Pretoribz.i.ꝓpoſitis ciuitatū. Ci
darim.i.coronā que modo dicitur
pille9 pōtificalis.ſcilicet mitra vl'
thiara. Torquē.i.ornamentū colli
Diffamatur.i.diuerſimode laudat'
ſiue predicat'. Benignant'.i.benig
ne tractant'. ¶Capl'm.x.
Matauit.i.quaſi ad ſcacos vicit
vnde mato as eſt verbū ludēciū ad
ſcacos. ¶Capl'm xi.
Immunē.i.ſine tributo quaſi ſine
munere. Sacrariū.i.altare ſacruz
Hoſtilare.i.hoſtias litare ſiue ſac
ficare Aliqui dicūt uſtulare ꝓ hoſ
tilare.
¶Capl'm xij.
Pag9.gi.i.villa. Apſan.i.aplis
Impedatura.i.genēis iueſtigatio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

vel genealogie ↄputatiō. Pedare. eſt veſtigiū hūanū Inde ipedare. i. veſtigiū facere vel pedā īpmere. Subiugalia forte ponūt hic ꝑ aſinis vl' aīalibꝫ iugo aptis Mnas. i. pōdera cētū dragmarū. Ca. xiij

Neomeniarū. i. nouarum lunarū. Carrū. i. currus Rates. i. naues

Caplm xiiij.

Incubantes. i. ad malū inſtantes. Aggreſſuras. i. īſult9. Ca. xv

Subregulus qui aliquē principatum habuit ſub rege Maceries. i. lignis edificio aptatis Suffragari. i. auxiliari Quā. i. mltū. Ca xvi

Extulerat. i. extra tulerat. Ca. xvij

emiano. i. ſolario de parietib9 prominente. Impendia. i. expēſas neceſſarias. Ca. xviij.

Oſecuti. i. obedientes. Adar. i. mēſem. Caplm xix.

Obuenerat. i. proceſſerat. Ca xx.

Gazophilaciū. i. archa in qua ſeruatur pecunia. Indictio. i. graue preceptū vel ītolerabile. Irrogetur. i. īferatur. Arbiter. i. iudex int medius nūcius gracie conciliator Mulctacione. i. pecuniaria punitione. Abductio dicit quandoqꝫ alienatio quedam hōis a ſeipſo pre nimio dolore. Caplm xxi.

Porcionales. i. partiales. Ca xxij

Tutele. i. defenſiones. Eramento. i. ere. Votū. i. per votū oblatū In paſtoforio. i. ī atrio tēpli. Ca xxiij

Et mox vt audiui. i. poſtꝙ audiui. Inualeſcentes. i. proſperantes potencia et diuitijs. Ca. xxv.

Hybernū. i. hyemale. Hybernaculū. i. domus ad hyemandū. Hyberno as eſt hyemare. Thecam. i. promiſſum. Caplm. xxvi.

Neomeniam. i. nouam lunam. Inierūt. i. firmauerūt. Ad litādū. i. imolandum. Caplm. xxvij.

Abſoluiſſet legē. i. expoſuiſſet legem. Sabaoth. i. exercituū.

Incipit prologus in librū Iob

Maledictis. i. vituperijs et detractionibus. Criminor. aris. i. criminoſe et falſe imponere. Inſtrumentum. i. teſtamentum. Hic obelus. i. forma veru primo diſtinguūtur neceſſaria poſtea ſuperflua. Obtrectatores. i. emuli detrahentes. Ceterū pro ſed. Obliquo. i. obſcure loquens. Scematiſmenos. i. defectus modi loquendi. A ſcema atis quod eſt ornatus ymago figura et modus loquendi. et mene defectus. Hec murenula le. i. lamprеda. Hic richmus dicitur proſa cōſonancias retinens in fine clauſularum. a richmos quod eſt numerus. Tinulus. i. timens vel dulciter pure et liquide ſonans quod proprie dicitur de metallo. Fert. i. dicitur. Metricus. a. ū. qui noſcit artē metricā. Hoc coma. atis. i. diſtinctio vel oratio deciſa Proſa. i. proſaica. Contexitur. i. componitur. Flaccus. i. oracius. Gracus pindarus alcheus greci poete fuerunt. Sapho nomen fuit puelle metrice ſcribentis. Detriti. i. valde triti et exercitati. Hoc exaplū. i. exemplar. Plois vna ſillaba eſt diptongus greca. In membranis id eſt pellibus vel pergamenis Purpureis id eſt colore purpureo picturatis. Vncialibus id eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

vnciã auri vel precioſi coloris appẽ
dentibus. Onera vocantur libri il
lorũ ꝓpter groſſas lrãs. Exarata
.i. ſcripta Scedulas .i. ſcripta modi
ci precij tam in lrã ꝙ̃ in carta. Edi
tio .i. tranſlatio.

Alius prologus in librũ iob.

Ieronimus ꝑmo trãſtulit iob de
greco ĩ latinũ ⁊ ꝓpoſuit tũc iſtum
prologũ. Si aut fiſcellã. ⁊c. Fiſcel
la. le .i. vas vimineũ vł iũcis mari
nis contextũ. Complicarẽ .i. ſimul
plicarẽ pro ſportulis faciendis.
Sentibꝫ et vgultis .i. maioribus et
minoribꝰ erroribꝫ. Hoc flabellũ li
.i. emuſcariũ inſtrumentũ ad abi
gendũ muſcas. Calatis .i. panerijs
Hec ſcatebra. e .i. ebullitio eruptio
ortus aquaꝝ. Prefulgere .i. añ ful
gere.

Vocabula libri iob. Ca. ꝑmum.

In orbẽ .i. in circulũ ſeptima
ne. Necnon .i. ſilr. Ca. ij.
Hec ſanies ei .i. putredo.
Hoc ſterquilinũ. nij .i. locus imũ
dus. Condico. cis .i. ſimul ordinare

Caplm iij.

Hic et hec turbo .i. concurſus vẽ
torũ. Abortiuꝰ. vts̃ eccleſiaſtes vi
Hic exactor oris .i. ĩportunus peti
tor. Hic rugitus. tus. ponitur hic
ꝓ doloroſo planctu. ſed ẽ clamor
leonis. Caplm iiij.

Laſſas .i. feſſas. Vacillare .i. titu
bare inſtabilẽ eſſe tremulare laba
re heſitare. Hec tigris. gris vł idis.
eſt beſtia varijs diſtincta maculis
virtute et velocitate mirabilis.
Inhorrẽ .i. pre horrore et pauore in
altũ ſurgere. Hec aura. re .i. vẽtꝰ

Caplm. v.

Hec ſoſpitas atis .i. pfcã ſanitas.

Palpare .i. parietẽ cõtrectarẽ. Cõ
trahere .i. colligere cõſtringere ab
breuiare vł decurtare.

Caplm vi.

Ebibere .i. cõſumere vel abſorbẽ
Spiritum .i. ſupbiã. Hic onager.
gri .i. aſinus ſilueſter. Succidere .i.
amputare. Neceſſarij .i. amici Rap
tim .i. celeriter et cũ impetu. Con
cinnatus. a. ũ .i. compoſitus vel fa
bricatus. Caplm viij.

Supplantare .i. ſub planta ponẽ
vel decipere Priſtinã .i. ꝑmã vł an
tiquam. Heſternus. a. ũ .i. nouus
quaſi ab heri natꝰ. Hic ſcirpus .i.
iuncus. Hoc carectũ ti. locus vbi
creſcũt carices .i. herbe acute ⁊ du
riſſime. Carpo is .i. abſtrahere. In
nitor eris .i. appodiare Fulcire .i. ſuſ
tentare. Humectus a ũ .i. humidꝰ
Hic iubilꝰ. li .i. magnũ gaudiũ.
Subſiſtere .i. ſtare.

Caplm ix.

Hic arcturus ri. eſt ſignũ ſeptem
ſtellis in axe lucens ſemper verſat̃
⁊ nũꝙ̃ mergit̃ quod ſeculares cur
rũ appellant. Hic orion onis. ab v
rina .i. inundatione aquarum. et ẽ
aſtrũ añ tauri veſtigia fulgens et
ẽ orionas accuſatiuꝰ pluralis gre
cꝰ Hyadas .i. ſeptẽ ſtellas que ſũt
in fronte tauri quarũ vna latet ⁊
oriũtur tempore vernali Hec hyas
dis capitur pro qualibꝫ illarũ ſtel
larũ. et eſt hyadas accuſatiuꝰ bar
barus. Intinges .i. intinctũ oſten
des. Caplm. x.

Coagulaſti .i. quaſi lac vmiri co
egiſti. Compingo pegi .i. cõiũgere
Inſtaurare .i. reparare in ſimilitu
dinẽ prioris reſtituẽ renouare rei
tegrare. Caplm xi.

Confutare .i. cõuincere vel con
fundere. Coartare .i. ſimul artare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

vel conſtringere. Hic lucifer. feri
.i. illa pulchra ſtella. Defoſſus .i. ſe
pultus vel valde foſſus. Ca. xij.
Hic predo onis. qui violēter tol
lit aliena. Nimirū .i. certe. Inglori
us. a. ū. i. ſine gloria. Hic et hec op
timas. atis. i. meli or. Supplantat
.i. decipit. Capl'm. xiij.
Enigmata vt̄s puerbioꝝ pmō
Arbitrarī .i. exiſtimare vel iudica
re. ¶ Capl'm xiiij.
Hec coma. me. i. congeries ramo
rū ad modū capilloꝝ vel ceſaries
Hec alluuio onis. hec alluuies ei.
hoc illuuiū. ij. idē ſūt. i. aquarū in
undatio ex conſūptione riparum
ex aquis. ¶ Capl'm xv.
Attonit9. a. ū. vt̄s puerbioꝝ.
xvi. Hec tyrānis idis. i. crudelitas
Ledetur. i. offendetur. Hic botrus
quandoq̄ eſt illud quod eſt in aci
no. quandoq̄ eſt acinus quādoq̄
racemus quandoq̄ vua integra.
¶ Capl'm. xvi.
Hec ruga ge. i. criſpacio vel cō
tractio pellis vl' cutis ī homine ſē
ne vel in maci lento vel in veſte.
Infremere. i. concutere. ab in et
fremo is quod eſt pſtrepere rugi
re ſonare iraſci idignari. Opulen
tus. i. diuitijs plenus. Concidit. i.
percuſſit. Conſcius eſt qui mecū
ſcit ſecreta mea. adiectiuū. Stra
ui. i. compoſui. ¶ Capl'm xviij.
Iactabis. i. iactanter proferes.
Hec macula. le. que vulgariter
dicitur magla eſt ītricatio rethis
Hec pedica eſt inſtrumentum ſb
terra abſconditū ad capiendū a
nimalia per pedes. Decipula eſt in
ſtrumentum ad decipiendum vel
capiendum. Inedia. i. paupertas
Auellere. i. eredicare. Nouiſſimi. i.
viliſſimi. ¶ Capl'm xix.

Atteritis. i. atterēdo moleſtatis
Cinxerit. i. circūdederit. Circūſep
ſit. idem. Hic inquilinus ni. i. adue
na quaſi incolens aliena. Hic ali
tus. tus. i. flatus. Capl'm xx.
Hoc inſtar īdeclinabile. i. ad mo
dum vel ſimilitudinē et includit ī
ſe hanc prepoſitionem ad nec debe
ret apponi niſi in expoſitione. Hec
aſpis idis. hec vipera. re. gen9 ſer
pentis. ¶ Capl'm xxi.
Abortire. i. parere ante tempus
Hic fetus. tus. i. fructus ventris.
Luſibus. i. ludis. Fauilla. i. extinc
ta ſcintilla. Hec congeries. ei. i. a
gregatio Hec glarea ree. i. lapill9
Hic cochitus. i. fluuius infernal'.
¶ Capl'm. xxij.
Hic lacertus. ti. i. brachiū a cubi
to ſupra. Non oppreſſum iri eſt fu
turum infinitiui ab opprimor. i. op
primendum eſſe Cardines. i. extre
mitates. Subſannare. i. deridere ꝗ
ſi torto naſo. Coaceruare. i. cōgre
gare. Decernere. i. iudicare.
¶ Capl'm xxiij.
Hec moles molis. i. magna quā
titas. Auertere. i. excludere.
¶ Capl'm. xxiiij.
Pauerūt. i. comederūt. Abigere
.i. a ſe agere fugare auertere et
ſeparare. Hic abigeus eſt fur iu
mentorū aut pecorum. Demetere
.i. valde vl' ſimplicit' metere. Meri
dior. aris. atus ſū. i. in meridie ꝗ
eſcere. Condico cis. i. ſimul ordina
re. Abuti. i. male vti. Capl'm xxvi
Hic et hec imbecillis et hoc le. vl'
imbecillus. a. ū. i. debilis quaſi ſi
ne baculo. Nichili. i. inane et vacu
um et qnq̄ eſt inutile. omnis gene
ris indeclinabile. Erumpere. i. deſ
cendere cū impetu. Obſtetricare.
.i. ſuauiter cōtrectare leniter edu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

cete. Hic coluber. bri ſcdm papiã
ē ſerpēs q̄ ceruū fugit leonē īficit
Hec ſtilla le. i. gutta. ¶ Ca. xxvij.
Violentus. i. qui alijs violentiã
infert a vi et lentos quod eſt ple
nū. Comportare. i. ſimul cōgregã
do portare. Sibilat quaſi deridens
¶ Caplm xxviij.
Conflat. i. ī fornace purgat. Hec
gleba. be. i. fruſtū tre. ſicut quan
do terra ſolida p̄mo abrumpitur
Hic inſtitor. i. mercator. Obriſus.
a. ū. i. obradiās ⁊ fulgidū. Cōferet
. i. cōprobabit. Hic ſardonicus ⁊
eſt lapis terre rubee ſimilitudinē
habēs. Hic topazius zij. vel hoc to
pazion indeclinabile gēma quedã
ex auro et ethēa maxima claritate
relucens. ¶ Caplm. xxix.
Hec mola. le. i. maxilla vel man
dibula. Inſtaurare. i. renouare re
integrare vl̄ reficere. Imber tem
poraneus ē iactis ſeminibꝫ nutriē
dis. Sed ſerotinus ē ad icremētū
ī vere vl̄ in eſtate.
¶ Caplm xxx.
Squalere. i. ſordere vel turpem fie
ri. Hec iuniperus ri. ē arbor quedã
ſpinoſa. Marceſcit. i. triſtat. Hoc
capitiū. cij. i. quod eſt circa collum
Efferbuerūt. i. extra feruerūt Hoc
cauma atis. i. eſtus vel calor.
¶ Caplm xxxi.
Hoc nephas. i. grande pccm̄. Diſ
ceptare. i. in iudicio cōtēdere. Hoc
vellus eris. i. lana. Hoc obriſū ſi. i.
aurū pfectū. ¶ Caplm xxxij.
Prolixior. i. annoſior vel antiquior
Coartare. i. cōſtringere vel incita
re. ¶ Caplm xxxiij.
Marceſcere. i. lãgueſcere vel debili
tari. Tabeſcere vts̄ ſapiēcie xvi.
¶ Caplm xxxiiij.
Cordatꝰ a ū. i. habēs cor. Apoſta
ta vts̄ puerb. vi. ¶ Ca. xxxvi.
Eiulare. i. plorare. Vitire. i. ligare
Effeminatus a. ū vts̄ puerb xviij
Anguſtus a. ū. i. artus. Hic lator
oris. i. dator. Cecinerūt. i. pphetã
uerūt Hic iurges itis locꝰ altꝰ et
pfundus in flumine vorago foſſa
lacuna baratrū. ¶ Caplm xxxvij
Ab arcturo. i. a ſeptētrionali par
te. Hic arcturus ri. vts̄ caplo ix.
Luſtrare. i. circuire. Coget. i. iſpiſſa
bitur.
¶ Caplm xxxviij.
Linea. i. funiculus vel regula ad
menſurandū. Micantes. i. reſplēdē
tes. Hec plias adis. i. ſignū ſeptē
ſtellarꝫ quarū vna nō apparet Hic
veſperus ri. ē ſtella que poſt ſolem
apparet. Hic cōcentus. i. cãtus vl̄
armonia. Hic ſpecus. i. cauerna.
Vagientes. i. ſuo modo ploran
tes.
¶ Caplm xxxix.
Hec ibex icis ē auis aquatica ſer
pentibꝫ īīmica. vel ē animal de ge
nere ceruorum ⁊ poteſt hic capi p
aīali. Hec ibis bis. vel dis. i. ibex
Hec ſalſugo. inis res que ſalſum
facit. vel eſt amarus et ſalſus hu
mor terre. Hic rinoceros otis a ri
nos quod eſt naris ⁊ ceros quod ē
cornu. Vel monoceros a monos
qđ ē vnū. Vel egloceros ab eglō
qđ ē cap̄. i. hircocerus. Vl̄ dicitur
hic rinoceron. ontis. monoceron
vel egloceron. ontis. omnia idem
ſūt. i. hic vnicornis nis. vel hoc vni
cornium. nij. Cū elephantibus ſe
pe certat et in ventre vulneratos
proſternit. Tante eſt fortitudinis
vt nulla venantium capiatur vir
tute ſed virgo puella ppomitur q̄
venienti ſinum aperit qui omni fe
rocitate depoſita in illo caput po

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

mit et ſic ſoporatus quaſi iermis
capitur. Hec ſementis. tis. i. ſemē
ad ſeminandū. Hic herodius dij ē
rapaciſſima auis que et aquilam
vincit. Vł hic herodiō idē. Hic ac
cipiter tris. i. niſus. Durat. i. indu
ratur Cedit. i. locū dat. Vibrare. i.
reſplendere criſpare concutere ad
iaculandū vel iaculari. Sorbet. i.
ſorbere videtur raſando vł pedibꝫ
fodiendo. Vah interiectio gaudē
tis. Odoror. aris. i. preſētire. Ardu
us. a. ū. preruptus a. ū. idē. i. locꝰ
altus vł excelſus. Inacceſſus a ū
. i. ad quē nemo poteſt accedere

Capłm xl.

Irritus a. ū. i. caſſus vanus aut
vacuus. Arrogās. vts pueꝫ xvi
Behemoth interpretatur animal
vel beſtia animalis vel beſtialis.
et capitur pro elephāte. Perplex
us. a. ū. i. cū quadam reuolutione
cōnexus et cōiunctus. Fiſtule ſūt
inſtrumenta ad canendū ex can
nulis conpacta. vł aqueductus vł
meatus. Hec cartilago. ginis eſt
naris vel auris vł alterius rei oſſe
a teneritudo. ſiue os molle et ſine
medulla vt ſunt coſtarum extre
mitates et opcula oſſiū que mouē
tur. Leuiathan. i. cetum. Concide
re. i. diuidere. Hoc armilla. le. i ha
mus. Hoc gurguſtiū. tij. i. vas vi
mineū in quo reſeruantur p iſces:
vel dicitur rethe piſcatorū. vel ſe
cundū papiā dicitur guttur ātrū
ſecretū anguſtū. locus tabernarū
tenebroſus vbi cōuiuia turpia fi
ūt. cella modica vel domus pau
peris. Capłm xli.

Fruſtrare vł fruſtrari. i. impedi
re. calūpniari fallē decipē de fruc
tu laboris euacuare et illudere Hic
et hec fuſilis et hoc. le. i. in igne fu
ſum et conflatū. Hec ſquama. e. ē
ſerpentū piſciū et lorice. a ſquale
o es quod eſt ſordere ſqualidū eſſe
vel fieri. vel aſperū vł ſplendere.
Spiraculū. i. foramen. Hec ſternu
tatio. i. inflatio a pectore ſurgēs et
totū caput cōcutiens. Hec palpe
bra. e. i. ſinus oculorū. Hic malle
ator oris. i. pcuſſor Hec torax acis
. i. lorica. anterior pars trunci vł
corporis a collo vſqꝫ ad ſtomachū
quā nos dicimus ancham Sterne
re. i. ſupponere. Capłm xlij.

Hec inauris. ris. i. ornamētum
aurium. Diem propter claritateꝫ
vultus eius. Caſiam que ē ſpecies
aromatica ppter ſuauitatē et gra
cioſitatem eius. Cornuſtibij ppt
pulchritudinē oculorū eius. Nam
ſtibio vtūtur mulieres ad ornatū
oculorū quod portant in cornu vt
paratū habeant ad vſū.

Incipit prologus in thobiam.

Hec exactio. i. petitio. Hic ca
thalogꝰ gi. a catha quod ē
breue et logos ſermo quaſi multa
breuiter comprehendendo. Agiogᷓ
phus. a. ū. ab agyos quod ē ſanc
tuꝫ et graphos ſcriptura. Nemo
rant. i. dicunt vel nomināt. Man
cipare. i. mancipiū facere. in ſerui
tutem redigere manucaptū addu
cere manu tradere dare vł ducere
Capitur eciā neutraliter p ſerui
re. Hic canon onis. i. byblia. Acci
tus. a. ū. i. aduocatus. Recompen
ſare. i. tribuere.

Vocabula libri thobie. Ca pmū.

Concaptiuus a. ū. i. ſimul
captiuꝰ. Proſelitꝰ a ū q
trāſit ad iudaiſmū. Hoc
cyrographū phi. vł hic cyrogᷓphꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

a cyros quod eſt manus et ĝphos
ſcriptura et ē cautio que fit ꝑpa
manu debitoris. Caplm. ij.
Hoc textrinū ni vl hec textrina
e. i. locꝰ in quo texitur. Ca. iij.
Conſtrue. i. cōſerua vl ordina.
Hec brānchia. e. ē locus. Ca. vi.
inter caput ⁊ corpus piſcis. Hic
brancus ci. dicitur guttur Palpi
tare. i. moueri. Exentera. i. que in
tus ſunt extrahe. Unde exentera
dicunt̄ inteſtina. Extricare. i. ext
minare expedire. diſſoluere extra
tricam ponere. Vacabis. i. iſtabis
Incolumes. i. alacres fortes ſalui
et integri. Caplm. vij.
Nutare. i. heſitare titubare frequē
ter nuere vel nutus. i. ſigna ocul
vel digitis facere. Perpeſſa. es. i.
ſuſtinuiſti. Caplm viij.
Hoc caſſidile is eſt pera aucupis i
modū reticuli facta Acceſiri. i. vo
cari. Caplm. x.
Hec pecus udis. i. ouis Hoc pecus
oris capitur pro magnis aīalibus
Caplm xi.
Suſtinuit. i. expectauit. Hec al
bugo. ginis. ſubtilis membrana
vel tenuis pellicula viſum impedi
ens. dicitur eciam glaucitas vel
albedo oculoꝝ. Caplm xij.
Compeſcuit. i. repreſſit ⁊ expulit
Allata. i. apportata. Cōdere. i. repo
nere. Caplm xiij.
Confitemini. i. laudate Hic ſa
phirus. ri. lapis preciosus cerule
us cum purpura habēs pulueres
aureos ſparſos. Hec ſmaragdus
vel hic. gēma cui nihil viridius ꝯ
parat̄ Sternentur. i. pauimētabū
t̄ vel complanabūtur.

Incipit prologus in librum iu
dith.

Hec lucubratiūcula e. i. modi
ca vigilia vl paruū ſtudiū.
dimīutiuū a lucubra e vel lucubꝛ
bri. q̄d eſt modicū lumē vl paruꝰ
ignis vel lucerna. A lucubro q̄d ē
vigilare vel lucere.

Vocabula libri iudith. Ca. I.
Vicenus a. um. i. viginti.
Hoc miſteriū. Ca. ij.
a miſtis vl miſtice quod
eſt ſecretum. Hec expeditio. onis
. i. exercitus. Effringo egi. i. debella
re ſubiugare. Opimatiſſimꝰ a. ū.
. i. opulentiſſimꝰ ab opimo as q̄d
eſt fecundare opulentare ditare.
Vel opimatiſſimꝰ a. ū. i. famoſiſſiꝰ
Hoc ſatū. ti. i. bladū qn̄qꝫ ponit̄ ꝑ
mēſura. Caplm. iij.
Incūbere. i. ſupiacere Hec fero
citas. i. crudelitas. Caplm. iiij.
Obtineret. i. occuparet vel muni
rent. Caplm. v.
Obſidere. i. circū vel circa. vl ꝯtra
ſedere. quandoqꝫ eſt cingere. Ceri
monias. i. ritus. mores vel cultus
in colendo ydola. Hec ānona. i. eſ
ca. Inſultare. i. iuadere qn̄qꝫ deri
dere vl illudere. Caplm. vi.
Cōfixus. i. pforatꝰ. Cōcidat. i. ca
dat i triſticiā. Hic fūdibularꝰ. rij
q̄ fundis lapides iactat. Percūcta
ti ſūt. i. inq̄ſierūt. Viciſſitudo. i. re
cōpenſatio. Caplm vij.
Hec crepido. inis. i. ſūmitas vl ex
tremitas Hic apex icis idē Hic tra
mes itis. eſt via cōpendioſa. Hic
aqueductꝰ tus. ē meatus artificia
lis ducēs aquā. Hoc p̄cipitiū. tij. i.
magna altitudo. Ca. viij.
Hec neomenia. i. noua lunatio.
Elegans antis. omnis generis. i.
venuſtus et gratioſus. Hec abra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

e.i.ancilla. Caplm.ix.
Zelauerūt.i.per amorē ſecuti ſūt
Hic equitatus tus.i.militia. Hic
contus ti.eſt cuſpis vel ferrū pre
acutū quod ruſtici portant loco
haſtarū. Caplm.x.
Diſcriminare.i.capillos diuidē
Hoc ſandalium lij.i.calciamenta
pulchra quibꝫ papa vel epiſcopi
ſolent celebrare miſſas. Hoc dex
trariolū li.eſt ornamentū dextrē
Hec aſcopa e.eſt vas aquaticū v
tri ſimile Hec polenta te.i.farina
ſubtilis vel cibus inde factus. vel
genus leguminis. Hic lappates.
tis.grece.ſecundum huguicionem
latine ficus dicitur.vel eſt cibus
de oleribus factus. Explorator.i.
obſeruator. Hoc canopeū i eſt re
the ſubtiliſſimum quo repelluntur
culices et muſce circa lectos dor
mientium inferius latū acutum i
ſūmo. Intextus a.ū.i.interſertꝰ
Caplm.xij.
Hic et hec immunis et hoc.e.i.a
lienꝰ et ſine requiſitione vel tri
buto quaſi liber ſine officio vel ſi
ne parte vel non munificus. Con
cuſſum.i.commotum ⁊ inflamma
tum. Caplm xiij.
Sopitus.i.dormiens profunde.
Hic pugio onis.i.ſpata vl̄ paruꝰ
gladius bis acutus. Truncus a ū
.i.truncatus. Eſtuauit.i.p̄ anxie
tate ſudauit. Caplm xiiij.
Hic ſtrepitus tus.i.ſonitus geſ
tuū. Moliri.i.īgenioſe agē Tabe
ſcēn.i.putridū. Preceps pitis oīs
generis.qui cadit huc ⁊ illuc. Pe
culiaria.i.ꝓpria. Caplm xv.
Hoc tympanū.ni.ē pellis extē
ſa ſup lignū. Hoc cymbalū inſtru
mentū muſicū ſcilicet paruiſſime
ſuale ex ꝑmixtis metallis. Hic ty
tan grece dicit̄ ſol latine. Vnde ty
tanes dicuntur viri robuſtiſſimi
grecorū excellentes viribus qua
ſi mundū ſua probitate illuminan
tes. Hoc anathema.atis.i.condēp
natio vel excluſio obliuionis vel
ciuitas notata in mortem.

Incipit prologus in librū heſter.
Hoc archiuū ui.i.armariū. E
ditio vulgata.i.trāſlatio ſep
tuaginta īterpretū Lacinioſis.i.la
ceratis. Hoc minīū.nij.i.color ru
beus. Theta.i.lrā t Inſinuare.i.in
timare

Incipit liber heſter. Caplm p̄mū
Veſtibulū.i.porticus vel lo
cus adiacens orto. Conſi
tū.i.conſertuꝫ et diuerſi
mode ornatū. Carpaſinꝰ a.ū.i.au
reus. Pario.i.de illa inſula. Diuul
gari.i.publicari. Caplm.ij.
Deferbuerat.i.feruere deſierat p̄
mitigationē. Mundū muliebrem
.i.apparatum qui ptinet ad mulie
res ſed ſcd̄m huguicionē.hoc mun
dum dicit̄ preciū mundicie Adop
tauit.i.in filiaꝫ aſſumpſit. Crebuiſ
ſet.i.crebro diuulgatū fuiſſet. Ex
coleret.i.vehementer exponeret.
Mirtinus.a.ū.i.de mirto arbore.
Hoc triclinīū.nij.i.aula vel pala
ciū. Thebeth.i.ianuarij. Hec āna
lis.lis eſt liber cuiuſlibet anni hyſ
torias continens. Ca.iij.
Niſan.i.aprilis. Adar.i. martiꝰ
Hoc ſcitū ti.i.decretū iudiciū ⁊ ſta
tutū. Inſoleſcere.i.aliter ſe habe
re quā ſolitū ē.vl̄ euenire contra
aliorū conſuetudinem ſupbire de
mentem eſſe vel fieri. Decernere.i.
iudicare. Hic archarius rij.i.cuſ
tos. Hic ſatrapa e.i.princeps.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Capłm iiij.

Dogma.i.mandatum. Couſter
nãri.i.mente deficere terreri cade
re. Accitus.a.um.i.vocatus. Hu
ius ditionis.i.dominij. Hec cunc
tatio id eſt mora vel dubitatio.

Capłm.v.

Baſilica.i.aula. Hoc cõſiſtoriũ
rij.locus in quo ſtatur ad iudiciuz
Alacer.i.hilaris.

Capłm.vi.

Suggereret.i.induceret vł incli
naret. Tyrannis.i. maioribus et
fortibus. Stola.i.veſte.

Capłm.vij.

Operuerũt.i. comprehenderunt
multiplicati contra eum.

Capłm.viij.

Hec machinatio a machinor q8
eſt machinas facere. parare. con
ſtruere cogitare malum aſtute ĩ
ſidiari inſtruere munire fabricare
moliri exquirere inuenire. Siban
.i.iunius. Hic veredarius.rij.id ē
nuncius in reda id eſt in carruca
portatus. Conueniret.i. alloquere
tur. Jacinctinis.i. purpurei colo
ris. Aerinis.i.ab aere. Tripudiuz
.i.exultatio que reſultat in corpo
re.

Capłm.ix.

In cede.i.in ocaſione. Decreue
runt.i.ſtatuerunt. Conatus.i.ma
la ſtudia. Tranſigere.i. preterire
Sancire.i.firmare.

Capłm.x.

Vulgata dicitur quedam tranſ
latio inuenta cuius autor ignorat
vł publica vł quam ĩ communi fe
cerant ſeptuaginta interpretes.
Interim.i.ĩ medio ſpacio. Fereba
tur.i.ducebatur. Hic obelus.li.i.
figura veru. vł virgula. Prenota
uimus.i.non eſſe autentica nota
uimus. Portenta.i.ſigna maiora

Hic cetus.tus.i.ſocietas.

Capłm xij.

In commentarijs.i.in libris mẽo
rialibus Hec delatio onis.i.accuſã
tio.

Capłm xiij.

Impendere.i.imminere inſtare
ingruere ſupra pendere.

Capłm xvi.

Moliuntur.i.fabricant vel exco
gitant. Hec veſania e.i.ſtulticia.
Sublatus.i.eleuatus. Machinis.
.i.ingenioſis dolis. Expetiuit.i.peti
uit et temptauit occidere. Neci deſ
tinatos.i.morti deputatos Hoc ã
miniculum.li.i.auxilium.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Incipit prologus in prouerbia ſalomonis.

Pre valitudine .i. p̄ infirmitate Libra-rios .i. librorum cuſtodes. vl' potius no-tarios ſiue ſcrip-tores. Obnoxius .i. obligatus. Panaretos .i. eccleſi-aſticus. a pan quod eſt totum et ares quod eſt virtus et theſis poſi-tio .i. contentiuus oīm virtutum Pſeudographus .i. falſo inſcriptus vel intitulatus quia ſcilicet inſcri-bitur ſapientia ſalomonis cum nō a ſalomone ſed a philone ſit editus Prenotatur .i. intitulatur. Stilus .i. modus loquendi grecā eloquen-tiam. Redolet .i. ſapit. Philo in greca lingua fuit peritus licet eēt iudeus. Sane .i. certe. Cudimus .i. fabricamus. Coacuerunt .i. ad mo-dum vini acetoſi corrupta fuerūt De prelo .i. de torculari Teſte .i. va-ſi. Interſerens .i. interponens Ob-literans .i. delens. Antiquās .i. qd̄ erat antiquū reſtituens. Prepoſte-rus. ra. rum. quando preponitur quod eſt poſtponendum. Inſcri-bitur .i. intitulatur. Calamus hic .i. penna.

Incipiunt parabole ſalomonis.

Caplm primum.

Aſtutia .i. calliditas ſiue ſa-gacia et quandoqꝫ doloſi-tas. Animaduertet .i. in a-nima vertet et conſiderabit. qnqꝫ ponitur pro punire. Enigmata ſūt obſcure ſentencie per occultas ſi-militudines et ſic eſt ſermo figura-tiuus. obſcura locutio vel diffici-lis queſtio. Hec torques is .i. orna-mentum colli. Lactauerint adulā-do. Tendicula le .i. decipula. Iaci-or eris. iactus ſum .i. proici vel ex-tendi. Molior iris .i. fabricare vel excogitare. Odibunt dicebant ā-tiqui pro odient. Subſannare .i. de-ridere. Ingruere .i. euenire. Auer-ſio .i. a bono deuiatio. Ca. ij.

Infames .i. male fame adiecti-uum tercie declinationis. Hec pu-bertas. tatis. quam ſcilicet hūit cū eſſet duodecim ānorum. Ca. iij.

Innitor. eris .i. inherere alios ꝯ-tempnendo proprie eſt appodia-re Irrigatio quaſi medullarum pinguedo. Concreſcunt .i. conden-ſantur vel ſpiſſantur. Impingo. gis. pegi .i. ceſpitare. Moliaris .i. ordines vel excogites. Emuleris .i. ames vel imiteris. Ca. iiij.

Inclita .i. preclara. Ca. v.

Hic fauus ui. in quo mel īcludi-tur. Biceps. pitis. ē qui habet du-as acies et poteſt eſſe oīs gnīs. Pe-ne .i. fere. Hinulus .i. filius ceruē. Foueris .i. dormis. Caplm. vi.

Damula eſt caprea agreſtis. vl' ſiluestris. animal timidum et im-becille. et venit a noīe dama. e. Conſerẽ .i. complicare. Apoſtata hic et hec. qui recedit a fide et reli-gione. Annuo is .i. nutum facere. Extimplo .i. ſtatim ſubito et con-tinuo quaſi extra temporis ampli-tudinem. Aliqui pronunciāt extē-plo per e. et nō per i. Vnde quidā. Tempus non timpus dicas ſaltē neqꝫ ſaltim. Extemplo nō extim-plo docet artis amicus Hic nutus tus .i. ſignum oculorum Hoc ſcor-tū .i. meretrix. Hic zelus li .i. amor vindicte in zelatore vxoris ab alio cognite. Caplm. vij.

Hec pupilla. le .i. medius pūctus oculi in quo eſt vis videndi. Hic cā-cellus .i. feneſtra reticulata. aliqñ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

dicit̃ luricula ſiue appodiatio. Itē
dicit̃ aula palacij ⁊ paruū foramē
parietis ⁊ interſticiū inter ꝓpugna
cula. et paries qui claudit chorū
Cācellus a cancro. Hic cancer cri
eſt q̄dā piſcis eſt quoddā ſignū in
celo ⁊ forceps. Hic cancer eris eſt
q̄dam morbus. Cācello as eſt cācel
los conſtruere. Vecors vecordis
oīs vel omnis generis. i. ſtultus
Hic et hec et hoc ꝓcax eſt auidus
petitor īportun9 ad petēdū īpudēn
ter et īuerecūde petēs ⁊ ptinet ad
meretrices. Intexui. i. corde cōpo
ſui. Hec aloa aloe eſt arbor ſuauiſ
ſimi odoris atq̧ ſummi. Et lignū
ipſius vice thimiamatū altarib9
adoletur. Et hoc aloe aloes eſt eci
am talis arbor. Eciam eſt herba a
mariſſimi ſucci qui q̄dem ſuccus ↄ
ſtringitur ad modū picis. et eſt e
iuſdem coloris et valde medicinal̃
Hoc cinamomū . mi. vel cinamo
ma. atis. ē arbor quedam cui9 cor
tex eſt ad modū canne. Cynama
tres ſpecies dicūtur habere herba
rū. Irretio. tis tiui. i. illaqueare.
Protraxit. i. multū tenuit. Laſti
uiens. i. diſcurrens et ludēs qn̄ du
cit̃ ad macellū. qn̄q̧ ponit̃ ꝓ volup
tuoſe viuere.

Caplm viij.

Hic vertex. icis. i. ſūmitas. Decer
nūt. i. iudicant Supbe. i. nobiles ⁊
glorioſe. Hoc gemmē inis . i. gene
ratio. Hec moles is. i. magnitudo
Cardines. i. extremitates. Valla
bat. i. circūdabat.

Caplm ix.

Hec arx. cis. i. rocca Hec illecebra
e. i. mala ⁊ illiciata delectatio q̄a ho
minē illicit ⁊ decipit. Hec cella. le.
. i. ſedes. Hic ⁊ hec cōuiua. e. q̄ ſimul̃
cū alio viuit. Caplm. x.

Dedit̃ labijs. i. pcutit̃ ꝓpter labio
rū ſtulticiā. Suis. i. porci. hic et hec
ſus. Quāto magis ſi ſūt due dicti
ones ſeu partes ſeparate ſūt duo
accentus. Si vero vna tūc ē penul
tima correpta.

Caplm xij.

Excors. dis oīs generis. i. ſine cor
de. Monumētū. i. monitio a monē
do. Itē eſt illud p q̄d aliquis āmo
net̃ et ad memoriā reducit̃. Eciā ē
ſepulchrū. ⁊ vtrūq̧ neutrū. Cōci
no per duplex. n. i. cōponere. Ineo
inis ijt. i. inchoare ſiue firmare Ver
ſutus . a. ū. i. callid9 aſtut9 malici
oſus q̄ in oibꝫ verſatur.

Caplm xiij

Hec vorago inis. i. ꝓfūda fouea vl̃
precipiciū. Hoc nouale is . i. nou9
cāpus.

Caplm xiiij.

Trāſitio. i. trāſire. Verſipellis. i. aſ
tut9 ⁊ deceptor ⁊ poteſt eē adiecti
uū trie declinationis.

Ca. xv.

Iuge. i. ↄtinuū ſiue aſſiduū adiec
tiuū trie declinatiōis. Saginat9. a
ū. i. īpinguat9 a ſaginor aris Opor
tun9 dicit̃ loco ⁊ tēpore debito. De
molior iris. i. deſtruere.

Ca. xvi

Arrogans. i. ſupbus qui ſibi aſcri
bit q̄d nō habet. Serotin9 a. ū. i. q̄
tarde deſcendit ad blada maturan
da. Lactat. i. decipit blādiendo At
tonit9 a ū. i. cū ſigno ſupbie eleua
t9 vel q̄ſi cū quodā pauore cōcuſſ9
tritus vel pauefactus.

Caplm xvij.

Corrodēs obedit ſed q̄ famulat̃ o
bedit. Incido. i. cadere.

Caplm xviij.

Effeminatorū. i. mollium et debiliū
ad molliciē femineā deductorū Cō
pmo is. i. ſopire ⁊ extiguē. Effabit̃
. i. rigide loquetur.

Colūt. i. honorant ⁊ a Ca. xix.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

mant. Perſtillo as .i. guttas emit
tere a quo perſtillans antis. Hic
ſopor .i. ſompnus grauis Aſcella .i.
ala. ¶ Capl'm xx.

Tumultuoſus a. um .i. garrulo
ſus. Calculus eſt ratio numerus
ſentencia carbo. Calculus eſt pon
dus mi(n)imus lapis enſis acutus.
Deuotare .i. maledicere execrari.
emiſſum votū infringere. frequē
ter et firmiter vouere. Aliqui ha
bent hic deuorare ſecūdum bedaz
Hic fornix .icis .i. arcus triūpha
lis de oliuis palmis et mirtis fact9
quaſi foris mittens. Mulcto as .i.
flagellare vel punire maxime in
pecunia. ¶ Capl'm xxi.

Configo gis xi .i. cruciare. Defi
gere .i. obligare. ¶ Capl'm xxiiij.

Ariolus .i. diuinator. Hic cōiec
tor. oris .i. interpres cōiecturis pe
ritus diuinator. Simbolū .i. collati
o ſermonū in cōcilio. vel pecunia
rū in cōuiuio. vt quando quilibet
ponit ſuā particulā. Et dicit a ſin
quod eſt con et bolos morſellus.
Suffuſio quaſi ſubtus fuſio quia
ſepe lacrimant potatores magni.
Vel ſuffoſſio quia ante tempus
ſuffodit et perditur lumē oculorū
ſuorū. Flaueſco .cis .i. flauuz et au
reū colorem pretendere. Regulus
.i. ſerpēs peſſim9. Regulus eſt ſer
pens rex paruus regulus ales.
Clauus i .i. quo regitur guberna
culum. Sopitus .i. dormitioni dedi
tus. ¶ Capl'm xxiiij.

Maceria .i. murus ſine cemento
¶ Capl'm xxv.

Malū. li .i. pomum. Hoc nitrum
tri. eſt ſpecies terre que ſimilis ē
minuto ſabulo cui ſi infundatur a
qua fumigat et valet ad veſtiuz
lotionem non multum differt a
natura ſalis. ¶ Capl'm xxvi.

Hamus .i. laqueus. Temulent9
a. um .i. ebrius. Hic ſuſurro onis .i.
murmurator. Lubricū qd labit de
facili ad indebita. ¶ Capl'm xxvij.

Contūdo tudi tuſū vl' tūſum .i.
conterere. Hec pila. le .i. lignū cō
cauū ad terendū frumentū. Tip
ſana. e .i. ordeū decorticatū. Hoc pi
lum li. vel hic pilus li. ē inſtrumē
tū quo aliquid in pila vel mortari
o teritur. ¶ Capl'm xxviij.

Fenore liberali .i. quando dat
vſura ad vſuram. ¶ Capl'm xxix

Hic hec et hoc peſtilens tis. a peſ
te et lentos quod eſt plenū. Auer
tere .i. excludere. Hic hec et hoc cō
tumax .i. inobediens. ¶ Ca. xxx.

Surrecte .i. ſurſū erecte. Sagui
ſuge debet dici ſcdm melius ſenti
entes cū veniat a ſugo quod pro
dicit p(ri)maz ſillabam. Hic ſtellio o
nis eſt reptile ſimile lacerte tergo
depictuz lucentibus guttis in mo
dū ſtellarū. ¶ Capl'm xxxi.

Samuel .i. cū quo eſt deus et dic
tus eſt ſalomon. Hec ſicera. re .i.
omnis potio que extra vinum in e
briare poteſt. Hic inſtitor .i. merca
tor. Stragulatus. a. ū .i. diſcolor
manu artificis diuerſa varietate
diſtinctus. Hec ſyndon. onis .i. li
neum amictorium feminaruz quo
humeri teguntur quandoq3 poni
tur ſimpliciter pro panno lineo.

Incipit prologus in eccleſiaſten

Herme .i. fere diſſererē .i. diſ
ſerendo exponerē. Hic p(ro)
cinctus tus .i. principiū ante con
ſumationem. Conſectari .i. ſequi.

Incipit liber eccleſiaſtes.
¶ Capl'm ſecundum.

c 2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Recor reris ratꝰ ſū.ı. exiſti
maui. Induſtria.ı.ſoller
tia et peritia. Erūpna.ı.
miſeria. ¶ Capl'm.iij.
Diſtēdere.ı.diuerſimode extēdere
Inſtaurare.ı.reſtituere. ¶ Ca.iiij.
Patere.ı.manifeſte ſubiacere. E
molumētū.ı.lucruꝫ qđ accipit̄ de
multura ⁊ ponit̄ ꝓ quolibet lucro
Fulcio.cis.fulcior ciris.ı.ſuſtētari
Foueri.ı.calefieri. ¶ Capl'm.v.
Temere.ı.preſūptuoſe fatue ſtul
te ſine conſilio ſine cauſa. Frui .ı.
vti cū delectatione. ¶ Ca.vi.
Abortiuus.ı.ante debitū tempus
natus vel non ſuo et recto tempo
re ortus. Perfruitus.ı.vſus.
¶ Capl'm vij.
Conducere.ı.cōuenire. Obſtupeſ
cere.ı.ſtuporē mentis incurrē de im
mutatione. Luſtrare.ı.circuire in
ueſtigando. ¶ Capl'm viij
Hec ditio onis dominiū. Extiplo
vt̄s puerbiorꝝ vij. ¶ Ca ix ⁊.x.
Retuſum.ı.in acumine deſtructū.
Ebetare.ı.ſuffocare obſcurare ob
cecare obtūdere ebeteꝫ facere. Cō
tignatio.ı.tignorū cōiūctio vel co
aptatio in edificio. ¶ Ca.xi.
Cōpingere.ı.cōiūgē. ¶ Ca.xij.
Nutare.ı.heſitare vel titubare Ca
paris eſt genus frutecti ſimile lē
tiſco naſcens in oriente habens in
ſūmitatibꝰ ſeminū rotunda capi
tula. Et ſuper oīa medicamina du
riciem ſplenis iuuat. Semen eius
ſi cum ſale componat̄ eſcis aptum
eſt. ventrem mollit vrinam prouo
cat. Radix eius bibita paraliticis
mirifice prodeſt. menſtruis impat
Semen eius cum aceto coctum in
ore retentum dolorem dentiuꝫ mi
tigat. Radix eius ſi maſticetur do
lorem dentium compeſcit. Vitta ē
inſula qua caput ſacerdotis tegit̄
vel ligatur. Vel eſt que crinibus
innectitur qua fluitantes religan
tur capilli. Vel eſt qua vincitur
corona ſiue ligatur corona id eſt
ligatura.

¶ Incipiunt cantica canticorum.
Capitulum primum.
Hoc monile is. eſt ornamētū
ad claudendū pectus Mure
nula ē cathena auri et argē
ti virgulis cōtexta et ſic dicit̄ eſſe
vermiculata. Hic accubitꝰ tus.ı.co
meſtio vel refectio. Hoc laquear.
aris.ı.teſtudo.
¶ Capl'm.ij.
Fulcire.ı.replere vt ſuſtētet̄ i eis
Vel cōgregare tegere vel compo
nere. Stipare.ı.cōdenſare cōualla
re circūdare replere. Properare.
.ı.feſtinare. Putatio.onis.ı.pur
gatio vinearū. Hic groſſus ſi. ſūt
ficus immature et inabiles ad edē
dum. et proprie ſunt ficus primiti
ue que ad pulſuꝫ venti de facili ca
dunt. Aſpirare.ı.eleuare anhelare
conari deuenire valde ſpirare vł fa
uere.
¶ Capl'm.iij.
Pigmentarius.a.ū.ı.confectū ex
diuerſis. Vel hic pigmentarius q̄
facit confectiones. Ferculum dici
tur appodiatio vel reclinatorium.
⁊ ſic forte ſumit̄ hic. Item dicitur
menſa ſiue diſcus edentium ⁊ vaſ
culū miſſoriuꝫ in quo epule ferun
tur. ¶ Capl'm.iiij.
Hec tonſa e.ı.ouis. Gemellus.a
ū.ı.duplex. Vitta. vt̄s eccl'iaſtes.
xij. Propugnaculū ĩ eſt locꝰ vbi
ſunt pinne muroruꝫ. et quaſi pro
cul pugnatio. Hic pardus di. eſt
beſtia varia ⁊ velociſſima preceps

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

ad ſanguinē. Cypri in egipto ſunt
arbores aromatice ſemine candi
do et odorifero quod coquit̄ ī ole
o ⁊ exprimitur vnde paratur vn
guentū regale quod cyprū dicit̄
pro arbore feminini. pro vnguen
to neutri generis. Fiſtula eſt idē
quod caſia. arbor aromatica ſed
parua et robuſti corticis. Ca. v.
Hic cincin9 ni. i. collectiō capil
lorū ad vnā ſeriem. Elate ſecūduz
papiā dicunt̄ palmaruz folia que
ſurſū eleuant̄ nec pendent deorſuz
ſicut aliarū arborū. Hec elata. te
quaſi eleuata. Alij dicūt elate vel
elates grece abietes eſſe latine.
volentes mediam corripere. Alij
dicūt ꝙ cū ſit dictio greca et inde
clinabilis debet in fine accentuari
Hec areola. le. i. parua area ſicut
ortus vel aliquod paruū ſpacium
Conſitus. a. ū. i. cōplātatus. Hic
et hec tornatilis et hoc le. i. velocit̄
operans ad moduz torni. i. inſtru
menti ad tornandū. Hec iacinct9
ti. i. flos vl' lapis p̄cioſus. Ca. vi.
Hec acies ei. i. caterua militum
armatorū. ſiue acuties oculi pūc
ti vel cultelli. Chorus caſtrorum.
. i. ſocietas militanciū. Ca. vij.
Hoc femen. inis. i. femur mulie
rum. Hic crater. eris. i. menſura
vini. Hec mandragora. re ſecūdū
auguſtinū eſt gen9 pomi. Eius āt
poma ſūt pulchra ⁊ odorifera ⁊ in
ſipida. Capl'm viij.
Innixus. a. um. i. ſe appodians
Compingere. i. ornare operire.

Incipit liber ſapientie.
Capl'm p̄mū.
Acerſire. i. vocare. Defluē
. i. ad pccā labi. Ca. ij.
Circūuenire. i. decipere.

Hec traductio onis. i. manifeſtati
o. Hic ⁊ hec et hoc nugax. i. fatu9
et van9. Preferre. i. laudare vl' p̄
ponere. Capl'm iij.
Hoc arundinetū. ti. eſt locus v
bi creſcūt canne. Hic ſpado. onis.
. i. eunuchus caſtratus. vl' dicitur
ſurculus fruge carens. Concidere
. i. cadere. Capl'm iiij.
Hic et hec multigena. vel multi
genus a. ū multiformis. Spurius
. a. um. i. degenerans a natura
Hoc vitulamen. inis. eſt planta il
la infructuoſa que naſcitur a ra
dice vitis. Canus. a. ū. i. maturus
Faſcinatio Hic faſcin9 ⁊ hoc faſci
num. ni. i. incantatio. Hec faſcen
na e. eſt mulier que ponit faſcinuz
Hij faſcennini. orū. ſūt carmina q̄
dicit mulier quandō pellit faſcinū
Hec faſcennine arū ſunt carmina
que dicit mulier mouendo cunas
vt ſopiat puerum. Quandoqꝫ po
nuntur pro laudibus vt in ſermo
ne beati ihoronimi. Inuenitur eci
am feſcenninus a. ū. i. nuptialis.
Traducere. i. ad ſiniſtram ſtatuē.
Capl'm. v.
Hec ſubitatio. onis. i. ſubita ac
quiſitio. Argumentum. i. indiciuz
vel ſignum Lanugo eſt flos tribu
li. qui bene exſiccatus leui flatu ī
aerē effertur. vel dicitur prima
capillatio ī barba. Hec torax acis
. i. lorica fortis. Habene ſunt linee
que apparent in pride. Inſiliire. i.
deuenire. Excandeſcere. i. iram in
dicare. Capl'm vi.
Excidere. i. cadere de gracia ī cul
pā Preoccupare. i. preuenire Hoc
ſcema. atis. i. dignitas vel honor.
Tabeſcere. i. contriſtari vel cōſu
mi ex bonis alteri9. Capl'm vij.
Hic vapor oris. i. calor. Ca. viij.

c 3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Generoſitas.i.nobilitas. Contu
bernium.i.tabernaculū vel ſocietas
vl' couētio ad tēpus ɔmanēdi. Ver
ſutia.e.i.cōtorta ſētētia vel aſtuta
Couictus tus.i.ſociata refectio.

Caplm ix.

Aufugio gis.i.recedere. Affuit.i.
aſtitit.

Caplm.x.

Hec penthapolis vel pēthapoleos
a pentha q̄d ē quinq3 et polis ciui
tas.i.regio quinq3 ciuitatū. Hoc
figmētū.i.ſpecies ſalis ſcilic3 vxor
loth. Circūuenire.i.decipere. Ab al
titudine.i.pfūditate. Diſertus a ū
.i.facūd9 ⁊ expedit9.

Ca xi.

Hec traductio onis.i.mors. Mo
mētū ſtatere ē ſtil9 vel lingula in
trāſuerſali ligno poſita q̄ cogno
ſcit̄ equalis ꝑōderatio. Antelucan9
a ū.i.an̄ lucē exiſtēs.

Ca.xii.

A ſacramēto.i.a tra ſacta que in
medio mūdi eſt. Hoc ludibriū bri
.i.res ludo ⁊ cōtēptu digna vel de
riſio.

Caplm xiii.

Spiritū.i.vētū. Citatus.a.u3.i.
commotus. Hic vertex.icis.i.no
dus vel globoſa eminentia ad mo
dum verticis apparēs ī ligno. Per
liniens.i. ſupinducens. Rubrica.i.
color rubeus. Fucus.ci.i.tinctura
que fit de herba nomine fuco. etiā
eſt quidā color ſuppoſitus. Itē ē
maior ape et minor ſcrabrone. Vel
dicit̄ mendaciū fraus dolus īſidie
aſtutia q̄ ſupponitur veritati colo
rande.

Caplm xiiii.

Perſerus a ū.i.crudelis et piculo
ſus. Hec ratis.i.nauis. Adire.i.pā
bulare. Credere.i.ɔmittē. Prouex
it.i.pduxit vel pmouit. Abduct9
a ū.i.diſtractus ſeparat9 abſenta
tat9 aſportat9. Inde hec abductio
quod quandoq3 ponitur pro aliena
tione. Hec mechia.i.adulteratio.
Infandus.a.um.i.non nominan
dus.

Caplm xv.

Hec effigies ei.i.forma. Cōcertari
.i.pugnare vl' cōtēdere. Mutuor a
ris.i.mutuo accipere.

Caplm xvi.

Hec ortigometra.i.coturnix ſcd3
grecos.⁊ componit̄ ab ortix q̄d eſt
ā eſt idē q̄d coturnix ab ortigia īſu
la et metior iris. Sed ſi cōponit̄ ab
ortix et metros quod eſt mēſura.
tūc corripit penultimā. Hoc ma
lagma atis.i.emplaſtrū vl' medica
mentū. Tabeſcē.i.liquefieri putre
ſcere vel deficere. Hibernus.a.ū
vel hic et hec hibernalis ⁊ hoc le.i.
hiemalis.

Caplm xvii.

Limpidus a.ū.i.clarus.politus.
pſpicuus. a limpido as are q̄d eſt
limpidū facere purificare et clari
ficare. Hec traductio onis.i.mors
Echo indeclinabile dicit̄ vox ſonus
aeris in cauernis vel in ſilua vel
in criptis vl' in vallibus reſonans
Vel ſecūdum fabulas dicit̄ quedā
puella ſagax et ſic poteſt eſſe femi
ninum.

Caplm xviii.

Animequiores.i.animas vel ani
mos equiores.i.pacatiores haben
tes. Animequus a.ū.ſcdm papiā
.i.patiens. Prouocare.i.ad bonū
incitare. Proſilire.i.procul quaſi
de celo ſalire. Hec poderis is.i.veſ
tis ſacerdotalis que erat linea cor
pori penitus aſtricta vſq3 ad pedes
deſcendens. Vn̄ vulgo camiſia vl' e
ciam talaris dicta eſt a pos grece
.i.pes latine.

Caplm xix.

Depauere.i.paſtu3 recepe. Hic in
colatus tus.i.inhabitatio. Ortigo
metra vt's̄ caplo xvi. Redigē.i.ɔ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

uertere. Agreſtia. i. ad agros perti
nentia.

Incipit liber eccleſiaſticus. C. I

Menſus eſt. i. menſurauit
a metior. tiris q̄d facit
metiens mēſus vł meti
t9 menſurus vł metitu
r9. Hec defunctio. i. mors. Execratio
. i. deteſtatio. Elidere. i. contēre vel
concutere. vel occidere. Ca. ij.
Hec obductio onis. i. mors Appli
citū. i. appoſitū. Sceleſtus. a. uz. i.
ſcelere depr auatus. Caplm iij.
Elemoſina ab eleymon quod ē
miſericors. vel ab eloy q̄d eſt deus
et ſina quod eſt mandatū. Hic hec
et hoc prauicors. dis. i. prauuz ha
bens cor. Hic frutex. cis. i. arbor
parua. Caplm iiij.
Tranſuertere. i. ſubtrahere vel
auertere. Protrahere. i. prolonga
re vel differre. Acide. i. moleſte āxi
e triſtanter vel doloſe. Complecti
. i. conſequi. Hic placor oris. i. trā
quillitas mitigatio et placen tia.
Hec ineruditio. i. imprudencia. A
gonizari. i. luctari pugnare vł ago
nē exercere. Citat9 a. ū. i. preceps
vł incōſideratus. Caplm. v.
Hic propiciatus tus. i. remiſſio
Vētiles. i. inſtabilem te reddas De
notatio. i. dampnatio vel digiti oſ
tenſio confuſione plena. vel male
dictio vł execratio. Caplm vi.
Hic et hec eucharis idis ab eu q̄d
eſt bonū et charis gracia dicitur
bene graciosus. Inicio ījcis. i. īt9
iacere Hic torques. is. i. ſtropa vł
ligamen. Hec torques eſt ornamē
tum colli. Accidior aris. i. anxiari
vel tedio affici vel indignari et
ſtomachari. ab accidia que eſt triſ
ticia moleſtia anxietas et tediuz
Hec baſis. ſis. i. ſuſtetamentū fun

damentum vel columpna Extere
re. i. frequēter terere. Ca. vij.
Hic et hec imunis et hoc ne. i. ex
pers liber alienus et ſine parte.
Sortitus es. i. iueniſti. Credere. i.
cōmittere. Caplm viij.
Strues. i. compones. Fenerari
. i. mutuū dare. nūc deponēs. nūc
actiuū ſiue neutrum tranſitiuum
aliquando notat ſupadditionem
vſurarum. Inferre. i. irrogare Cō
uiciari. i. cōuicia dicere. Ca. ix.
Zelare. i. amore zelotipo diligere
amare vel appetere. Multiuolus a
ū. i. qui mł'tos vł multa vult Cōp
tus a. ū. a como is. quod eſt orna
re vel polire. Accūbere. i. comede
re ſup cubitū reclinare. Hic et hec
cōuiua. i. cōmenſalis ſiue ſocius i
menſa. Caplm x.
Hic et hec ſcriba. e. i. ſapiens.
Hic potentatus tus. i. poteſtas vł
dignitas. Arefacere. i. deſiccare.
Inſcius. i. ſtultus vel ignorans.
Caplm xi.
Adicio is. i. addere vel apponere.
Addico. cis. i. aſtringere. Abdere.
. i. abſcondere Peſſimo as peſſimor
. i. peſſim9 fieri. Caplm xij.
Eruginare eſt eruginē vel rubi
ginez contrahere. Stimulari. i. cō
pungi. Indulcat. i. adulando dul
cia loquitur Suffodiet. i. ſbtus fo
diet decipiendo te. Caplm xiij.
Fremo is et fremeo es. i. dētib9
ſtridere. Exinanire. i. ianem et va
cuum relinquere. Improbus. i.
importun9. Impingere. i. retro re
pellere. Caplm xiiij.
Liuidus. a. ū. i. inuidus. Caſulā
. i. parua caſa vel dom9 Hoc teg
men inis. i. tectū. Capl xv.
Implanare. i. decipere et in errō
rē mittere. Execrari. i. abhominari

c 4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

deteſtatū: ¶ Caplm xvi.
Ceruicatus a. ū. i. ſupbꝫ furioſus
cōtumax. Procella. i. ĩpet9 vł repē
tin9 vētus. ¶ Caplm xvij.
Hoc magnale. i. magnitudo ꝑpo
ſitionis. i. gratie tibi ꝑpoſite a deo.
¶ Caplm xviij.
Calculus. i. lapillus. Hoc euum ē
ꝑprie illa duratio que habuit prin
cipium ſed non habebit finē Hoc
fenus oris. i. vſura vel mutuum.
¶ Caplm xix.
Sollertia. i. induſtria. ſollicitudo
vigilantia. inſtantia. aſtutia. Sub
mittē. i. hūiliare et deicere. Vetet
. i. prohibeat. ¶ Caplm xx.
Detrimentū. i. minoratio et peio
ratio dampnū. Acharis. i. ſine gra
tia ſiue non gratioſus. Gratis. i. ſi
ne cauſa. Sponte. i. ſine remunera
tione. Hic et hec potior. i. tolerabili
or. Inaltare. i. in altū leuare Laſci
uus. i. petulans vel luxurioſus.
Petulans. i. male petens alienum
pudorem. Hoc exenīū. ij. eſt donū
de longinquo miſſū. Ab e. ꝫ xenos
qđ ē pegrinū. Hic mutus ti. dicit
ſtrabus eſt quoddā gen9 rane qđ
dicit calamitū quod proiectū i os
canis latrantis ſtatim facit ipſum
muteſcere. hic poteſt eſſe mutus a
ū. ¶ Caplm xxi.
Rūphea. i. ſpata vindicta. Hec ca
thaplectatio oīs. i. cōuiciū. A ca
tha qđ eſt iuxta et plecto. tis. qñ
tanta eſt rixa ꝙ fere ſe plectūt. i.
puniūt et verberāt. Feſtinato. i. fe
ſtinātēr aduerbiū tēporis vł q̄lita
tis. Hoc ĩpendiū. dij. i. ſūptus vel
expenſe. ¶ Caplm xxij.
Hec deminoratio. i. glorie dimunu
tio. Cōglutinare. i. cōiūgere. Te
ſta. i. vas fictile cōfractū Accidior
aris vtš ca. vi. Hoc lorametū. ti
eſt cathenatio lignoꝝ que ſolet fie
ri ĩ fūdamētis edificioꝝ. Sine ĩpen
ſa cemētū. vel cemētū ſine impēſa
eſt lutum vel ſabulū ſine calcis ad
mixtione qđ ĩ multis locis gratis
acquiritur. ſed calx non ſine mul
ta impenſa. i. expenſa acquirit.
¶ Caplm xxiij.
Infrunite pmo. i. inſipienti et in
diſcrete quaſi ſine frumine qđ eſt
illa pars gutturis vbi cibi ſapiūt
Scđo. i. imprudenti quaſi ſine fro
neſi. i. ſapientia vel prudētia. Ter
tio. i. ĩuerecunde quaſi ſine fronte
vbi eſt ſignum verecundie. Quar
to. i. precipiti in factis vel in v̇bis
quaſi ſine freno. Quinto. i. corrup
te et putrefacte quaſi ſine frunio.
quod eſt puluis de corticibus arbo
rum contritis quo cerdones coria
preparant. Infrunitus a ū poteſt
eciaꝫ dici guloſus qui ſaporem nō
querit in morſello ſemicocto. Hic
liuor. oris. i. ſignum verberꝝ in car
ne relictum et quandoqꝫ ponitur
pro inuidia. Fruſtrare. i. decipere
Volutare. i. ĩuoluere.

¶ Caplm xxiiij.
Prodire. i. exire. Texi. i. opertui.
Hec platanus eſt arbor a latitudi
ne foliorum ſic dicta quia platos.
grece latine latum dicit. Hec bal
ſamus arbor hoc balſamum lignū
fructus vel liquor. Aromatizare
. i. redolere. Hec ſtorax. acis. ſpeci
es eſt reſine et eſt arbor arabie.
Galban9. ni. eſt lacrima cuiuſdā
herbe ſimilis ferule ſed communit
dicitur hoc galbanum. Vngula id
eſt onica ſpecies ſcilicet aromati
ca. Hec libanus eſt arbor. hic li
banus mons eſt. hoc libanum eſt
thus. Hic ponitur nomen mon

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

tis prō nomīe arboris. Vaporare
eſt calefacere vrere vaporem emit
tere vel vaporando emittere Hec
therebintus eſt arbor cuius reſina
ſimiliter appellatur. Hic trameſ.
itis. eſt via parua et tranſuerſa
per agrum. et videtur hic poni ꝓ
parte aque a flumine deriuate.

¶Capl'm xxv.

Agglutinandū.i.adiūgendū no
men gerundiuū adiectm̄. Obduc
tus tus.i.deceptio latens. C. xxvi

Hec delatura .e.i accuſatio vel
proditio detractio. a defero defers
Sedulus.a.ū.i.attentus. aſſiduꝰ
bonus quaſi ſine dolo.

¶Capl'm xx vij.

Hec compago inis.i.iunctura
Hec pertuſura e.i.foramen. Hec
aporia e.i.pauptas. ab aporos gre
ce quod latine dicitur pauper. Vl'
aporia eſt aptio languor. labor ā
gor. aculeus. ſtimulus. vulnus ⁊
cura. tedium. moleſtia. triſtitia.
fluxio. vel deriuatio. Hec poderis
vt ſupra ſapientie xviij. Hec hor
ripilatio.i.pilorum erectio pre hor
rore. Hec obturatio.i.clauſio Per
ſequeris.i.pfecte ſequeris. Cōdul
care.i.dulcia loqui. Offendere .i. ī
pingere vel ceſpitare. Ca. xxviij.

Hec tabitudo. dinis.i.liquefactio
pro pccīs. Imminere.i.īſtare De
teſtamētū.i.preceptū. Proficiſcū
tur.i.prouenīūt. Concidere.i. con
fringere vel cōminuere. Viratus
a.ū.i.virilis vel de fide thori. vl' vi
ros habens. Sepi.i.circunda vel
circūclude. ¶Capl'm xxix.

Peregre eſt aduerbiū ſignificās
ad locū. per locū. in loco ⁊ de loco
.i.locoꝝ inſtabilitas. Hoc domici
liū. lij.i.habitaculū ſtabile.

¶Capl'm xxx.

In zelum.i.in inuidiam. Tunde
.i.percute. Validus.i.fortis et ſa
nus. Libatio.i.ſacrificatiō Longeui
tas.i.longa vita. Capl'm xxxi.

Sectari.i.ſequi cum frequenta
tione. Hec faux. cis.i.mandibula.
Frugi omnis generis indeclinabi
le.i.parcus temperatus bonus vti
lis valens abſtinens ab alieno. cō
tentus ſuo. et contemptor diuiti
arum. Nimius.i.ſuperfluus man
ducator. Colera eſt vnus de quatu
or humoribus. que vocatur fellicu
la.i.fellis effuſio. Tortura et tortꝰ
us. et torſio idem ſunt .i.inteſtino
rum afflictio. a torqueo. ques In
frunitus. a ū.i.intemperatus et ſi
ne freno incomedendo.

¶Capl'm xxxij.

Corrogatio.i.congregatio. Hec
ſmaragdus di.lapis coloris viriđ
Aduocare.i.ad modū aduocati te
gere. In ſectationibꝫ.i.hijs que in
ſequit ⁊ opatur. ¶Capl'm xxxiij

Allidere.i.impelli vel concuti.
Hic axis is.i.ſala carri. Verſatil'
.i.circa quā rota verſatur. Hic e
miſſarius q̄ emittitur ad coitum
iumentorū. Hinnire.i.hinnitum e
mittere. Solo.i.terra firma. Aſpi
ras.i.vinis. Hoc lorū ri.i. cingulū
vel habena. ¶Capl'm xxxiiij.

Hec fantaſia. hoc fantaſma a
tis hec faſma. e que idē ſunt. A faſ
mos quod eſt apparitio prope ina
nis et icerta. Complanabitur .i. a
perte et plane docebitur. Implā
tatus.i.non radicatus.

¶Capl'm xxxv.

Litare.i.ſacrificare. Hec ſiligo
inis.i.farina mundiſſima aliquan
do idem qđ ſimila. Sceptra.i.dig
nitates. ¶Capl'm xxxvi.

Deflectens.i.declinās. C. xxxvij

Sudes.i.palus acutꝰ Hec traiec
tio onis.i.tranſportatio mercium
ad forū. Titubauerit.i.in fide du
bitauerit Nota q̄ q̄ aliquando
eſt coniunctio electiua vł aduerbi
um eligendi ut bonum eſt cōfidere
in domino q̄ ⁊c̄ Item ē accuſatiꝰ
huiꝰ nomīs que Vel ē cōiunctio
copulatiua idem qd̄ et Vel eſt ad
uerbiū compandi Vel ſimilitudīs
Itē duplicat̄ ⁊ ē ɔiūctio adūſatīa
ut q̄q̄.i.q̄uis Itē tenetur īfinite
vel admiratiue ut O q̄ ſuauis ⁊c̄
Itē q̄titatiue ut ecce q̄ bonū Hic
poteſt poni ɔpatiue vel electiue vł
etiā negatiue.i.nō ī homīe Auidus
.i.nimis ardenter appetens.

Capitulū.xxxviij.

Hoc pigmentū ti.i.confectio
Hec abductio.i.recuſatio conſolā
tionis Hoc iaculū li.i.miſſile vł te
lum Inde iaculor aris.i.telū mittē
et ſic capit̄ hic Vel iaculū eſt rete
piſcatorū Itē hic iaculus eſt qdā
ſerpēs qui de vna arbore ſe proicit
ſup aliā. Hic architectus ti.i.qui
facit domos Linitio.i.ſupīductio
vel coloratio Tranſilire.i.tranſire
Teſtamentū iudicij.i.pactū pe ne
infligende vel glorie ɔferende.

Capitulū.xxxix.

Vacare.i.intendere vel inſiſtere
Hoc diluculum ideſt mane iu
uentutis. Tradere id eſt dare. Fu
rore id eſt feruore ſpiritus ſancti
Obaudire id eſt obediendo au
dire Congeries id eſt congrega
tio Hic placor oris id eſt trāquil
litas Hic cathacliſmus id eſt di
luuium.a catha qd̄ eſt vniuerſale
vł per.et clima atis quod eſt pars
quaſi per omnes partes. vel per
quatuor climata Arida.i.terra.
Epulabuntur deuorando ſcilicet
impios. Capitulum.xl.

Iram.i.partem vł regionē Hec
ſatio onis.i.ſeminantis actio Vel
ſationes.i.ſata virentia. Condul
cabitur.i.cōmendabit̄. Cap̄.xli.

Defectus a ū.i.conſumptꝰ Que
runt̄.i.lamentantur Obfuſcatio.i.
obūbratio vł obſcuratio. Ca.xlij

Accelerauit.i.celeriter deſcendē
fecit Aſpirabit.i.flabit Hic nothꝰ
.i.auſter ventus q̄ corrūpit aerem
Demergens.i.ad terram deſcendēs

Capitulum.xliij

Prediti.i.ſuppoſiti vel ōrnati a
predo is Teſtamentū.i.circūciſiō
nem Tumulū vel cumulū.i.mon
ticulum. Capitulū.xlv.

Monſtra.i.ſerpentes magoꝝ vł
ſerpētes ignitos vł plagas egiptī
monſtruoſas Pacare.i.pacifica
re: Stolā.i.tunicam iacinctinam.
Hic circūpes vł circūpedilis.i.ſan
dalia vel malogranata circa pedes
Hic coccus ci.i.genus tincture vł
capitur pro panno vel filo rubeo
Fungi.i.uti Ceterū.i.aliud aliquid
Abolere.i.delere.

Capitulū.xlvij.

Hoc cornu.i.fortitudo ł poteſtas
īdeclinabile Hic modulus.i.cantꝰ
Conderet.i.edificaret Retexit.i.ſa
pientia operuit a re et tego Hoc
enigma utſ̄ pūerbioꝝ pmo Hoc
auricalcū eſt metallū habens auri
ſplendorem et duriciam eris Pro
phanare.i.contaminare.

Capitulū xlviij

Hec pernicies ei.i.mors Conciliaē
.i.cocorditer facere.

Capitulum.L.

Suffulcio.i.firmare. Vernis id eſt
hijs qui ſūt in vere. Libatio id ē ſa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

crificiũ de liq̄dis. Ductilibus .i. tuſi
omibꝫ fabricatis ſiue ꝓductis.
¶ Caplm .li.
Precox .i. ante alios fructus ma
tura vel ſolis calore decocta . om
nis generis. Precoquus. idem.
Colluctata eſt .i. pugnauit per mꝉ
tum ſtudiũ. vel ſimul luctabatur
Luxi .i. reſplendui.

Incipit primus liber machabeoꝝ
Caplm ꝑmum.
Gymnaſiũ. ſij. ſiu: ſcole v
bi docebantur iudei ritꝰ
grecoruꝫ . ſed ꝓprie dice
batur locus in quo exer
citabant athlete et curſorũ veloci
tas cōprobabatur. Modo dicitur
hoc gymnaſiũ locꝰ ſtudij vel ipſũ
ſtudiũ. Fecerũt preputia q̄a dimi
ſerũt circũciſionē. Exterus. a. ũ. i.
extraneus. Abditꝰ. a. ũ. i. ſecretꝰ
⁊ occultꝰ locꝰ. ¶ Caplm .ij.
Oppilare .i. claudē vꝉ obturarē.
Cornu .i. poteſtatē. ¶ Caplm .iij.
Hic pētacōtarchus ci .i. q̄nquage
narius ꝓnceps. a pentha quod eſt
quinq; et coſte .i. decem et archos.
.i. princeps. Hic decurio . onis qui
erat ſup decem. ¶ Caplm .iiij.
Hoc paſtoforiũ rij .i. manſiũcula
circa templũ. Hec cynara . re . eſt
inſtrumentũ muſicũ ad mouēduꝫ
alio nomine accitabulũ ad aduo
candum. Hec ſcutula . le .i. forma
rotunda. ¶ Caplm .v.
Hec machina . ne .i. muralis ba
liſta vel ingeniũ ad deſtruendum
murũ. Hoc fanũ . ni .i. templum.
Fauſta acclamantes .i. laudes de fe
licitate et proſperis ſucceſſibus de
cantantes. Fauſtꝰ . a . ũ .i. felix cu
i fortuna fauet. ¶ Caplm .vi.
Conſtipatus . a . ũ. A cōſtipo as
quod eſt condenſare cōuallare cir
cũdare congregare replere prote
gere componere fulcire. Tormen
ta .i. magna inſtrumenta. Hoc ſpi
culum . li .i. breuis lancea Hic ſcor
pius vel ſcorpio .i. ſagitta venena
ta arcu vel tormentis excuſſa.
¶ Caplm .ix.
Emerſerunt .i. exierant. Hec ā
bitio .i. circuitus cupiditas mag
nus apparatus ſicut hic. Diſſilijt .i.
deſcendit. Obcluſum .i. circumclu
ſum. ¶ Caplm .x.
Interpellantes .i. cōtra eũ loq̄n
tes et quaſi in cauſam trahentes
Cōparemur .i. cōferamꝰ virtutes
noſtras in pugna. ¶ Caplm .xi.
Demolitus . a . ũ .i. deſtructꝰ. Feſ
tinato .i. feſtinanter Hec toparchi
a . a topos quod ē locus et archia.
.i. principatus. Aſſidebat .i. inſta
bat. ¶ Caplm .xiij.
Hec pyramis idis .i. ſtructura al
ta et quadrata a lato incepta ⁊ ī
anguſto terminata ad moduꝫ ig
nis. A pyr quod eſt ignis et ydos
q̄d eſt forma. Direptio .i. diſſipati
o. Bahen grece eſt corona latine.
ſcd̄m rabanũ eſt ornamentũ colli
ex anulis aureis ꝯfectũ Dexteras
acciperent .i. pacē ⁊ concordiā quā
veteres p dationē dextre faciebāt
Hoc nablũ vel hec nabla .i. pſalte
rium. ¶ Caplm .xiiij.
Hoc pondo indeclinabile ē pōdꝰ
mille mnarum. Mna eſt pondus
centum dragmarum. Hic peribo
lus li. eſt murus atrij domus do
mini qui totum templum per qua
drum ambiebat. Hoc erarium rij
eſt locus thezauri. ¶ Caplm .xv.
Uendicare .i. appropriare aliq̄d
eſt vſurpare Hoc nũmiſma atis .i.
moneta in qua fiebat deſcriptio p

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

quā nūmi diſcernebant.

Secundus liber machabeorum.
Capitulum primum.

Hec nanea. ee. i. diana. Cōtu
tari. i. claudere vl' abſcōdere
Preſtans. i. excellēs quaſi ā
te ſtans. Capl'm. ij.
Vendicarēt. i. ſubiugarent Abole
re. i. delere. Vel eſt abſtergere īce
dere obliuiſci neglīgē de memoria
tollē ī obliuionē mittē. Ca. iij.
Peragraturus. i. pambulaturus
Detulerat. i. accuſauerat. Repeda
re. i. remeare vel redire. Ca. iiij.
Hic neceſſarius. rij. i. amicus. Ad
āgēdā. i. cōpeſcendā vel reprimen
dā. Hic exceſſus ſus. i. trāſitus vl'
mors. Hec ephebia e. i. pſtitutio l'
pſtibulū puerorū. Cōtribules. i. q
ſūt de eadem tribu. Hec paleſtra e
. i. lucta vl' loc9 luctatiōis diſt9. i.
lud9 ī quo ſcutella plūbea pīcieba
tur in aerem. Quīquēnalis agon
. i. certamen vel pugna que fiebat
de quīquēnio in quīquēniū. Hec
triremis mis. vel hic et hec tremis
et hoc. e. i. tres remos vl' tres ordi
nes remorum habens. Hoc aſilū.
li. eſt locus in quo erat quis ſecu
rus et ſic capitur hic. Vel dicitur
tēplū quod remus et romulus cō
ſtituerūt Vl' locus ſacer quem ne
phas ē violare. Hic aſil9. li eſt mu
ſca q̄ ſtimulat boues. Pedderūt. i. p
tulerūt vl' ſuſtinuerūt. Ca. v.
Digeſt9 a ū. i. ordinat9 Explicare
. i. ordinē deſcribē Comminus. i. de p
pe Diſtrictis. i. diuerſimode ſtrictis
vel relaxatis Hoc exitiū cij. i. mors
Feriatis. i. ceſſātib3 ab operib3. Ca
Vltro. i. ſpōte. Hic lib Cpl'm vi.
eri. i. bach9 ds vini. Coeuntes. i. c
uenīētes. Hiare. i. os aperire qn̄q3
eſt fatigari rūpi ſcindi aperiri deſi
derare vel deficere Deſtinare eſt de
putare aſcribere ſignificare pnū
ciare legare mittere vl' deliberare
Vitā excedendo. i. moriendo. Per
fugar. i. trāſitorie vtar vl' eſt deſtru
ere. Capl'm vij.
Hoc flagrū gri. i. virga vel ſūmi
tas virge. Taureus a ū. i. flagellū
de neruis taurorū. Admoueri. i. ap
plicari vl' appōni. Torreri. i. crema
ri laſſari. Capl'm viij.
Hec ſtrages is. i. pſtratio. Hoc
mācipiū. pij. i. ſeru9 Incominus. i.
ppe. Pluralit' hec epynichia orū. i.
ſolēpnitas vel gratiarū actio p vi
ctoria prehabita. Ab epy q8 ē ſup
et nichos victoria. Capl'm ix.
Hoc geſtatoriū vel geſtoriū. i. in
ſtrumentū quo aliquid portatur.
Cōgeſt9. a ū. i. accumulat9. Colla
ctane9 a ū. i. eodē lacte nutrit9.
Capl'm. x.
Hic tirſus. ſi. i. baculus vl' rām9
cum frondibus Vel dicitur medi
us frutex oīm herbarum vel olerū
Vel genus cymbali in modum fe
neſtre quadrate facti Hec didrag
ma. e. A dia quod eſt duo et drag
ma e quod eſt octaua pars vncie.
Hec crepido inis. i. extremitas in
circuitu. Capl'm xi.
Dioſcori. i. iunij. Cōmeare. i. trāſire
vel cōuenire. Xandici. i. aprilis lin
gua macedonū.
Capl'm xij.
Hic cypriarches. is. i. prīceps cy
pri. Hec ſcapha. e. i. nauicula. In
altū. i. in pfundū. Promiſcu9. a.
ū. i. mixtus. Acceſſentes. i. puocā
tes. Hec dragma. e eſt nūm9 certe
quantitatis habens imaginem re
gis. Hoc dragma atis eſt quar
ta pars ſtateris vel genus car

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

minis. Cum pietate .i. religione fi
dei et cultura dei. ¶ Capłm xiii.
Hic aggestus. tus. i. cumulus t
coadunatio. In preceps. i. ī pcipi
tiū. Hic gustus. i. expientia vł no
ticia. Impigere. i. īpellē Sedare. i.
placare vł pacificare. ¶ Ca. xiiii.
Hic tallus. li. i. vas offertorium
Nactus. a. ū. i. īueniens vł adeptꝰ
vel cōsecutus. Hec clades is. i. pes
tilentia. Annuere. i. consentire. Fe
rocius. i. durius. Pecnt. i. pcussit
Preruptus. a. ū. i. altꝰ. Ca. xv.
Accersire. i. vocare. Alternus. a
ū. i. per vicissitudinē permutatus.
Exactꝰ. a. ū. i. īportune petitus et
īiuste. Ab exigo quod est expellē
quasi extra vel vltra agere. pfice
re. īiuste vel simpliciter petere vł
diuidere.

¶ Incipit plogus in ysaiā pphetā
Per cola. i. per maiores
distinctiōes Per coma
ta. i. per minores. Colō
i. mēbrum. Hoc coma
atis. i. articulus. Disertus. i. discre
tus et eloquens. Quippe. i. q̄d mi
rū. Elegantie. i. eloquentie vel ex
cellentie. Ad liquidū. i. clare et ex
presse. Texere. i. cōstruere ordina
re. Concio. i. opior. Perspicue. i. a
pte. Ethnicis i. gētilibꝫ. Editionē
i. trāslationē. Stimulāte. i. īcitāte
Oraculū. i. pphetiā. Emuli. i. īuidi
detractorēs. Laniāt. i. detrahendo
discerpunt. In ful tarēt. i. īpropera
rent. Sectus. i. serratus.

¶ Incipit ysaias ppheta. Ca. pmū
Sceleratus. a. ū. i. scelere
depꝛuatꝰ Abalienati. i.
pfecē alienati. Sup quo
i. ad quid. aduerbiū īterrogandi
Fotus a. ū. i. mitigatꝰ. Hoc tugu
riū. i. casula Hoc cucumerariū. i. lo
cꝰ vbi crescūt cucumeres Quo. i.
ad quid. Hec neomenia e. i. festū
noue lune. Coccinū coccus a vmi
culus idem. i. color rubeus. Coccꝰ
tamē et coccinū magis accedunt
ad nigredinē. vmiculus aūt ad al
bedinē. Excoquā. i. per ignē purga
bo. Scelestus. a. ū. i. peccator mag
nus. ¶ Capłm. ii.
Conflabūt. i. conuertent per fa
bros. Hic et hec augur. ris. i. qui
diuinat in auibus. ¶ Ca. iii.
Hic ariolus. li. qui diuinat in a
ris. Hic architectus ti qui scit cō
struere edificia. Misticus a. ū. i. fi
guratus. Effeminatus i. instabilꝰ
sicut femina Tumultuare. i. tumo
re multo garrire. Exactores. i. im
portuni pecunie petitores Depasci
i. demoliendo pasci. Commolere
i. fame attenuare proprie tamen
est terere et quasi molēdo cōminu
ere. Nutibus oculorum. i. signis las
ciuie. Decaluare. i. denudare vł de
corem capillorum auferre. Hec lu
nula le. est pictura ad modū lune
medie. Hec torques est ornamen
tum colli. Hoc monile lis i. orna
mentum pectoris. Hec armilla. le
est ornamentū brachiorū. i. dextro
cheriū. Hec mitra est ornamentū
capitis pprie pōtificū. Hoc discri
minale. lis. quo distinguūtur capil
li ne ad īuicē intricent Hec periche
lis elidis ornamentū brachiorū pē
dens a parte posteriori scdm ihero
nimū vsqꝫ ad talos. A peri quod ī
circū et chelis. i. brachiū. vł chelō
quod ē curuū vel crus vł brachiū
Hec murenula est ornamētū colli
virgulas aureas vel argēteas ha
bens contextas Hoc olfactoriolū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

eſt vaſculū in quo mulieres portāt
odoramēta. Hec vitta te. qua cri
nes cōponebāt et caput. Hec ſyn
dō. onis. veſtis de lino cādidiſſiō.
Hoc teriſtrū ē palliū de filo tenu
iſſimo. A terio q̄d ē eſtas Criſpās
tis. i. tortū et reflexū. nomē vl' par
ticipiū. Faſcia pectoralis ē qua te
git pectus et comprimunt mamil
le. Merebūt. i. tanta voce dolebūt

Capitulū. v.

Hic et hec patruelis lis. i. filius et fili
a patrui In cornu. i. in monticulo
vbi erāt multe oliue. Sepiuit. i. ſe
pe circū dedit. Extruxit. i. cōſtrux
it. Diruere. i. deſtruere. Hec mace
ria e. eſt murus ſine cemēto. Hec ve
pres. pris. i. rubus ſcd'm iſidorū di
cit omnis arbor ſpinoſa q̄ſi vi prē
dēs. Hoc iugerū ri vel hoc iuger e
ris ē quātū par boū arare poteſt in
die. Sementis. i. ſeminis. Eſtue
tis. i. inflāmemi ad vitia Auerſus. i.
reuocatus vel a motus Frēdere. i.
dētes cōcutere.

Caplm. vi.

Hic ſeraphim capitur pro ſpiri
tibus illius ordinis Hoc ſeraphin
pro agminibus hic ſeraph pro vno
angelo Hoc ſuperliminare ris id ē
ſuperius limen Poſtis. i. poſt oſtiū
ſtans lapis ſcilicet retinens cardi
nes oſtij Hic forceps pis inſtrūen
tum fabrile p̄ ferro candēti tangē
do Hec therebintus eſt arbor cuius
reſina ſimiliter vocatur.

Capitulū. vij.

Hic fullo onis qui candida veſ
tes Auellere. i. trahere Hoc frutec
tum ti ē arbor parua Hoc ſarculū
li inſtrumentum cū manubrio ap
tū ad purgandū ſegetes Sarire. i.
purgare circūfodere herbas et nox
ia auellere.

Capitulū. viij.

Inire. i. inchoare vel firmare Ir
retire. i. reti illaqueare Hoc portē
tum. i. maius miraculū Hic phi
ton onis qui dicit ſe mortuos ſuſci
tare Strideo vel ſtrido idem. i. for
titer ſonare dentes concutere.

Caplm. ix.

Nouiſſimo. i. tandem et vltimo
Hic zelus li. i. caritas vel vindicta
Hic later eris. i. petra cocta Hec
ſycomorus arbor que dicitur ficus
fatua Longeuus a ū. i. qui eſt mlti
temporis Hec denſitas eſt ſpiſſitu
do arborū Hic ſaltus tus. i. ſpiſſa
ſilua Conuoluere. i. ſimul voluere.

Capitulū. x.

Diripio. i. in diuerſa rapio Hec
internetio. i. occiſio Gannire po
nit hic pro gemere Tenuitatem
. i. macredinem Inniti. i. appodiare
vel adherere Curſim. i. velociter
Hinni. i. more equorū plange Con
dēſa. i. ſpiſſa et ūbroſa. Cap. xi
Hic pardus di eſt beſtia varia
et velociſſima Accubare. i. iuxta
cubare et habitare. Hec aſpis idis
Hic regulus li genus ſerpentis Ab
lactatus. i. a lacte amotus partici
piū Profugus a ū qui procul fugit
Hec plaga e eſt hic regio. zelus ē
hic odiū Emulabitur. i. inuidebit.
Deſolare. i. ſolatio priuare.

Caplm. xij.

Hec adinuentio onis. i. opus
mirabile ſuper naturam vel poteſt
dici nouus modus peccandi.

Caplm. xiij.

Tabeſcē. i. pretimorē deficere
et anxiari Hoc obriſum ſi vl' obriſus
a ū. i. aurū obradians Damula
. i. capra ſilueſtris animal multum
pauidum. Piloſi ſunt monſtra
quorū forma ab humana incipit et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

figie ſʒ extremitate beſtia ẽmina
ẽ. Vel ſũt demones incubones vel
ſatiri. vł hom̄es ſilueſtres. Hec v
lula le. eſt auis magnitudinis cor
uine. ſed maculis reſperſa que roſ
tro in palude fixo horrende ſtridet
Hec ſyrena. e. eſt ſerpens criſtatꝰ
ẽt alatus. Vel piſcis marinus ſub
ſpecie muliebri Vel portẽtũ dyabo
li quod dulci cantu decipit hoĩes.
A ſyren. i. tractus. Hoc delubrũ. i.
templũ. ¶ Caplm xiiij.

A concuſſione. i. a moleſtia capti
uitatis. Cedentẽ. i. pcutiẽtẽ. Ster
neẽ. i. pſtrato erit Cõcuſſit. i. mł to
tiore ꝯmouit. Stirps. i. trũcus ra
dix pgenies Inſtirpitꝰ. i. radici
tus ⁊ ſtirpo as. i. ſtirpes auferre.
Hic ericiꝰ aĩal ſpinoſũ. Scopare
. i. mũdare Et ſcopa iſtrumẽtũ ad
purgãdũ domũ. Terẽs. i. ꝯminu
ẽs oĩa edificia. Decerno creui. i. de
liberare. ſtatuere. Hoc agmẽ. i. ex
ercitꝰ vł ſocietas. ¶ Caplm xv.

Expediti. i. ad bellum potentes.
Vectes. i. fortes. Hic vectis eſt in
ſtrumentum quo clauditur oſtiũ
vel lignum quo aliquid vehitur
aut portatur. Conternans antiſ:
omnis generis. i. bis pcuſſa eſt et
tercio terremotu corruit ſcd̃m he
breos. Segor dicta eſt vitula ppẽ
laſciuiã. Additamenta. i. additio
nes penarũ. ¶ Caplm xvi.

Coge. i. congrega. Hoc flagruʒ
eſt virga vel extremitas vge. In
de flagellum. i. ramus. Hec propa
go. inis. eſt vitis extenſa ſub ter
ra. Hic racemus eſt vua parua re
manens poſt vindemiam

¶ Caplm xvij.

Leget. i. colliget. Hec olea. lee:
eſt arbor vel fructus oliue. Lucos
. i. buſcos circa templa. Tumultꝰ
. i. diuerſorũ garritus. ¶ Ca. xviij.

In vaſis papiri. i. in nauibus de
iũcis. Angeli. i. nũcij. Conuulſus.
a ũ. a cõnellor eſt eradicatꝰ ⁊ a de
o diuiſus. ¶ Caplm xix.

Hic phito onis qui dat reſpõſã
de ventre. Hic ariolus q̃ diuinat
in aris. Irrigua. i. que conſueuit
fructificare per irrigacionem. E
marceſcere. i. vigorẽ cord ⁊ corpis
amittere. Plectentes. i. ad inuicem
cõponentes. Irrigua. i. aque que
remanſerant. Flactentia. i. arẽtia
a flacteo quod eſt marcere Hec la
cuna. ne. i. viuarium. Hic angulꝰ
eſt hic fortitudo ſurgens ſcilicet ex
cõiunctione ethyopũ ⁊ egiptiorꝫ
Hec vertigo. inis. eſt quando tra
vel puluis circũuoluit. Vł eſt mor
bus quidã in capite ex ventoſita
te faciens gyrũ in oculis. et capit
hic pro verſione huc atqꝫ illuc neſ
cientes quid facerent.

¶ Caplm xx. et xxi

Minare. i. ducere. Hic affricꝰ ps
illius venti. Depopulator. i. deſtruc
tor deuaſtator. Emarcuit. i. defecit

¶ Caplm xxij.

Frequens omnis generis. i. mł
titudine populorꝫ venientium fre
quentata Armamentarium eſt lo
cus armorũ. Gallinacius. i. capo.
Hic amictus. tus. i. palliũ. Hec pi
la. e. eſt hic forma rotunda ⁊ rota
bilis. Paxillus. i. paruus palus.

¶ Caplm xxiij. et xxiiij.

Hic inſtitor. oris. i. mercator Cõ
dentur. i. abſcondentur. Inſanire
. i. in amentiam conuerti. Hinni
ent. i. ineffabili letitia exultabunt
Explicuerit. i. ſe liberauerit. Hec
catharacta te. i. feneſtra. Concu
tiẽtur. i. commouebuntur.

¶ Caplm xxv

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Impellens.i.ipingens Torrente
.i.urente Medullatus a ū.i.habens
bonas medullas Defecate.i.bene
depurate Alliſio onis ab allidere.i.
ad aliquid ledere Cōcident.i.cadēt

Capitulū.xxvi.

Hoc antemurale lis eſt defenſio
añ murum vt vallis aut foſſa. Hic
callis.i.via compendiū Pluraliter
hec precordia orū ſūt loca vicina
cordi zelantes.i.inuidentes et odi
entes Indulſiſti.i.pepercisti

Capitulum.xxvii

Tortuoſus a ū.i.flexuoſus per
fraudem et dolū. Hic cetus ti.i.ba
lena Hoc merū ri.i.vinū purum.
Propino as.i.de vino ſeruire Alli
ſus a ū.i.contritus et cōminutus.
Luci et delubra.i. arbores et tēpla

Capitulū.xxviii.

Hoc ſertū ti.ē corona de floribꝰ
Hic vel hic et hec videns.i.ꝑpheta
Auulſus a ū.i.per violentiam ſepa
ratus Proſcindet.i.reſcindet cū ab
ruperit Sariet.i.purgabit cū ſar
culo Adequauerit.i.cōminuendo
equauerit cū traha Gith eſt genꝰ
leguminis ſimile cymino in quātī
tate ſed nigri coloris Hec vicia e.
eſt tale legumen Triturabiť.i.tēr

Capitulum xxix

Ariel dicitur iherusalē.i.leo dei
Hec ſpera re eſt forma rotunda.
Muſitare.i.ſubmiſſa voce loqui.
Ventilantiū.i.diſpergentiū Exper
rectus.i.a ſompno excitatus Ob
ſtupeſcere.i timore deficere Fluc
tuate.i.heſitare Vacillate.i.ma
gis adherete huic parti ꝙ verum
non ſit Hic ſopor oris eſt profun
dus ſompnus.

Capitulū.xxx.

Vipera re eſt ſerpens qui in par
tu moritur Regulus eſt ſerpens
qui viſu aīalia īterficit Hec buxꝰ
xi eſt genus lignorū Hoc buxuz ē
ipſū lignū Exarare.i.ſcribē Inter
ruptio cadens.i.murus altiſſimus
mināś ruinā Hec teſta.i.fruſtum
vaſis Malus nauis.i.arbor nauis
Hoc migma atis ē ordeū cū paleis
Tophet.i.vallis gehenne.

Capitulum.xxxi.et xxxii.

Vectigales.i.tributarii adiectīū
Prominēs tis.i.in alto manēs Cō
cinnare.i.cōponere Immittentes
.i.in vnū coniungentes.

Caplm.xxxiii.

Hic brucus ci.i.fetus locuſte.
Irritū.i.caſſum Elanguit.i.quaſi
infirma non reddidit fructum Ly
banus ponitur pro templo. Obſor
duit.i.ſordibus inquinatū fuit Ob
turare.i.claudere Hec diſertitudo
is ē excellētia locutiōis Hic remex
igis ē ille qui remigat Hec trieris
ris.i.nauis habens tres ordines
remorum Laxati.i. ampliati vel
dilatati Hic malꝰ li eſt arbor nauis

Capitulū.xxxiiii.

Tabeſcent montes.i.putreſcēt
Tabeſcet militia.i.deficiet Hic
onocrotalus vel onocrotalon eſt
auis interficiens roſtro ꝓprios fili
os. Hec ibex icis eſt cyconia egip
tiaca Hoc ꝑpendiculū eſt regula
cementarii Paliurus eſt herba
aſperrima et ſpinoſa Hic onocen
taurus ſimilitudinem habet cū aſi
no et tauro Hic piloſꝰ ſi utš caplo
xiii Hec lamia e eſt monſtrum ha
bens pedes equinos cet ra membra
feminea Fouere.i.nutrire et cale
facere.

Capitulū.xxxvi.

Ecommentariis eſt hic indecli
nabile.i.cancellarius Benedictiōe
.i.que nob̄ cedat ī bonū. Ca xxxvii

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Correptionis .i. caſtigatiōis diuīe
Si quo modo .i. ſi aliquo mō Hoc
iugū gi. ē ſūmitas montiū Saltū
carmeli .i. ſiluā illius montis Fure
res .i. effrenata mente moueremis
ad irā vel inſanires. zelus eſt hic
amor vel caritas. Agger eſt hic
foſſatum Capitulū xxxviij

Generatio .i. potentia generandi.
In lacū .i. in profundū inferni. Ca
taplaſmare .i. emplaſtrū inducere
A catha .i. ſupra et plaſmā .i. forma

Capitulū xxxix et xl.

Hec apotheca ce .i. repoſitorium
Aduocare ē hic a malo ad bonum
vocare. In directa .i. in directionē
Spiritus .i. ventus Hic palm9 mi
eſt manus extenſa. Hec moles lis
.i. magnitudo. Librare .i. ponderare
Momentū ſtatere dicitur minima
inclinatio Statuere id eſt firmare
Nichili omnis generis indecliabile
.i. res tranſiens tenuis et ſubtilis
Satus a ū .i. ſeminatus.

Capitulū xli

Hoc glutinum ni .i. coniunctio
Plauſtrū .i. currū Roſtra .i. dentes
Serrantia .i. diuidētia Ventilare .i.
diſpergē Inſtagna .i. in collectōes
aqꝫ Hec mirtus ti arbor arōatica
et temperata Hic plaſtes hui9 te
ſcdm iheronimū .i. figulus

Capitulū xlij.

Quaſſatus a ū .i. motus .zelum .i.
vindictā. Direptus .i. in predam
raptus ꝛ ductus Capl'm xliij

Exquo .i. poſtq̄ꝫ Detraxi .i. abſtuli
Vectes .i. impedimenta Hic torrēs
tis. eſt aqua veniens cum impetu
Hic calam9 mi ponit hic ꝓ ſurculo
arboris aromatice Hec internecio
onis .i. mors. Capitulū xliiij

Preterfluentes .i. decurrentes.
Hic plaſtes te .i. formator. Hec li
ma e inſtrumentū quo cōplanat
ferrum Hec norma e .i. lina Hec
rūcina e inſtrumentum gracile et
curuū quo concathenant tabule
Hoc angulare ris inſtrumentum
quadrū In circino .i. ſcdm cōmēſu
rationem circini Tornauit .i. torno
aptauit Hec ilex icis eſt genus
querc9 ſꝫ differt a quercu ī colorē
Vah ē interiectio gaudentis Deſo
lare .i. meſticiam habe in impatiuo

Capitulū xlv.

Hic fictor .i. formator Samia
orū dicuntur vaſa fictilia a ſamo
īſula ubi ars figulorꝫ ꝑmo iventa
eſt Hec manica ce ē cathea manuū

Capitulū xlvi

Conflatus .i. igne liquefactus et
deſtructus Contritus .i. cōminut9
Nabo deus philiſtinorū Contabue
rūt .i. totaliter cōputruerūt ꝛ defe
cerunt Capitulū xlvij

Expiare .i. purgarē ꝛ curare Hic
et hec augur q̄ diuinat in garritu
auium Supputare .i. numerare.

Capitulū xlviij

Conſtabilitus a ū .i. fundatus.
Menſus ē .i. mēſurauit Hec ſtirps
.i. progeīes Attrit9 .i. annichilat9
a um. Capitulū .L. et li

Vellens tis participiū a vello is.
.i. percuſſiōe alaparū decorem car
pens Liqueſcent .i. a forma quam
habēt in aliam mutabunt Celi .i.
aerei. Hic ſopor oris capitur hic ꝓ
morte Hec orix igis aīal īmundū
ad ſacrificiū ſed eſui cōceſſū ſcdm
iheronimū eſt aīal ſilueſtre ſimile
capre cuius pili aſperi et reflexi
creſcūt verſus caput ꝯtra naturā
aīaliū. Scdm alios ē mus aquatic9
Gratis .i. ſine cauſa Cap̄ lij
mouēte adūbiū qualitatis Hic co
lonus ni .i. habitator Inglorius a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

ū .i. ſine gloria Aſperget .i. ſāguine
ſuo mūdabit. Caplm liij.

Hoc virgultū ubi creſcunt virgē
Nouiſſimū .i. deſpectiſſimum Hic li
uor oris nigredo relicta in carne
poſt verbera Sublatus .i. liberat9
reſurrectione Conterere .i. totalit̄
terere Diſpartire .i. diſtribuere

Capitulum liiij

Conſolida .i. firma Hic clauus.
ui .i. acutus vel paxillus quo firma
tur tentoriū Cōuulſus a ū .i. tota
liter eradicatus Sternam .i. per
ordinem diſponā. Hic ſaphirus la
pis ē coloris aerei Hec iaſpis idis.
lapis cuius diuerſa ſunt genera.
Hoc ꝓpugnaculū ē pinna muroꝝ
a procul et pugna. Caplm lv.

Hec ſaliūcula ē herba vilis plena
ſpinis Abies tis eſt arbor alta et
procera. Capitulū lvi

Sceleſtus a ū .i. ſceleribꝰ īfectus
Hoc libamen ē ſacrificiū de liq̄dis
Pigmenta .i. confectiones Aura .i.
ventus Augentibus ei9 .i. cōtritio
ni ſue compatientibus.

Capitulum lviij

Contorquere eſt uſq3 ad pedes
caput inclinare vel mouere ut mo
nachi in circuitu faciūt Erūpet .i.
de ſecreto dei exibit. Irriguus a ū
.i. madidus fertilis fecundus. Vo
caberis .i. diceris Suſtollam .i. ſur
ſum tollam Capitulum lix.

Fatur .i. loquit̄ Nichili ut ſ̄ cap̄.
xl. Erūpet .i. procedet et conuertet̄
In regulū qui dicitur baſiliſcus.
Confotū .i. nutritum Impegimus
.i. ceſpitauim9 Aporiatus eſt .i. de
infelicitate eorū moleſtatus ē Ab
aporia .i. triſticia Hic zel9 volūtas
vindicandi Violentus .i. violenter
trahens vel fluens. Caplm lx.

Dromedarij .i. magiſtri dromedo
rū .i. aīaliū camelis minoꝝ ſed velo
ciorū A dromos .i. curſus vel velo
citas Madian et epha ſūt regioēs
trans arabiā camelis et dromeda
rijs per habūdantes In ſupbiam
.i. excellenciam dignitatis.

Capitulum lxi et lxiij.

Inſtaurac̄ .i. reparac̄ Hic vinitor
oris eſt cultor vinearū Hoc monile
lis ornamentū pectoris. zelus eſt
hic bona voluntas diligendi.

Capitulū lxiiij

Tabeſcerent .i. ad corruptionem
tenderent liq̄fierent vel deficerent
Menſtruata mulier immunda Affli
ſiſti .i. afflixiſti penis. Caplm xvi

In delubris .i. ī templis ubi erāt
fontes Ius .i. brodiū Prophanus
a ū .i. imundus cōtamiatus quaſi
ꝑcul a phano .i. templo Remetiar
.i. remēſurabo Hec cedes is .i. occiſio
Amen .i. ī veritate ita erit. Inuete
rabunt .i. uſq3 in finem poſſidebūt.

Capitulum lxvi.

Excerebrare .i. cerebro priuare
Suillus a ū .i. porcinus Sugatis .i.
gloriam attrahatis Dijudicabit̄ .i.
vict9 eſſe mōſtrabitur Hec lectica
ce ē lectus infirmorū Hec carruca
ce vehiculū ad portandum

Prologus in Iheremiam.

Ruſticior .i. ſimplicior vel rudior
Anathotites .i. de anathoth Vi
culus .i. villula vel paruus vicus.
Dedicans .i. copulans Vaticiari
.i. ꝓphetare Exorſus eſt .i. incepit
Intuitus eſt .i. vidit Coloīe gētiū
.i. gētes inhabitātes Hec coloīa e.
dicit̄ ciuitas vel caſtrū quod ꝓpt̄
defectū indigenarū nouis colonis
adimpletur Itē dicit̄ agricultura
et cultus religioīs Ab emulis .i. in
uidis detractoribus. Preſtolātes
.i. expectātes Ad ꝯpendiū .i. ad bre

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

uiatione̅ Item alius prologus
Hec teſſeredecas vl' ſcđm quoſdā
teſſereſedecas dicitur quaterde
na Ateſſera quod ē quatuor ⁊ de
cas .i. decem Inſtruit .i. monet ⁊
ordinat Tāpnas nomen ciuitatis
que dicitur tāpnis Obrutus .i.
lapidatꝰ Deſugatꝰ a ū .i. expulſꝰ
Hec aſpis idis genus ſerpentis
Incipit propheta iheremias · Ca
pitulum primum et ſecundum
A. a. a. Interiectio vagientis ·
Euellas .i. eradices · Libare .i.
ſacrificare Diſceptare .i. diſputare
contendere et iuſte iudicare Hic
vernaculꝰ li. de empticio natus vl'
in domo nutritus Conſtuprare .i.
corrūpere Auerſio .i. receſſus a deo
Hoc nitrū tri eſt terra multum
valens ad lauandū Borith ē herba
ad idem valens Explicans .i. expe
diens Onager aſinus ſilueſtris ·
In menſtruis .i. in īmundicijs Ob
terere .i. vndiqꝫ conterere · Ca. iij ·
Vulgo .i. ubiqꝫ per vulgus aut
vulgariter · et ponit aduerbialiter
Facilitate .i. leuitate Mechatus a
ū .i. adulteratus ·
Capitulū iiij
Hoc nouale lis · eſt campus nouꝰ
de ſilua incisa et euulſa · Obſtupeſ
cent .i. neſciēt apponere conſilium
Conſternabunt .i. pre pudore q̄ſi
amentes erūt Vecors dis oīs ge
neris .i. ſtultus Ardua .i. alta loca ·
Pinxeris .i. ornaueris Hoc ſtibiū
ij · eſt vnguentū vel color noīe ceru
ſa quo meretrices utūt Hec puer
pera que parit puerū Intermori
ens tis participiū que moritur īnt
anguſtias que non eſt experta do
lores partus
Capitulum v ·
Emiſſarij .i. equi fortes q̄ emittū
t ad coitū equatū Hec pedica · e ·
inſtrumentū quo capiuntur aues
fere per pedes Applaudebant id eſt
adulabantur confirmantes eos
in malo Capitulū vi
Aggerem .i. foſſatū Hoc cartallū
.i. caniſtrū Quin .i. ut non vel ut l'
ergo vel potius vel cur vel certe l'
inſup Quipotius .i. potius ut hic ·
Calamus eſt ſpecies aromatica eſt
cāna ſtipula ſegetis pēna ſcripto
ris ꝓpriū nomen arboris et fluuiꝰ
campanie Conflare .i. incendere
Capitulum vij
Obſiſtas .i. reſiſtas pro eis orādo ·
Conſpgunt .i. cōmiſcent Adipem
.i. farinā mūdiſſimam vel piguedi
nem Conflatur .i. colligit ⁊ ſuccen
dit Abigat .i. amoueat vl' repellat
Capitulum viij
Hoc ſterquilinīū .i. īmundicia Ex
terus a ū .i. extraneus Quiymmo
.i. potius Hec reſina e quodlibet
genus gūmi liquidū Obductus a
ū .i. ſecretus obuelatus et oppoſitꝰ
Hec cicatrix quaſi cecatrix q̄ eſt
pellis claudens vulnꝰ Caplm ix
Hoc diuerſoriū locus ad quem di
uertūt viatores Conflabo .i. quaſi
igne tribulabo In comam .i. in ro
tundum Hec coma id eſt ceſaries
Capitulum x et xi ·
Hec aſcia e īſtrumentū carpētarij
Compingo pegi .i. coniūgere Hic
erarius qui opatur de ere · Plane
.i. manifeſte vel certe Vociferare .i.
clama Libant .i. ſacrificant Vber
omnis generis .i. fertilis Hoc fru
tectum ti locus paruularū arborū
Ad irritandum .i. prouocandum
Sabaoth .i. exercituum
Demoliti ſūt .i. Ca · xij ⁊ xiij
deſtruxerūt Agglutiare .i. copulare
vl' coniūgere Iuda poteſt poī pro

d2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

regno Hic et hec ethyops homo na
turaliter niger Hinnitus ē ſonit9
equorū Vſq3 quo ad huc.i.quādiu
differretur.

Capl'm xiiij et xv.

Obſcurate.i.putrefacte Traxe
rūt ventū pre nimia ſiti ut inde re
frigerarent Hic colonus.i.habi
tator vel agricultor Hoc vētilabrū
inſtrumentū quo palee diſpergūt
Gratis.i.ſponte ſine cauſa vel ſine
remuneratione Tuere ſepi9 poīt
pro defendere quā p inſpicere con
trariū de tuor Capl'm xvij et xviij

Adamantinus a ū.i.de adamāte
Exaratrū.i.ſcriptum Hec mirica
ce.i.geneſta arbor amara Hec ſal
ſugo inis amarus et ſalſus humor
terre Impingentes.i.ceſpitantes
Abutitur.i.ad aliud quā factus eſt
permittit. Capl'm xix et xx.

Fictilis.i.ubi habitabant figuli
ꝓpter copiam aque et terre apte
Tinniant.i.ſonitu repleant Hoc
doma tis.i.tectū Hic neruus id ē
cippus. Capl'm xxij et xxiij

Hoc laquear aris.i.teſtudo came
re Hec ſynopis dis.i.color rubeus
Conferēs.i.comparas Concrepare
.i.reſonare Iuda pro regno Hoc
aruum.i.campus.

Capl'm xxiiij

Incluſorem.i.aurificē vel gēma
rium Hic calathus thi.i.caniſtrū
In comā.i.in rotundum Hic et hec
īmunis et hoc ne.i.liber vel ſine pe
na Hoc celeuma atis eſt cantus
meſſorū collectis frugib9 Colūbe
.i.nabuchodonozor.

Capl'm xxix et xxx.

Hec vexatio id eſt tribulatio.
Arrepticius.a.um.i. phitonicus.
Hec aurugo inis id eſt nigredo.
Obducam omnem cycatricem
tuam.i.reparabo te omnimoda ſani
tate Hic cetus t9.i.congregatio.
Applicabo.i.ad mē plicabo ſiue
aſſumam Capl'm xxxi et xxxij.

Hinnite.i.ad modū equorū cla
mate Demoliri.i.deſtruere Normā
.i.regulā Hic et hec patruelis utrā
ysaie qnto. Hoc veſtibulū.i.atriū
vel porticus Hic ſtater eris gen9
vl' pond9 monete Hec ſtipulatio
.i.interrogatio et reſponſio Rata
.i.verba conſenſum exprimentia.
Ratus a ū ſubſtantiuat hic in neu
tro genere Exacerbare.i.prouoca
re et exaſperare Iniciare.i.ꝯſecra
re Capl'm xxxiij et xxxiiij

Obducam et ſanabo.i.intus et
extra ſanabo Accubantiū.i.accu
bare facienciū Accubare.i.iuxta
cubare vl' manere. Cedit.i.occidit
Metiri.i.menſurare Aſſenſi ſūt.i.
conſēſerūt. Capl'm xxxv et xxxvi

Hec exedra.i.domuncula quaſi
extra edem Gazophilatiū idem vel
cella thezaurorū Hec arula le vas
quoddam in quo erant prune Hec
pagella le.i.parua pagīa Hoc ſcal
pellum vel ſcalprum hic ſcalpellus
vel ſcalprus dicitur ferrum quo
coriū raditur vel aptatur vel par
uus cultellus ſcriptoris vel celtis.

Capitulū xxxvij et xxxviij

Hoc ergaſtulum id ē carcer In
veſtibulum.i.in porticum carceris
Hec torta te gen9 panis ſic dictū
In lacum.i.in carcerem ꝓfūdum
Hoc cenū ni.i.lutū Clam.i.occulte

Capl'm xxxix et xl.

Vinxit.i.ligauit Reſide.i.remāe
Condite.i.repoſite Inq̄.i.certe
aliquando.i.dixi

Capl'm xli. et xlij.

Squalere.i.ſordere eſſe vel fieri
ſqualidū vel aſperum ſicut hic Vel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

eciā ſplendē Conflat9.i.ſuccenſ9
et inflāmatus Obteſtatus ſum.i.
ɔtra vos deū teſtem induxi

¶Capitulum xliij.

Hec cripta te dom9 vel via ſbter
ranea Latericeus a ū.i.delateribꝫ
fact9 Hoc delubrū.i.templū Ami
cire.i.veſtire Vnde amiciet terra
egipti.i.circūdabitur tribulatiōe
Hoc libum bi eſt ¶Capl'm xliiij
panis imolatici9 Libamen idē Li
bare eſt ſacrificare et fūdere vl' eſt
parum guſtare et contingē Hoc
libatoriū locus vel vas ſacrificij.
Concitus a ū.i.velox celer Hoc
iſtar indecliabile.i.ad ſimilitudīeꝫ
et includit in ſe ꝓpoſitionē ad dū
per ſe ponitur Impingo egi.i.iſur
gere impellē Concido is.i.corruē
Elegans tis oīs generis dicitur
excellens nobilis valēs utilis bon9
et pulcher Saginat9 a ū.i.īpiguat9
Supputarē.i.numerarē Depopularē.i.
deſtruere verbū deponentale

¶Capitulū xlviij

Hec mirica utſ̄ capl'o ſeptio Cha
mos ē nomē ydoli Stratores lagū
cularū.i.paratores carcerū Colli
dent.i.ſimul concutient Hec ꝓpa
go inis eſt vitis Hoc celeuma utſ̄
capl'o xxiiij Conternās tis omnis
generis que tertio terremotu cor
ruit Muri fictilis.i.delateribꝫ fcī

¶Capitulū xlix.

Incolet.i.ihabitabit Conticeſcēt
.i.tacebunt non audentes mutire
Ventilabo.i.diſꝑgam ¶Ca.L
Hic ſator oris.i.ſemiator Reliquū
.i.reſiduū Cū fatuis ficarijs.i.cum
animalibus aſſimilatis hominibus
et comedentibus ficus:

¶Capitulū li

Hic et hec pedalis et hoc pedale
id eſt ad pedem ꝑtinens vel menſu
rā pedis habēs Colliderē.i.ſil' cōcu
tere. Hic et hec iugalis et hoc le .i.
ad iugū ꝑtinens. vl' aīal iugo ſup
poſitū ad arandū. Hic bruc9 ci.fe
tus locuſte. Aculeat9 a.ū.i.acule
is munitus ſicut apis. Hec coma
.i.crinis. Sopiant.i.obdormiant.
Mugiet.i.plangēt et gemet. Exp
giſcetur.i.euigilabūt. ¶Ca.lij.
Comitatus.tus.i.ſocietas. Hec
creagra.e.i.fuſcinula tridens ad
extrahendum carnes de caldario
Hoc thimiamaterium quaſi thu
ribulum. Hec peluis.is.i.cōcha.
Iuda pro regno. Eiulās .i. amare
et fortiter plorans.

¶Lamentationes iheremie .Ca.I.

Squalide.i.ſordide et aſpere et
inculte Locupletati.i.ditati
Confectus.i.cōſūptus. Meſtruis
.i.imundicijs mulierū. adiectīm ſb
ſtantiuatū in neutro genere Deui
demiaſti.i.valde vindemiaſti.

¶Capl'm.ij.

Obtexit.i.operuit. Pluralit' hec
menia.iū.i.muri. Hoc āremurale
utſ̄ yſaie xxvi. Exalare.i.aīam e
mittē. Heccine.i an hec.ab hecci
.i.hec. et ne.i.an. Hoc compitum
ti.i.biuiū vel triuiū: ¶Capl'm.iij.
Hic compes.pedis.i.cathena pe
dū. Tabeſcet.i.deficiet Recolēs.i.
recordans. Inexorabilis.i.non ex
audiēs orationē. Gratis utſ̄.ca.
xiiij. ¶Capl'm.iiij.
Teſteus.a.ū.i.de vaſe fictili. La
mie ſūt monſtra habentia faciem
hōis ſed corpus beſtiarū. Hec cro
cea.ee.i.cuna vl' pānus colerat9
de croco. Croceus a.ū.i.ad.crocū
ꝑtinens. Hoc crocum dicitur flos
Hic croc9 dicitur puer qdā. Naza
reus.a.ū.i.cōſecratus dño. Ebur

d3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

oris os vel dēs elephantis. Hic
ſaphirus ut s ẏſaie liiij. Extabue
runt .i. putruerūt et conſūpti ſūt
Hec lacinia e veſtis lacerata vel
ora veſtimenti Lubricare eſt labi
ubi non firmantur pedes Trāſmi
grare .i. transferre.

Oratio iheremie Caplm v

Laſſus a ū .i. fatigatus Humi
liauerūt .i. violenter cognouerunt
in ligno corruerūt in quo ſūt appē
ſi. Vehementer .i. fortiter:

Liber baruth. Capitulū primum

In tempore .i. a tēpore Manaa
.i. ſacrificiū Hic a hec ſubiectibilis
et hoc le qui vult ſubici Dare .i. ad
dandum. Capitulū ij. et iij.

Fundimus miſericordiam .i. peti
tionem miſericordē Agglutinatꝰ
a ū .i. copulatus cōiunctus Ingēs
oīs generis .i. valde magnus.

Capitulum iiij:

Animequior .i. patiens vel pāca
tioris et equioris animi vel anime
Improbus a ū .i. irreuerens a ipor
tunus ad nocendū Abduxerūt .i. a
terra ſua remouerūt captiuandos
Direptus .i. ad diuerſa raptꝰ Hoc
gaudimoniū .i. gaudiū:

Capitulum v.

Hec dyplois idis a dya quod ē
duo et plois .i. plica quaſi veſtis
duplicata et ē veſtis militaris:

Capitulum vi.

Erogare .i. expendere Proſtitu
tus .i. in proſtibulo vel in lupanari
poſitus Hec erugo inis eſt vicium
rodens ferrū Circūſepte .i. circūda
te Tutare .i. aſſecurare Hec cata te
.i. muſtipula Decerpe .i. diripere vel
auferre Fetus a ū de nouo parturi
ens Exprobrare id eſt īproperā
re et vituperare. Hoc cucumera
rium locus ubi creſcūt cucumeres.

Prologus in ezechielem prophetam

Ultro .i. ſponte Exorſus eſt .i.
incepit Diſertus .i. politus vel
exquiſitus Admodū .i. valde Vul
gata editio .i. tranſlatio cuiꝰ actor
ignorat Per cola per comata ut s
in plogo yſaie. Subſannauerit .i.
rugato et contracto vel diſtorto
naſo irriſerint Significantius .i.
val de ſignificatiue in deteſtationē
taliū Fagolidorꝰ dicit a fagin qd
eſt comedere et lidoros qd eſt male
dictū qua ſi comedēs maledictiōes
vel detractiones Sed latine dicit
manducās ſenecias .i. detractionū
īmūdicias delectabiliter ruminās
Hic ſenecio onis dicit aliquantulū
ſenex Inde hec ſenecia ē pilatura
labiorum vel labiū ſenis vel illud
rubeū qd eſt ſub aure piſcis vel ſa
liua defluens per genas ſenis Vel
ſcdm quoſdam dicit mus imundꝰ
ſcdm alios dicit herba prouocans
appetitum.

Ezechiel propheta

Capitulū I.

Electrū defecatius dicitur om
nibus metallis cuiꝰ tria ſūt
genera Primū quod ex pini
arboribꝰ fluit qd a ſuccinū dicitur
Secundū metallū quod naturalit
inuenitur in precio Terciū quod fit
ex tribus partibus auri et vna ar
genti Electron dicit ſol Candens
participiū .i. ignitus Super ipſorū
.i. ſuper ipſis.

Capitulum ij.

Apoſtatrix tricis .i. apoſtata a
fide vel religione recedēs Irritato
res .i. puocatores. Caplm iij.

Attrita .i. īuerecunda a ad ma
lum conſueta Hic adamas antis
lapis indicus paruus et indecorus
ferrugineū habens colorem a ſplē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

dorē criſtalli. nūquā maior nucle
o auellane. nulla vi frangitur ni
ſi hircino ſanguine recenti. Cala
mita eſt lapis precioſus attrahēs
ferrū quē ſiplices putāt adamātē
eſſe ſ3 ille ē ſatis magnus ⁊ nautis
neceſſarius. Obiurgās .i. reprehē
dens et increpans. Capl'm iiij
Arietes .i. machinas bellicas q̄
bus impellitur murus ad cadendū
Exertū .i. manifeſtū et extentum
ab exeror. Hin eſt nomē menſure
Contabeſcāt .i. cōputreſcāt ⁊ defi
ciant. Capitulū v et vi
Ventilabo .i. diſpergā. Demoli
ri .i. deſtruere. Allide .i. concute
Capitulū vij
Plagas .i. regiōes. Cōtractio
.i. collectio ſcilicet omniū malorū
dicit̄ eciā abbreuiatio ⁊ ↄſtrictio
Emiſſarij .i. curſores regum vel
aliorū diuitū et magnorū qui ſūt
apti ad nuncia deferenda.
Capitulum octauū
Hic cincin9 ni .i. collectio ca
pillorū. zeli .i. feruoris ad vindictā
Emulationē .i. īdignationē Vapor
.i. calor Hic adoīs idis .i. amaſi9
veneris Capitulum x et xij
Hic criſolit9 lapis ē auro ſimi
lis cū marini coloris ſimilitudine
Hec ſagena eſt genus rethis Vul
go .i. vulgariter. Capitulū xiij
[I]niebāt .i. ſupinducebāt Pre
grandes .i. valde grandes. Litura
.i. ſupīductio quādoqꝫ deſtructio
Hic pululus vel pulum9 .i. pul
uinar de plumis. Capl'm xiiij
Proſelitus ti .i. aduena Ca xv
Ad mundū muliebrē .i. ad appa
ratū mulierum Hic polimitus eſt
veſtis varijs guttis diſticta Mul
ticolor .i. diſcolor omnis generis.
Procax acis omīs generis .i. iuē
cūdus. Trucidare .i. iugulare Pe
ne .i. fere. Ambire .i. circūdare.
Hoc enigma atis. Capl'm xviij
obſcura ꝓpoſitio p occultas ſimi
litudīes. Euulſit .i. eradicauit Hec
areola. le .i. viridariū paruus ort9
ubi nutriūtur arbores parue qua
ſi parua area. Diſtrīgē .i. diuerſi
mode ſtrīgere Hoc vallum .i. foſſa
tum Capitulū xxi
Stilla .i. quaſi guttando verba
ꝓnūcia. Tabeſcet .i. deficiet. Fluēt
aque .i. vrine pre nimio timore. Ex
acutus a ū .i. pfecte acutus. Ad le
uigandum .i. cōplanandū. Amic
ti .i. in vagina reſeruati. Qui utē
ihemie. vi. Cōiectura .i. eſtimatio
vl' diuinatio. Dicitur eciā ſuſpitio
opinio ſuſpicōſa cogitatio argu
mentū. īterpretatio ⁊ cooperatio
Conicere .i. quibuſdā cōiecturis p
pendere: vel ſimul iacere eſtimare
opinari et recogitare: Exta cōſu
luit .i. ab inteſtinis diuinationem
queſiuit. Hic et hec extiſpex .icis
dicit̄ augur qui īſpicit exta. Ora
culū .i. diuinationem Hec cydaris
ris eſt ornamentum capitis
Capitulū .xxij
Afficere eſt hic affligē. Aliquā
dicitur deſiderare vel colorare.
Comploſi .i. adīuicem percuſſi pre
dolore. Hec ſtoria eſt fex metallo⁊
Compluta .i. pluuijs viſitata. Lime
bant .i. ſuperinducebāt confortādo
eos in malo
Capitulū xxiij.
Subacta .i. ſubit9 acta Hec pub
tas tatis. ē etas duodecī annorū
in femina ⁊ quatuordecī ī maſculo
⁊ Hec cupido dinis ad venerem
ſpectat et auariciam Vectabant̄
.i. vehebant̄ vel portabātur. Inſa
niuit .i. inſana mente in libidinem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

exarſit Circulinire .i. vngere vel
ornare Hoc ſtibiū utſ ihēmie nn.
Attrita .i. multum uſitata.

Capitulū xxiiij.

Congerere .i. congregare coa
cervare accumulare ſimul gerere.
Hec ſtrues is dicit congeries vel
collectio. dicit etiā ɔpoſitio lignoꝝ
ad comburendū Limpidiſſimam
.i. planā et politā valde Hec pira e
eſt congeries lignorū in igne Ta
beſcent .i. deficient Hec rubigo inis
eſt macula vicians ferrū Tabeſce
tis .i. triſtes eritis In portentum .i.
in ſignū rei future

Capitulū xxv.

Euge eſt vox exprobrātis q̄n̄qȝ
adulātis collaudātis ſalutantis vł
gaudētis Euge .i. letare gaude bene
habe et videt eſſe interiectio Sed
dicit papias ꝙ eſt adverbiū letā
tis laudantis vel orantis

Capitulū xxvi.

Vineas .i. machinas bellicas q̄b9
itur ad murū ſuffodiendum quas
bonomēſes catos vocant Arietes
utſ caplo iiij. Hee exuuie arū .i.
ſpolia Attoiti .i. pauefaci ɾ ſtupefci

Capitulū xxvij.

Hic malus li arbor nauis Hoc
tranſtrū tri eſt tabula ſuper quam
ſedent remiges Indicus a ū .i. de
india Hoc ꝑtoriolū eſt parua do
m9 vł cellariū in naui Pigmei fūt
populi ſtatura cubitali montana
indie tenentes Hic inſtitor oris .i.
mercator Hoc mancipiū et hic et
hec manceps .i. ſeru9 et quicꝗ po
teſt manu capi et ſubdi Dentes
eburneos .i. pectines de ebore Et
ebeninos .i. de ebeno Guttam
id eſt ſpeciem illam aromaticam.

Hoc ſcutulatū ti veſtis preclara
quoſdam orbes vel circulos habēs
Scus īdeclinabile .i. rotundū Chod
chod hoc nomie dicūt hebrei om̄es
precioſas merces ſignificari Hoc
ſtacte tes reſina precioſa Calamū
.i. ſpeciem illam aromaticā Multi
phariam .i. multiplicit Hoc īuolu
crū cri .i. inuolutio Hec claſſis id ē
nauigium.

Caplm xxviij.

Sardius gemma eſt ſanguinei
coloris Multa de iſto caplo expo
ſita ſunt prius.

Capitulū xxix.

Hec manubie arum ſūt ſpolia.

Caplm xxx et xxxi.

Fulcientes .i. ſuſtinentes Hec
trieris utſ yſaie xxxiij. Farciretur
lithcolis .i. peciolis ī loco vulneris
repleretur Concidēt .i. cadent Con
denſus a ū .i. ſpiſſus Hec platanus
eſt arbor habēs lata folia Emulata
ſūt vel amando imitando īuidēdo
vł dedignando Cohercui .i. ɔſtrixi

Caplm xxxij et xxxiij.

Hec ſames ei .i. īmundicies.
Merere .i. plāgere Tabeſcim9 id ē
triſtamur vel deficimus

Capitulū xxxv et xxxvi

Zelū .i. inuidiā vel odiū Euge
interiectio gaudentis vł inſultātis
Hec parietina e .i. parietum ruina
Iugis .i. ſūmitatibus montiū In
igne zeli .i. in feruore vindicte Suffo
care .i. ſtrāgulare.

Caplm xxxviij

Scutatus .i. ſcutis armatus
Nomen adiectiuū a ſcutū vel ꝑtici
piū a ſcutor Inſtrue .i. armis ɔpone

Caplm xxxix.

Hic contus ti eſt partica pre
acuta ſine ferro Luſtrantes .i.
circueūtes Peragrātes .i. pābulā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

tes Polictores dicunt̄ humatores
vel ſepultores cadauerū. Hic po
lictor. a polis quod eſt pluralitas
et lictor qđ eſt appar.tor qui por
tat gladiū ante iudicem ad occi
dendū iudicatos Item lictor dicit̄
leccator a lingo Hic et hec altilis
et hoc le. eſt auis in domo nutri
ta. zelū amorē ad liberandum vel
feruorem ad vindicandum

¶ Capitulū xl.

Pergens.i.tendēs vel declinās
Hic thalamꝰ mi.i.camera. ꝑprie
eſt cubiculum vł coniugalis lectꝰ
ſponſe. Hoc limen inis inferior ps
oſtij. Marginem.i.extremitatem
Gazophilacium vt ſupra ihēmie
xxxv. Stratum.i.complanatum.
Celate.i.ſculpte Excubāt.i.vigilāt
in cuſtodijs ¶ Cap̄ xli

Hec coclea ee q̄ſi ciclea a ciclo
quod eſt circulus. dicitur circula
re ꝯ āfractuoſum deambulatoriū
ut ī turribꝰ eccleſiaꝝ Hec hec teca
ce.i.ſolarium. Stratū.i.pauimētū
Humerulis.i.paruis humeris.

¶ Capitulū xlij

Hoc triſtegum gi eſt locus tri
cameratus. a tris et tectum Hic
peribolus vel hoc peribolū ē murꝰ
exterior eigens gazophilacia ł mu
rꝰ atrij domꝰ domini qui totum
templum per quadrū incircuitu
ambiebat A peri.i.circū ꝯ ambulo
ſecundum hugucionē Hic nothus
dicitur auſter

¶ Capitulū xliij

Metiantur.i.menſurent Hec
fabrica ce.i.edificium In ſinu.i.in
loco in quo cōſumebantur ſuper
altare Hec crepido.i. ſummitas
vel extremitas altaris Eciā dicit̄
ꝓpiciatorium ut hic Ariel.i.tem
plum quando ꝗ ihēruſalē q̄nꝗ al

tare ſicut hic et dicitur quaſi leo
deus vel leo dei

¶ Capitulū xliiij

Hic edituus vel hic edilis idis.i.
cuſtos domꝰ ab ede ꝯ tueor Vitte
.i.infule quibus capita ſacerdotū
ligabātur Hoc feminale lis.i.bra
ca. Controuerſia.i.diſcordia vel
contentio

¶ Capitulū xlv. xlvi

Sortito.i.p ſortes ablatiuꝰ adū
bialiter poſitus Quadrifariam
.i.per quatuor partes adūbiū eſt
diſcretiuū Nundinis.i.diuturnis
cōuentibꝰ ad mercandū Catha
mane a catha.i.iuxta vel vniuerſa
le et mane diluculo Atriolū.i.par
uū atriū Culine.i.coquine

¶ Capitulū xlvij et xlviij

Tranſuado as.i.ultra vadare
tras vadū ire vel ducere vel trāſiē
Serpit.i.corpore vel ventre repit
vel latenter incedit In ſalinas.i.
ubi fit ſal Prophana.i.non ſacra
loca ī q̄bꝰ ſcꝫ populꝰ paſſi hītabat

¶ Incipit prologus in danielem

Proprietatibus.i.figuris Line
as ideſt caracteres vł figurās
ligue caldayce Pericopen.i.deciſio
nem A peri quod eſt de et cope.i.
ceſio ſcilicet lamētationes Piſtri
num locus ubi pinſitur vel granū
teritur Anhelantia.i.anxiantia vel
emittentia alitū Stridentia.i.fortit̄
reſonātia Per criptam.i.cauernā
Impegi.i.ceſpitaui Affectus ideſt
afflictus Ingerente.i.inferente vł
ſuggerente Improbus.i.nō ꝓbus
importunus et perſeuerans Veru
.i.obelo vel virgula Subiecimus.i.
in fine operis poſuimus De precep
toribus ideſt magiſtris Apo.i.ab
grec a ꝑpoſitio Ray.i.et Aſchinu
.i.ſchiſe ſcindere Aprimū priſe ſecā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

re Lentus.i.nõ bene ſiccus mollis
non fortis et deſidioſus Cauillabat
.i.calũniabat ł deridebat Machias
.i.artificioſas ſtructuras Diſcofor
.i.dapiferum a diſcus et fero Lecti
tare.i.frequẽter legẽ Apocriphus
a ũ hiſtoria cuius autor et veritas
ignoratur Agiographa id ẽ ſacra
ſcriptura Diſſerere.i.diſputare vł
diffuſe tractare Non ſatis id ẽ non
multum

Incipit daniel ppheta Capitulũ
Primum et ſecundum

Cautus a ũ id eſt puidentia
circũſpectꝰ a caueo Coeuꝰ
a ũ.i.coetaneus Cõterritꝰ
.i.pauefactus Hec cõiectura re.i.
interpretatio Hic aruſpex icis q̃ſi
horarũ inſpector Hoc plantariũ ꝫ
.i.quaſi fũdamentũ vel plantactio
Extulit.i.exaltauit.

Capitulũ iij.

Hic ſatrapa e.i.princeps Hec
fiſtula e inſtrumentũ muſicũ Hec
ſambuca ce idem de arbore q̃ ſambu
ca vł ſambucus dicit̃ Hec ſimpho
nia .i.lira Hec thyara.i.coronula
Vrgebat.i.cogebat Hec napta e
eſt purgamentũ lini vel cuiꝰ libet
alterius rei vel genus fomitis quo
ĩcendia nutriũtur Hic malleolus
li.i.vimen vel ſarmentum arens
Propere.i.velocit̃ Hoc ſaraballũ
.i.braca Erũpens.i.ĩ voce ꝓrũpens

Capitulum iiij.et v.

Procerita.i.longitudo Edicẽ
.i.aperire quaſi extra dicere Te
mulentus a ũ .i.vino plenus Hec
cõpages gis.i.coniũctio Obfirma
tus.i.obſtinatus Articulus.i.digi
tus Digeſtus a ũ id eſt ꝯpoſitus

Capitulum vi et vij.

Surripere.i.falſo ſuggerẽ ꝓpe
eſt latenter rape Comperire.i.cog
noſcere Affatus.i.allocutus Rapi
dus.i.velox. Capitulũ viij.et ix.

Ventilantẽ.i.vibrãtem pcutien
tẽm vel diſpgentem Efferatus eſt
.i.deſeuit In ãguſtia.i.ĩ breuitate
temporis vel loco ſtrictõ

Capitulum x.et xi.

Emarcere.i.vigorem corporis
amittere Conſternatus.i.territus
Alitus.i.ſpũs Intercludit̃.i.ĩtra
fauces claudit̃ Externus a ũ.i.ex
traneus Vber omnis generis.i.
habundans Inibit.i.conſiliũ ĩcho
abit Hec trieris ut s̃ yſaie xxxiij.
Perpetrare eſt facere precipue in
malo Gratuito .i.gratis Hec claſ
ſis.i.nauigiũ Apheduo.i.ſoln ſui.
Vel emaus ad radicem montis oli
ueti Vel manſiũcula que adheret
magne domui Et dicit̃ pſectũ ſi
de lignis ł memianũ ſi de lapidibꝰ

Capitulũ xij.

Nudiuſtercius.i.nũc eſt dies ter
cius aduerbium temporis Smig
mata.i.confectiones vnguenti ad
lauandũ apti Hoc poſticũ ci latẽs
egreſſus a parte poſteriori Hic et
hec conuiua.i.de menſa regis

Capitulum xiij.

Rechabe fũt menſure triũ mo
diorũ vel ſextarioꝝ ſeptuagĩta
duorũ apud grecos ſcd̃m yſidorꝝ
Impenſas.i.expenſas Hic fuſtis
tis.i.baculus Intero ĩtriui.i.ĩtus
terere In alueolo.i.in vaſe aliquo

Incipit prologꝰ ĩ librum duodecĩ
propheta rũ

Comaticus id ẽ digreſſiꝰ
Autumare id eſt putarẽ
affirmare quandoque
eſt conſiderare. Sincero

noſi.i.contemporaneū. Aſin.i.con
et cronos temp9 Admitt ere.i.pec
care. Elocati.i.extra locati. Defen
dendū.i.vindicandū

Incipit Ozee pphēta Capl̄ ij et iij

Sepiam.i.circūdabo vel clau
dam. Hec neomenia. hec
maceria utsꝫ yſaie pmo ⁊ v
Monile. utsꝫ yſaie iij. Hoc vinatiū
et vinariū. dicit̄ poſterius vinū.i.
fex vini Ephod.i.veſte ſacerdotali
Theraphim.i.figuris et ornamen
tis templi. Capitulum iiij

Therebint9 utsꝫ yſaie vi. Effemia
tus. a ū.i.ad mollitiem mulierum
deductus Vapulare.i.verberari.
neutro paſſiuū Laſciuiens.i.ludēs

Capitulū vi.

Supplantata.i.ſb planta poita
et ſanguine conculcata. Hec faux
cis. eſt hic locus anguſtus inter
montes. Eſt eciam mandibula et
arta fiſtula gutturis oſtiū ⁊ exit9
fluuij in mare Capitl̄m vij.

Subcinericius a ū.i.ſub cinere
coct9 Cani.i.capilli albi Hic cet9
tus.i.ſotietas.

Capitulū viij e ix.

Hic culm9.i.calam9 pice qui ad
radicem naſcitur. Vel folliculus
vn̄ ſpica exit vel ipſa ſpica Lappa
ē herba ſpinoſa que veſtibus ihēt
Amentia.i.ſtulticia Cap x. et xij
Exuberare.i.habundare. Editui
.i.cuſtodes Hoc nouale utsꝫ iheremie iiij.
Supplantauit.i.decepit
tenendo plantam Capitulū xiij

Hic pardus utsꝫ yſaie xi Fetus a
ū. vl̄ hec feta e habens fetū i vētre

Johel propheta. Caplm̄ pmū.

Altere pro alteri gramatica
antiqua. Hic molaris. ris.
.i.dens maxillaris. Vel poteſt eſſe
adiectiuū Depopulatus a um.i.de
ſtructus Elanguit.i.deſtructū eſt
ac ſi infirmatū fuiſſet Ca ij

Demoliuntur.i.ledentur vel deſtru
entur Preſtabilis.i.precellens in
miſericordia. zelatus eſt.i.amauit

Capitulum iij.

Hoc proſtibulū.i.lupanar. Con
ciſionis.i.loci ubi multi cōciduntur
.i.occiduntur Incipit amos
pphēta Cap. pmū ſcd̄m ⁊ terciū

Hic vertex.i.ſūmitas Diſſecu
erit.i.ſciderit Stridebo.i.for
titer ſonabo. In penetrabilibus.i.
in interioribus ⁊ ſecretis Ca. iiij.

Hic contus utsꝫ e echielis xxxix.
Cōpluta.i.pluuijs irrigata Hec
aurugo.i.aura ſine vento noxio.
Hic torris.i.ticio Cap v

Hic arcturus vi girus ſtellarum
ſeptem in ſeptētrione que nūq̄m
occidūt Hic orion onis quaſi vriō
ab vrina.i.inundantia aquarum
dicit̄ aſtrū fulgens ante veſtigia
thauri Cetuū.i.congregationum.
Lire.i.ſymphonie

Capitulū vi

Pompatice.i.cū pompa et oſtēta
tione Laſciuitis.i.luxurii animi De
libut9 a ū.i.de oleo vel liquore vnc
tus Factio.i.faciendi actio

Capitulū vij

Situm.i.ſupinductū Hec trulla.
le. eſt inſtrumentū cementarij quo
componit calcem cū lateribus Hic
armentarius rij ē cuſtos armēti
vel aīalium de armento. Vellicās
.i.carpens vel diſcerpens pro pa
bulo aīaliū Hec ſycomorus. ficus
fatua Fornicabitur.i.violentabit̄
Migrabit.i.tranſiet Cap viij

Hic vncin9 in baculus in ſūmo
recuruus ad attrahendos fructus
de arboribus. Hic vel hec cardo
inis pars oſtij que vertitur i fora

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

minie vel ipſum foramen Hic ſicl9
genus ponderis Hec quiſquilie
arū .i. purgamenta frumenti.
Capitulum ix
Hoc ſupliminare .i. ſuperius
limen Tabeſcet .i. deficiet ł liqſcet
Euellam .i. eradicabo.
Incipit abdias propheta.
Hic boſphorus vel hoc boſphorum
ri .i. loc9 vł marē quod bos enataſſe
dicitur. Incipit. ionas propheta
Capitulum primum.
Hoc naulum .i. precium nauis
Conteri .i. ad contritionem. Hic a
hec collega .i. ſocius Caplm ij.
Vallauit .i. circūdedit Vectes
.i. fundamenta montium in mari
metaphorice Caplm iiij.
Hec edera e. herba adherens
arboribus index terre frigide.
Micheas propheta.
Capitulū pmū et ij.
Preceps piti s omnis generis
.i. precipitiū Emiſſarios .i. cur
ſores Tumultuabunt .i. garrient
Capitulum iij et iiij.
Occumbet .i. occidet vel obſcu
rabitur Properare .i. feſtinare Hic
ligo onis .i. ſappa Belligerare .i.
pugnare Contraheris .i. conſtrin
geris Satage .i. conare Ca. iiij et v
Hic et hec primas atis .i. prim9
in populo vel qui habet quandam
autoritatē in eccleſia et ſic ē maſcu
lini generis Precoquus a ū. et
precox omnis generis .i. pre aliis
maturus Hic paliurus ut3 yſaie.
xxxiiij. Auſpiciū .i. augurium.
Naum propheta Caplm. I et ij.
Elanguit .i. vigorem perdidit.
Hec propago ginis .i. vitis p
tracta. In coccineis .i. in rubeis
armis vel veſtibus. Hec habena e.
.i. lorum vel retinaculum frenorū.

Agitatores .i. ſtimulatores equorū
Tabeſcenſio eſt dolens.
Capitulum. iij.
Frementis .i. reſonantis ſtridē
tis Micantis et fulgurantis .i. ſplē
dentis Pudenda .i. mēbra inhoneſta
Afficiam .i. affligam Hic groſſus ſi
ficus prime de facili corruentes.
Subigens .i. ſubtus agens formā
do de luto lateres Conſidunt .i. reſi
dent a con et ſido.
Abacuc propheta Caplm I.
Ridiculus a ū .i. deriſione dign9
Reptile quod pedibus vel pin
nulis repit ut piſces et lacerte Hec
ſagena e eſt genus rethis.
Capitulum ij.
Decorabitur .i. honorabit Hoc
enigma ut3 ezechielis xvij. Denſū
.i. ſpiſſum et compreſſum
Capitulum. iij.
Fulgurantis .i. ad modū fulgu
ris choruſcātis per iactum Capiti
.i. principi Hoc aruū ui .i. campus
Sophonias propheta Caplm I
Edituorū .i. cuſtodum templi.
zeli .i. vindicte Caplm ij
Attenuabit .i. infirmabit vel
anichilabit Onocrotalus aīal ge
rens faciem aſininā Ericius aīal
ſpinoſum In liminibus .i. in īferio
ribus partibus oſtiorum.
Capitulum iij.
Anguli .i. principes Supplices
.i. humiles et ſubiecti Nugas oīs
generis indecliabile .i. vanos.
Aggeus propheta Caplm I. et ij
Laqueat9 a ū .i. laquearibus
ornatus teſtudinatus ad modum
laquei curuatus Pertuſus a ū .i.
pcuſſus conciſus confract9 et per
foratus ut hic In ora .i. in extremi
tate Hec aurugo eſt corruptio au
re venti. Zacharias ppheta. Ca. i

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Sabath .i. februarii. zelatus
ſũ .i. amaui Hoc ppendicu
lũ ē ĩſtrumentũ cemētarij
quo ppendit equalitatē muri Ven
tilauerũt .i. diſperſerũt Deterrere
.i. pauefacere. Capl'm ij
Menſorũ .i. mēſurator Hic torris
ris .i. ticio Erut9 .i. liberat9 Hec cy
daris ris .i. mitra vl' coronula Por
tendere .i. longe futur preoſtendē
A porro .i. longe et tendere .i. ſigni
ficare deſtinare Celabo .i. ſculpā.

Capitulũ iiij.

Hoc infuſoriũ rij eſt vas quo oleũ
ĩfũdebatur Stãneus a ũ .i. de ſtãno

Capitulum viij

Indignatione magna zelatus ſũ
eam .i. amaui eam et p̄ nimio amore
indignatus ſũ ei quia me offendit
Hec anus n9 .i. vetula Hec fimbria
eſt extremitas veſtis Ca. ix.
Hoc iaculũ li .i. miſſile vel telum
Etiam dicit̄ quoddam rethe piſca
torũ Hic iaculus ſerpens quidam

Capl'm x.

Exactor .i. petitor pecunie vl' tbuti
In maris freto .i. inundatione et
feruore Fretum etiã dicitur qñq3
mare. Capitulum. xi
Contracta .i. conſtricta vl' abbre
uiata Hic ſtatuar us rij qui facit
ſtatuas vel fuſor imaginũ ſecũdz
quoſdã ē p̄oderator Hoc ſtatuariũ
cãdela qua erigitur altare Statua
rius a ũ ad ſtatuam ptinēs Appre
ciatus ſũ .i. preciũ determĩaui Hec
germanitas tatis .i. ppinquitas

Capitulum. xij

Hoc ſuplimiare ris .i. ſuperius
limen Hec crapula e .i. ſupfluitas
cibi Hec fax cis .i. facula

Capitulum xiij

Pſeudo id eſt falſus Saccinus
a ũ id ē a ſacco Framea id eſt ſpa
ta hic ponitur pro pena Vram id ē
cremabo Capitulum xiiij
Preruptus a ũ .i. in alto poſitus
vel in precipitio Hic ſubſtãtiuat̄
in neutro genere Hoc anathema
tis .i. dampnatio perditio et excōi
catio Sed anathema oīs generis
ĩdeclinabile ē excōicat9 maledict9
Tabeſcere et contabeſcere .i. pu
treſcē liquefieri vl' deficere et videt̄
hic poni pro languere Conſeretur
.i. complicabitur vel diungēt Hic
lebes etis eſt vas coquinariũ
Malachias pphta Capl'm p̄mũ
Siquo modo .i. ſi aliquo modo.
Gratuito .i. gratis aduerbiũ
qualitatis Capitulũ ſecundũ
Irritũ .i. caſſum et vanum Violãs
.i. maculans vel corrumpens.

Capitulũ iij

Hic fullo onis dicit̄ ille qui pãnos
curat vel candidat Affigit .i. affli
git vel crucifigit Catharactas celi
.i. feneſtras ſcilicet nubes dantes
aquas Inualuerũt .i. increuerunt
Emolumentũ .i. lucrum pprie tam
quod accipitur pro multura Hoc
monimentũ .i. recordatio ã moneo
es In peculiũ .i. in ſpecialem pro
prietatē Hoc anathema ut ſ̄ zacha
rie xiiij

Incipit prologus in euangelium
ſecundum matheum

Tramites .i. deriuationes
aquarũ. Hic trames
itis pprie eſt via parua
et tranſuerſa per agrũ
Canon onis .i. regula diſtinctiua.
Congeries .i. collectio Scieris id ē
ſciueris.

Incipit euangelium mathei.

Traducere .i. ppalare ſiue
diffamare Vel traducē
.i. ad domũ ſuã ducere

Traducere.i.trans vel ultra ducē

Capitulum.ij.

Sciſcitor aris.i.inquirere vel
inueſtigare Bimatus tus ui.i.ſpa
ciū duorū annorū et cōponit a bis et
annus Illo aduerbiū loci Secedere
.i.diuertere.

Capitulū iij.

Locuſte ſūt animalia minuta
mūda ſcd̄m legem quibus ī deſerto
iudee paſtus eſt iohannes Mel
ſilueſtre ſcilicet de truncis arborū
Viperarū.i.ſerpentū qui dicuntur
vipere quaſi vi parientes Ventila
brum bri.i.pala.

Capitulū.iiij.

Pinnaculum.i.templi faſtigiū
a pinna quod ē ſūmitas cuiꝰlibet
rei et maxime templorū et murorum
Unde pinna quod ſupeminet in
dorſo piſcis inde pinnula Lunati
cus quē dyabolus vexat ſcd̄m lunā
Hec decapolis lis vel leos ciuitas
que erat caput decem ciuitatū.

Capitulum.v.

Euanuerit.i.vanū factū fuerit
vel inutile Hoc iota e eſt littera
minor ceteris Apex icis ē ipſiꝰ l̄re
mīma in ſūmitate particula Item
dicit̄ generaliter ſūmitas Racha
interiectio eſt affectum indignātis
oſtendens aut ſignum ſubſānatio
nis Quadrās tis eſt nūmus habēs
duo minuta vl̄ quarta pars nūmi
vel libre Angariare.i.iniuſte cōpelle
re exigere angariam facere Ethni
cus.i.gentilis et eſt adiectiuum ab
ethnos.i.gens. Ypocrita.i.ſimula
tor ab ypos qd̄ eſt ſub et criſis aurum
quaſi habēs aliud ſub auro Exter
minare.i.extra terminos humane
conditionis ducere deuorare et de
uenuſtare Demolior iris.i.deſtruē
conſumere. Mammon eſt nomen
demonis qui temptat de diuitijs.
Inde mām̄ona p̄ diuitijs Magis
pluris.i.multo pluris precij vl̄ eſti
mationis et ſic compatiuū magis
ponitur pro multo

Capitulū ix

Theloneū dicitur ubi merces
nauium et nautarū emolumenta
reddunt̄ Thelon grece tributum
latinē Unde theloneū dicitur tri
butum vel locus ubi colligitur vl̄
exigitur Fimbria.i.extremitas.
Hic et hec tibicen inis canēs tibijs
ſed tubicen corripit mediam

Capitulum x.

Afficient.i.affligent As aſſis.i.
obolus Veneo is ire.i.vendi.

Capitulum xi.

Pauperes euāgelizant̄.i.in euā
gelium informant̄ et obſeruatores
euāgelij efficiuntur. Cap̄.xij.

Satum.i.bladum Cap̄ xiij.

Satis.i.menſuris ſic dictis et
dicit̄ hoc ſatū ti Ediſſero is ere.i.ex
ponē Sagena.i.rethe piſcatoris.

Capitulum xiiij

Tetrarcha eſt princeps quarte
partis a tetra qd̄ ē q̄tuor et archos
princeps Cophinus.i.ex virgulis
factus aptus mundare ſtercora et
portare terram Prima vigilia eſt
conticinium in qua om̄es vigilāt
Scd̄a eſt intempeſtum in qua ado
leſcentes Tercia ē gallicīniū ī qua
viri Quarta eſt antelucanū ī qua
ſenes Fantaſma atis eſt apparitio
dubia. Capitulum xv.

Seceſſꝰ us ui.i.egeſtio quādo
purgatur venter. Cap̄.xvi.
ariona id eſt filius iohanna.

Capitulum xvij.

Hoc didragma atis denarius
valens duos nūmos uſua
les a dya quod eſt duo et drag

ma q̄d eſt nũmus certe quantita
tis Hic ſtater eris habet duo di
dragmata. ¶ Cap̄lm xviii
Quiſputas vna pars Mola a
ſinaria quia cum ea molitur p mi
miſterium aſini Expedit .i. magis
eligendum eſt ¶ Cap̄lm xxi
Subiugalis .i. domita vel iugo
aſſueta adiectiuũ Oſãna hebraicũ
ab oſi .i. ſaluifica et anna ĩteriectõe
deprecantis quaſi ſalua obſecro
Nũmulariorum .i. campſorum vel
negociatoriũ Ceciderũt .i. pcuſſerũt
Nouiſſime .i. poſtremo Regnũ dei
.i. ſacra ſcriptura per quam deus
regit homines.

¶ Capitulum xxii
Altilia quaſi alitilia .i. aues in
domo nutrite ſicut capones ꝛc̄ Et
dicit̄ hic et hec altilis et hoc le ab
alo Cum herodianis .i. cũ militib9
herodis Hic ceſus us ui .i. tributũ
Nũmiſma cenſ9 .i. nũmus qui pro
cenſu capitis datur Scd̄m yſidorũ
nũmiſma atis dicit̄ ſolidus aure9
vel argenteus vel ereus . qui ideo
nũmiſma dicitur quia noĩbus pri
cipium effigieq; ſignatur.

¶ Capitulum xxiii
Philacteria .i. membranule vel
breuicelli in quib9 ſcripta erat lex
que phariſei deferebãt ante pect9
vel ante frontem ut viderent̄ reli
gioſi. Et dicit̄ hoc philacteriũ a
philaxẽ quod ẽ ſeruare et thorat
q̄d eſt lex Fimbria .i. extremitas
veſtis Proſelit9 ad fidem de paga
niſmo cõuerſus Hoc anetũ herba
ſic dicta Excolantes .i. colantes
Hic culex icis ẽ zezala paruũ aĩal
volatile et aculeatũ. Hoc geimen
inis eſt germen vel generatio.

¶ Capitulum xxiiii
In penetralibus .i. in ſecretis
et intimis locis et dicitur hoc pene
trale lis A ſummis celorũ uſq; ad
terminos eorũ .i. ab vna extremi
tate terre q̄ videtur celo coniũgi
uſq; ad aliam.

¶ Capitulum xxv.
Euge .i. bene vale interiectio
gaudentis. ¶ Capitulum xxvi
Atriũ eſt magna edes ſiue ampla
et ſpacõſa dom9 cui addũtur tres
porticus extrinſecus Alabaſtrum
vngenti .i. pixis de alabaſtro que
continet vngentũ Eſt autẽ ala
baſtrum gen9 marmoris cãdidi
et perlucidi varĳs coloribus inter
tincti quod in corrupta conſeruat
vngenta Eximo is ere eſt extrahẽ
Alapa eſt pcuſſio gene Colaphus
eſt percuſſio colli.

¶ Cap̄lm xxvii.
Corbonã .i. gazophilatium Et
interpretat̄ oblatio quia ibi ſerua
bantur oblata Inito .i. firmato
Appretiati paſſiue ſcꝫ xpi Inſignẽ
.i. in malo famoſum Coccineam .i.
purpuream Plectẽtes .i. ĩ flecten
do et connectendo facientes De
ſpinis .i. de iuncis marinis Vah eſt
hic interiectio deridentis ſed yſaie
lxiiii ẽ interiectio gaudentis Vah
calefactus ſum Velum .i. cortina
pretioſa diuidens ſancta ſanctorũ
a ſanctis Sindo onis eſt pannus l'
anuctoriũ lineum Hec paraſceue
ues grece preparatio dicitur latiñe
et dicebatur feria ſexta quia tunc
p̄parabant que erant neceſſaria
pro ſabbato. ¶ Capitulum xxviii
Veſpere ſabbati .i. nocte In p̄ma
ſabbati .i. dominica
¶ Prologus in euangelium marci
Compingens .i. ſub breuitate
perſtrigẽs a cõpingo q̄d eſt ĩpellẽ
formã ꝯglutiare diũgẽ Inde com

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

pingens.i.coniungens vel compre
hendens.

Incipit euāgeliū marci Cap̄ I

Procumbens.i.me inclinās
Penitemi eſt hic deponēs
peniteor eris Decūbebat
.i. infirma iacebat. Cap̄ ij.
Grabatum ti eſt lectus. Aſſu
mentū quod de aliquo aſſumitur
ad aliquid faciendum Hic vter
tris eſt vas de corio. Cap̄. iij.
Diſpartiatur.i. diuidatur a
diſpartio tis tire. Capl'm iiij.
Erumpne.i.miſerie Vltro.i.
ſponte quaſi hoīe dormiēte diſſe
rebat.i.exponebat Puppis is eſt
ultima pars nauis Ad alterutrū
.i.ad inuicem. Capl'm v.
Admiſit.i.recepit Decapolis is
femīni generis ciuitas que ſub ſe
habet decem ciuitates Archiſyna
gogus.i.princeps ſynagoge Com
pluribus.i.multis. Cap̄. vi.
Hoc ſandalium eſt genus ſotu
laris quo utuntur epiſcopi in cele
brandis miſſis ſcdm bedā neqꝫ pes
erat tectus neqꝫ nudus ad terram
vnde erant quaſi ſolee Spiculum
breuis lancea īde ſpiculator.i.decol
lator Cōtubermiū.i.ſocietas quaſi
contabermium. Capitulū vij
Eramentum.ti. vas de ere.
Corban donū ſonat vel oblatio vl'
votum Cōmunicāt.i.cōinquināt.
Spurcicia.i.īmundicia a ſpurc9 a
ū Syrophemiſſa ex ſyris ⁊ phenici
bus orta Effeta verbū impatiui
modi et non habet plus in ſenſu
paſſiuo Capitulū viij.
orta te vas de viminibus ſiue iū
cis. De ꝯfuſ9.i.ꝓpt me. ḡmatica
pegria Capitulū ix.
Fullo omis qui candidat pannos
Nouiſſimis.i.abiectiſſimis. In ſul
ſus a ū.i.abſqꝫ vigore ſalliendi
Capitulū x.
Animequus a ū.i.patiens. Anie
quior.i.anime vel animi equioris
.i.pacatioris Capitulū xi.
In caſtellum.i.in ihrl'm. Oſannā
cōponitur ab oſi.i. ſalua et anna
q̄d eſt ſurſū id eſt ſalua nos in ex
celſis Vel poteſt dici interiectio ob
ſecrantis vtſ̄. mathei.xxi. Ca.xij.
Paſtinauit.i.plantauit a paſtio
as are.i.colere plantare fodere fima
re ⁊ ꝓprie ptiet ad vineas plantā
das Hoc paſtinatū ti eſt vinea no
uella Lacum.i.torcular ubi liquor
vini decurrit et ē generis maſculi
quarte vel ſecūde declinatiōis Co
lonus ni.i.cultor Verſutia aſtutia
⁊ calliditas Obtendo is ere.i.obdu
cere opponere obicere obtexere ob
ūbrare obuelare Inde obtentus.
us ui.i.pretext9 obūbratio ſimula
tio Etiā venit ab obtineo.i.īpetra
re acquirere vel contra tenē Ga
zophilaciū ē archa l' loc9 ubi pone
bat pecuīa ad ſeruandū. Cap̄. xiij
Vapulo as are neutrū paſſiuū
.i.verberor Afficient.i.affligent.
Capitulū xiiij
Nardus femī generis dicit' her
bā Hoc nardū capitur ꝓ vngēto
Nardū ſpicatū.i.vguentū ī quo ē
ſpēs nardi que ē herba aromatica
ſpicoſa de cui9 ſpicis maxime fit.
Tedere.i.tediū habere Anathema
tizare.i.maledicere excōmunicare
et deteſtari Capitulū xv.
Pretoriū locus ubi morabatur
pretor.i.prepoſitus ciuitatis Hic
decurio onis qui eſt ſup decem vel
qui eſt de curia Accerſito.i.vocato
ab accerſior iris Capitulū xvi
Vna.i.prima dierū ſeptimane.
Prima ſabbati.i.prima die ſeptiā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

ne.i.dñica. Hec effigies ei.i.forma
Exprobro as are. eſt vituperare.
redarguere.

Prologus in lucam.

Elaboraret.i.valde laborando
ageret. Preſūpta.i. p̄miſſa
vel anteſūpta. Conteſtās .i. oſten
dens. Admiſſo.i.accepto vł deduc
to. Inſeparabił dei.i.īdiuiſibił de
itatis ab hūanitate. Vł īſeparabi
lis dei.i.xpi filij q̄ in nullo ē diſpar
pr̄i. Deo in deū pleno.i.xpō p aſcē
ſionē oſtenſo ad patris equalitatē
ptinere. Operātē agricolā ꝛc̄ tūc
doctor comedit de labore qn̄ videt
auditores ex ſua doctrina pficere

Euangeliū. luce. Caplm p̄mum.

Aſſecuto.i.p noticiā adepto
Sicera.e. eſt potio que ex
tra vinuꝫ vitis iebriare po
teſt. Innuens.i.ſignū faciēs. Ob
umbrabit tibi.i. vmbrā refrigerij
faciet contra oēm eſtum noxium
Hoc pugillar aris. hoc pugillarē
aris. hic pugillaris. aris. p eodeꝫ
ſcilicet penna vł cornu vł tabella
manualis. Cornu.i.fortitudo vel
poteſtas. Caplm.ij.
Diuerſoriū eſt loc9 cōis ad quē
multi diuertūt. Siſterent a ſiſto.
.i.repreſētarēt vel preſētādo offer
rēt. Adaperiens vuluā.i.p̄mo pro
cedēs de matre vel matrice In vl
nas.i.in brachia. In comitatu.i.ī
ſocietate eorū qui comites fuerūt
eundo et redeūdo. Caplm.iij.
Thetrarcha. vtš mathei xiiij In
directa.i.in directiones. Gemmē
ē generatio. Concuciatis p calūp
niam ījuſte extorquendo. Ventila
brum.i.pala. Caplm.iiij.
Super pinnā.i.ſūmitatē. Super
ciliū.i. ſūmitatē. Sine.i.dimitte.
Caplm.v.
Innuerūt.i.ſignū fecerūt. Sub
ductis.i.ad terrā retractis Perte
gulas quibus tegit̄ dom9. Cōmiſ
ſura.e.i.iūctura. Caplm.vi.
Feneror aris.i.mutuare Confer
tus.a.ū.i.repletus.a confartio.
tis tire quod eſt replere cōſtipare
cōſpiſſare ꝛc̄. Coagitata.i.excuſſa
vt plus capiat. Fodit in altum.i.ī
profundum. Illiſus .i. impetuoſe
directus. Caplm vij.
Efferebat̄.i.extra ad ſepulturā
ferebatur Loculus eſt lectus mor
tuorū. Rigare.i.madefacere balne
are ſiue lauare. Caplm viij.
am.i.certe. Stagnū eſt collec
tio aquarū. Erogauerat .i. expen
derat. Caplm ix.
Exceſſum.i.paſſionē vel mortē
Elidit.i.in terrā proicit vel aliter
affligit. Caplm.x.
Supererogaueris.i.de tuo expē
deris. Porro.i.certe. quandoqꝫ po
nitur pro valde. quandoqꝫ p lon
ge. qñqꝫ pro ſed. quandoqꝫ pro ꝯ
ſeq̄nter. Caplm xi.
Improbitatē.i.īportuitatē Qui
imo.i.potius vel potius certe.i.im
mo certe. Caplm xij.
Veneūt.i.vendūtur. Dypondi9
ij.a dya quod eſt duo et pondus
quia habet duo pondera.i.duos aſ
ſes. Pluris.i.maioris precij vł va
loris. Nimbus.i.pluuia vel vētus
pluuioſus. Exactor.oris.ē petitor
et recuperator debiti vel pecunie.
Minutū eſt media pars quadran
tis Caplm.xiij.
Sata.i.menſuras tales Hoc ſatū
ti. genus menſure. Si.i.an. Contē
dite.i.conamini. Accūbent.i. epu
labuntur. Capitulum.xiiij.
Ydropicus qui patit̄ ydropim.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

vel ydropiſim que nomẽ ſupſit ab
aquoſo hũore Nam greci ydor aq̃
appellant Eſt enĩ hũor ſub cutane
us cũ inflatione turgente et ãheli
tu fetido ex vicio veſice veniens.

Capitulũ xv.

Dragma. e. eſt nummus certe
q̃titatis habens imaginem regis
Siliq̃ ẽ ge9 legumis q̃d porci ĩ affri
comedunt Item eſt follicul9 cui9
q̃ legumis et purgamentũ eius.
Item ſiliqua eſt arbor cui9 fruct9
eſt dulcis Quidam dicũt q̃ fruct9
huius dicuntur hic ſilique quia vi
les ſũt apud quoſdam Saginatus
a. ũ. i. impignatus. Chorus inſtru
mentũ quod dicit ſtrabus eſſe pel
lem cũ duabus cicutis et per alte
ram inſpiratur et per alteram red
dit ſonum In hoc ſenſu ſcd̃m quoſ
dam non aſpiratur In alio autẽ
ſic ſcilicet pro menſura trigita mo
diorũ pro vento quodam pro voce
dulciter canentium.

Capitulũ xvi.

Villicus ci. gubernator ville et
dicit̃ quaſi ville cuſtos Villicare. i.
vill'candi officiũ exercere Cadus
di. ſcd̃m papiam ꝓprie dicit̃ vas
vinariũ Scd̃m yſidorũ eſt anphora
continẽs tres vrnas A caueo es.
veĩt cautio. i. ſcriptũ quo cauẽm9
nobis Item eſt cautela vitatio
obſeruatio Chorus ri eſt menſura
trigita modiorũ De mãmona. i. de
diuitijs Mechor aris. i. adulterari
Nec biſſus ſi ẽ linũ candidũ Cahos
ponit̃ hic pro ĩpoſſibilitate mutãdi
merita ſiue ſtatum et proprie eſt
confuſio Tranſmeare. i. tranſire.

Capitulũ xvij.

Molaris. i. de mola vel ad molam
ptinens Nec ſynapis pro herba.
Nõ: ſynapi pro ſemine et pro cõſtrc
tione.

Capitulũ. xviij.

Suggillet. i. ſtrangulet vel ſuffo
cet a ſuggero is et eſt ſuggillo ſug
gerere ſtrangulare ſuffocare con
demnare gulam ſtringere et cõpo
nitur tũc a ſb̃ et gula et ſic capitur
hic. Aſpernor aris eſt deſpicere In
ſabbato. i. in ſeptimana. Quã pro
q̃ntũ.

Cap̃l'm xix.

Sicomor9 ri. i. ficus fatua Mñã
ſcd̃m gloſam decem dragmas appẽ
dit Aliqui dicunt q̃ appendit cen
tũ dragmis Euge. i. bene vale iter
iectio applaudentis.

Capitulum xxi.

Era minuta Minutũ eſt media
pars quadrãtis Noc es eris Minu
ta ponit̃ adiectiue Crapula e. eſt
ſuperfluitãs cibi Manicabat. i. ma
ne venire feſtinabat Manico as. i.
feſtinare mane ire.

Cap̃. xxij.

Cribraret. i. diſpgeret Auulſus.
i. ſeperatus In agonia. i. impugna
ſenſualitatis et rationis de morte
recuſanda vel toleranda ab agone
Prolixius. i. longius

Cap̃. xxiij.

na ſabbati. i. pma die ſabbati. i.
ſeptimane Conſternate. i. territe
vel ſtupefacte a conſternor aris et
Magdalene ĩ ntõ Deliramentũ ti.
i. fatuitas demẽtia diſcordia vel
deuiacio a rectitudine a deliro as
q̃d ẽ deuiare exorbitare et ꝓducit
mediam Sed deliro media breuis
eſt diſcordare Procumbẽs. i. ſe ĩcli
nans Stadiũ eſt octaua pars milia
rij. Contriti. i. pauefacti.

Prologus in Johannem.

Canonis. i. biblie In principio
creauit deus celum et terram. Pre
notatur. i. intitulatur Promens. i.
manifeſtãs a pmo prompſi Defoſſũ
i. cauatum.

Incipit euãgeli
um ſcd̃m Johãnẽm.

Cap̃. I.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Quaſi.i.vere. Ante me fact9
eſt.i.michi prelatus eſt.
Caplm ſecundum.
Abydor quod eſt aqua dicitur
hec ydria.i.vas aquaticum Metre
ta e.eſt certa menſura liquidoru3
a metron quod eſt menſura. Ar
chitriclinus qui pre eſt conuiuio
ab archos quod eſt princeps et tri
climū.ij.i.cenaculum a trib9 ordi
nibus lectorum Nā veteres ī apa
ratu cōuiuij tres lectos ſternebāt
in quibus diſcūbentes epulabāt.
Triclinū a tris qd eſt tres et cli
non quod eſt lectus vel accubit9
Zelus.i.amor. Soluite.i. ſoluetis
Credebat.i.committebat vl' expo
nebat. Caplm.iij.
Nota q̄ ſolus iohānes geminat
amen. Iterato.i.iterū. Signauit
.i.ſigno oſtendit. Caplm.iiij.
Altus.i.profūdus. Ca.v
Probatica.i.pecualis a pbaton
qd eſt ouis. Piſcina ē aqua carēs
piſcib3. et dicit' quaſi plena piſcib3
p contrariū. et in ea lauabant na
thinei carnes pecudū. Grabatum
.i.lectus. Caplm.vi.
Subijt.i.ſubitrauit vl' ſimplici
ter abijt vl' aſcendit. Caplm.vij
Scenophegia feſtū tabernaculo
rum. a ſcenos vl' ſceno n vmbra. et
phagi comedere quia comedebāt
in vmbraculis ſalicum. Mediāte
.i.medio de ſeptem quibus ptēde
batur feſtū. Caplm viij.
In gazophilatio.i. ī paſtoforio
ſiue in cella iuxta templū vbi repo
nebant theſauri. Iacerent.i.pi ce
rent. Caplm.ix.
Liniuit.i.munxit. Ad natatoria
.i.ad piſcinā vel aquam collectam
ex ſyloa que erat fons quieto flu
ens decurſu. Sciſma.tis.i.diuiſio.

Cōſpirauerūt.i.malo ſpiritu ordi
nauerūt. Caplm.x.
Enceniū dicit' īnciatio et nouū feſ
tum ſicut eſt dedicatio eccleſie ab
en qd eſt in et cenon qd eſt nouū
Vnde encenia dicebant' feſtiuita
tes dedicatiōis tēpli facte p iudā
machabeū tricesima die menſis de
cembris quod āthioch9 epyfanes
polluit ſordibus ydolorū. Encenio
as. dicit' iniciare vel aliquid pmo
exercere. Vnde veſtē encenīat qui
pmo eā portat. Caplm.xi.
Infremuit.i.ſignū cōpaſſionis
oſtendit. Infremo.i.intus fremē
voce in plorando cōprimere Hec
inſtita e.eſt vinculū vel cingulu3
quo ſolent pueri ligari in cunis q̄
ſi faſcia. quo eciam ligantur mor
tui. Caplm.xij.
Piſticus.a.ū.i.fidelis purus nō
adulteratus admixtione aliqua.
a piſtis grece quod ē fides latine.
Hoc nardū pro vngento Hec nar
dus di. pro herba ſpicoſa vnde fit.
vtē marci xiiij. Venijt.i.venditu3
eſt a veneo.is ire. Loculos.i. bur
ſas. Caplm.xiij.
Ponit.i.deponit. Lintheum ē pā
nus lineus qui ſternitur in lecto.
Heſitantes.i.dubitantes. Recum
bens.i.in cenando quaſi iacens.
Caplm.xiiij.
Siquo minus.i.ſi aliquo modo
minus eſſet quod dico. Suggeret
.i.ſubminiſtrabit. vel inſpirabit.
Caplm.xv.
Hic palmes.itis.ē ram9 vitis.
Hic pampin9 eſt foliū vitis. Gra
tis.i.ſine cauſa. Paraclit9 ti.i.con
ſolator deus ſpiritus ſanct9 q̄ nos
conſolat' in oī tribulatione. Item
Paraclit9.i.aduocat9 dicit' fili9
qui īterpellat pro nobis apud pa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

trem Apara quod iuxta et cliſis
cõſolatio vł aduocatio. Ca. xviii.
Cedron pro cedrorũ gemitiuus
grecus Laternis ſine n Cohors eſt
ſocietas Paſcha. i. panes azimos.
Nam paſcha dicit̃ agnus paſchalis
panis azimus et ipſa feſtiuitas Nõ
eſt hinc. i. de hoc mundo. Cap. xix
Electẽtes. i. complicãtes ⁊ cõpo
nentes Pro tribunali. i. in tribuna
li Lithoſtrat9. i. varietas pauimen
ti vel variatio colorũ Paraſceue
uts̃ mathei xxvii Caluarie locus
ubi decollabant̃ dampnati Hec cal
uaria e ꝓprie eſt ſuperius os huma
ni capitis ſupercilio imminens Vnde
caluaria ẽ ab oſſibus caluis dicta
quia ibi dampnatorũ capita truci
dabant̃ Incõſutilis quia non fuit
conſuta cũ non fuerit inciſa ſed cõ
tinua ſicut burſa de rẽpi Hec aloa
e vel aloe aloes ẽ arbor ſuauiſſimi
odoris et ſummi Cap. xx.
Ad ſemet ipſos. i. ad hoſpitiũ in
quo morabantur. Cap. xxi.
Pulmentariũ ii. i. companatici
um et dicit̃ quilibet cibus preter
panem ſicut hic Itẽ dicit̃ quilibet
cibus delicatus et ſuauis.

Incipiunt epiſtole beati pauli.
Prolog9 de corpe epiſtolaꝝ beati
pauli.

Digeſta. i. explicata et or
dinata a digero is q̃d
eſt ordinare explicare.
ordinem deſcribere. ẽua
cuare et ebrietatẽ deponere cibari
a p mẽbra diuidere facta decoctio
ne Nichilomin9. i. nõ minus Redi
uiua. i. renaſcentia. Conflicto as. i.
litigare Proſequitur multa laude
commendando Inconcuſſam. i.
i. ſtabilẽ Alterutꝝ. i. mutuo Ad
mittẽ. i. accipẽ Dirimut. i. determiat

Preſertim. i. precipue vł maxime.
Incipit epiſtola beati pauli apli ꝯ
ad romanos.

Afficiant. i. affligant Non p̃
bauerũt. ꝑ approbauerũt
Hic ſuſurro onis. i. biliguis
Capitulum iii.
Credita. i. cõmiſſa vel expoſita a
credor Infert iram. i. inſligit penã
Cauſati ſum9. i. ratione oſtendim9
a cauſor aris Teſtificata paſſiẽ hic
tenetur In ſuſtentatione. i. ĩ ſuſti
nentia. Capitulũ. iiii.
Accepto. i. gratis Abolita. i. delẽ
ta ab aboleor eris. Cap. vi.
Liberi. i. exptes Stipendia. i. p̄mia
Adoptionis Capitulũ. viii.
qua de non filiis facti ſum9 filii per
gratiam Interpello as. i. intercedẽ
Capitulũ. ix.
Anathema. i. excomuĩcatus ſiue
ſeparatus et eſt ĩdeclinabile Exci
derit. i. ceciderit ab excido media
breuis Hoc figmẽtũ. i. vas fictile
Capitulũ. ix.
Emulationẽ. i. zelũ ſiue dilectio
nẽ Ad emulationẽ. i. ad ĩuidiã Int
pellat. i. rogat ł inuocat Ca. xi.
Emulent̃. i. ament vel imitentur
ſiue inuideãt ſcd̃m ꝙ melius ↄueit
Ad emulandũ. i. ad imitandũ Deli
batio. i. parua deguſtatio a delibo
q̃d eſt ſacrificare ĩmolare cõſumẽ
contingere vel parũ deguſtare ut
hic Hic oleaſter tri ẽ olea ſilueſtris
Seueritatẽ. i. rigorem iuſticie In
ueſtigabiles. i. ĩperſcrutabiles.
Capitulum. xii.
Congeres id eſt congregabis.
Capitulũ. xiii.
Hic et hec vindex icis. i. vĩdicator
Inſtauro as. i. repare vel ad ſimili
tudinem prioris reſtituere In
comeſſacionibus id eſt ĩ exceſſiuis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

comeſtionibꝫ a comeſſare q̄d deſcē
dit a comeſū q̄d eſt ſupinū a come
do addita s ⁊ eſt comeſſare ſepe ſu
perflue ⁊ luxurioſe comedē. Emu
latione .i. īuidia. ¶Capl'm xiiij.
Diſceptationibꝫ .i. cōtentioībꝰ.
Cōmunē .i. īmūdum Ex fide .i. ex ɔ
ſcientia. ¶Capl'm xv.
Imbecillitates .i. debilitates Fru
itꝰ a fruor .i. delectatus ⁊ cōſolatꝰ
Frui pprie eſt alicui rei īherē pp
ter ſe. ¶Capl'm xvi.
Percius ē nomē ppriū Archariꝰ
nomē eſt officij. ¶Prologus in
ep'lam ad corinthios p̄mam.
Cōplectitur .i. continet Nouer
ca eſt vxor patris que nō eſt
mater filij Facinus noris .i. graue
peccatū E vicino .i. de pximo Emu
latio. eſt contentioſa concertatio
Multipharie .i. multipliciter.

¶Incipit ep'la ad corīthios p̄ma.
Sciſma atis. ē diſſenſio ſiue
diſcordia. ¶Capl'm iij.
Zelus .i. īuidia. Architec
tus qui eſt peritus ī edificijs edifi
candis. ¶Capl'm iiij.
Hoc peripſima atis ē purgamē
tum ferri vl' pomi vl' cuiꝰ cūqꝫ rei
a peri q̄d eſt circū ⁊ ſimꝰ a. ū q̄d ē
curuū. Pedagogus gi qui ducit
vl' dirigit pueros a pedos q̄d ē pu
er et gogos ductio. ¶Capl'm v.
Conſperſio onis. eſt farine cū aq̄
mixtio. Azimi .i. ſine fermēto. ab a
q̄d ſine et zima q̄d eſt fermētum.
⁊ dicit' hic azimꝰ mi. Capl'm vi.
m Molles .i. vatici. qui cū deberēt a
gere paciūtur. ¶Capl'm vij.
Hic libertus ti. qui de ſeruo factꝰ
eſt liber. Reliquū ē .i. reſtat Sit ſu
peradulta .i. ſupcreuerit. Ca. viij.
Ydolotitū .i. ydolis imolatū. In
ydolio .i. in loco vbi ydolū venera
bat'. ¶Capl'm ix.
Lucrifacerē .i. lucrarer. Hoc bra
uium .i. vie breuium .i. premiū cur
ſus. Hic agō. onis .i. pugna. C. x.
Prouentū .i. virtutis agmentū.
⁊ dicit' puentus us ui Emulamur
.i. īuidemꝰ. ¶Capl'm xi.
Q̄d pro ſed. Nō eſt .i. nō cōtigit
Preſumit .i. an̄ ſumit. ¶Ca. xij.
Anathema .i. ſeparationē diuini
tatis ab humanitate. vel aliquid
aliud falſum Hec opitulatio onis
.i. adiutorium ab opitulor. aris.
quod eſt opem ferre vel auxiliari
Emulamī .i. amate. Hoc cariſma
atis .i. domum ſpūs ſancti .a caris
q̄d eſt gratia. ¶Capl'm xiij.
Perperā aduerbiū q̄litatis .i. per
uerſe. īiuſte nō recte. Nō emulat'
.i. nō īuidet. Nō excidit .i. nō cadit
Ex parte .i. impfecte. In enigma
te .i. obſcuritate. Interpretat' eni
obſcurū vl' obſcuritas. ¶Ca. xiiij
Emulatores .i. amatores. Hic ⁊
hec ydiota ab ydous quod eſt diui
ſio et iota quod ē quedā l'rā greca
vel ota q̄d eſt auris .i. imperitꝰ ig
narus inſcius. ruſticus indoctus.
brutꝰ. ſtolidꝰ Prophetare .i. ſcrip
turas exponere. ¶Capl'm xv.
Abortiuus a. ū .i. nō tempore ſu
ō natus. Abſorpta .i. deſtructa et
conſūpta. ¶Capl'm xvi.
Euidens .i. patens. Vacuū .i. o
portunum ſiue aptū. Anathema
marathana .i. ſecūdum gloſam. ſit
ſeparatus a deo vel condempnatꝰ
marathana .i. donec veniat dn̄s.
vt in aduentu dn̄i. Marathana e
nim interpretat' dn̄s venit.

¶Incipit prologus in epiſtolā ad
corinthios ſecundam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Tueoretis .i. defendere Preſtā
tius .i. excellentius a preſtās
quaſi aute ſtans et excellens Et
comparat̄ preſtans preſtantior ⁊c̄.
Et dicit̄ preſtantior preclarior ex
cellentior et potior Commercium cū
eſt cōmercatio qua temporalia p̄
eternis cōmutantur Cathalogus
gi .i. collectio. ¶ Incipit epiſtola
ſecunda ad corinthios ¶ Cap. I.

Amen deo .i. veritatē deum
dicimus eſſe. ¶ Caplm ii.
Obiurgatio .i. reprehenſio
Triūphat nos .i. facit nos trium
phare. ¶ Caplm iii.
Deformata .i. deſcripta Obtuſi
.i. clauſi et obcecati ab obtundo is
quod eſt vndiq; tundere.
¶ Capitulū iiii.
Abdicam9 .i. a nobis ſēpamus.
Dedecus dedecoris .i. vituperium A
poriamur .i. paupēs ſum9 ab a po
ros grece qđ ē pauper latiē Inde
aporia .i. paupt̄as et aporior .aris.
.i. depauperari. ¶ Caplm. v.
Contendim9 .i. conamur Pecca
tum pro nobis fec t .i. hoſtiam pro
peccato. ¶ Capitulum vi.
Emulationem .i. dilectionē pro
meo fauore. ¶ Caplm. vii.
Operauim9 .i. timuim9. Ca. ix.
Emulatio .i. dilectio quā alii vo
lunt ſequi Deſtinauit .i. deliberauit
Locupletati .i. ditati a locupletor
paſſiuo. ¶ Capitulū x.
In proptu .i. in promptitudine
et dicitur tantū in ablatiuo ab hoc
promptu Inſerere .i. admiſcere
nos Metientes .i. menſurantes
a metior tiris.
¶ Capitulū xi.
Emulor .i. diligo Deſpondi id eſt
p̄miſi tanq̄ ſponſam deſponſandā
Subdoli .i. doloſi Quiquies qua
dragenas vna min9 accepi Gloſa
Quiquies accepi quadragenas p
cuſſiones vna min9 ne imiſericor
des viderent̄ Quiquies eni flagella
tus ſum ſcđm legē moyſi accipiēs
plagas trigintanouē Nomes eni
pcutiebat̄ cū quatuor corrigiis vl'
cordis ſimul et ita trigitaſex ictus
accepit quia nomes q̄tuor ſūt tri
gitaſex. itē ſemel pcutiebat̄ trib9
cordis tantū et tūc vna tenebatur
in manu et ita tres ictus a tribus
cordis ſuſtinebat qui additi ad tri
gitaſex faciūt trigita nouē Feci .i.
ptuli Erumpna .i. miſeria.
¶ Capitulum. xiii.

Impendā .i. dabo meipſū Eſtō .i.
ponatur Aſtut9 .i. ſagax Circūuenī
.i. decepi Emulationes .i. inuidie
Suſurrationes .i. latentes oblocu
tiones Tertio hoc ſcilicet aduentu
propoſito vel promiſſo.
¶ Ad galathas ¶ Capitulū. p̄mū
Anathema .i. maledict9 ſiue
excōmunicat9 et ſepatus
oīs generis et indecliabile
In iudaiſmo .i. ī moē et ritu iudeoꝝ
Emulator .i. imitator vel amator
¶ Capitulum. ii.
Exploro as .i. inueſtigare Credi
tum id eſt commiſſum. ¶ Ca. iii.
Faſcinauit .i. ī cātauit. Hic faſ
cinus ni .i. incantatio Faſcinacio
dicit̄ act9 vrentiū oculoꝝ q̄ nocet
pueris qđ forte fit opatiōe demonū
Proſcript9 .i. dampnat9 Maledcm̄
.i. pena maledictiōis q2 maledictio
magna erat pendere ī cruce Polli
citationē .i. p̄miſſionē a pollicitor
qđ eſt frequenter polliceri Pedago
gus director quidā quaſi magiſter
paruulorum. ¶ Capitulū. v.
Et ubi .i. poſtq̄ Pridie .i. longe
ante Emulantur .i. amant Per all

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

goꝛiam.i.p tropū quo aliud ſigni
ficatur quā dicit ab alleon qđ ē a
lienū ⁊ goꝛe dicē vel locutio. Cru
pe.i.qſi extra rupē vocem laudis e
mittendo. Caplm. vi.
Veneficia.i.maleficia. Ca. vii.
Cathezizatur.i.inſtruit. Cathezi
zat.i.inſtruit. a catheſis qđ ē doct
na ſiue locus doctrine. Plura aūt
hoc verbū ſignificat. vn̄ verſus.
Si qs confirmat repꝛehendit ſiue
refutat. Inſtruit infoꝛmat docet
imbuit hic cathezizat. Stigma . a
tis.i.ſignū plage.
Epiſtola ad epheſios. Ca. pmum.
Inſtaurare.i.reparare. re
integrare. Caplm. ii.
Macerie.i.muri ſine ceme
to. Hoſpites.i.exptes. Caplz. iiii
Fluctuantes.i.vacillantes iſta
biles. Compactū.i.coiunctū. a cō
pingo ꝛ eris. Caplm. v.
Scurrilitas.i.leccacitas vl' epi
tudo turpis lud9 iocularitas Eſt
autē hic ſcurra vel hic ſcurro irri
ſoꝛ. vaniloquus paraſitus ſiue lec
catoꝛ qui aliquem ſequit cauſa ci
bi. a ſequoꝛ et curia. Ruga e.i.pel
lis contractio ſiue criſpatio ſicut
eſt in ſenibus. Caplm. vi.
Galeam.i.capellum de ferro.

Epiſtola ad philippenſes.
Hic et hec ſinceris et hoc . e
vel ſincerus a. ū. dicit a ſin
quod eſt con et cere qđ eſt
ſalue quaſi conſalu9. et non a ce
ra vel carie. Gratulatio.i.gaudi
um. Caplm iii.
Concisionē.i.ſimul ceſionem. E
mulationem.i.zelum ſiue amoꝛez.
Deſtinatū.i.deputatum ſiue pnū
ciatū. a deſtino. as. qđ eſt legare
mittere. deputare. aſcribere pnū
ciare. ſignare. a de ⁊ teneo īterpo
ſita. s Brauiū.i.pmiū vie ſiue cur
ſus. Epl'a ad coloſēſes. Ca. ii.
Condita a condoꝛ. eris. qđ
eſt fieri vel abſcondi. Pri
matus. us. ui.i.pꝛincipat9
Cyrographū.i.manu Ca. ii.
ſcriptū vel manuū īſcriptio.i. cau
tio que fit manu ꝓpꝛia debitoris
a cyros quod eſt man9 et gphos
ſcriptura. Decreti.i.ſtatuti diuini
Traduxit.i.vltra vl' extra duxit
Triūphās.i.vinces. Neomenie.i.
noue lune. Decernitis.i. iudicatis
legalia obſeruanda In ſupſtitiōe
.i.curioſa obſeruatione. Ca. iiii.
Conditus a condioꝛ iris qđ ē ſa
poꝛari. verſus. Condit vrbs . ddi
tur olus. ſed cōdit aurū. Epl'a
ad theſſalonicenſes pma. Ca. iiii.
Supergrediatur violētiam
faciendo. Circūuenit per
dolū decipiendo. Vindex
icis.i.vindicatoꝛ. oīs generis vel
cōis. Caplm. v.
Penas dabūt.i.ſuſtinebūt.
Ad theſſalonicenſes ſecunda.
Diſceſſio a diſcedo. is. Diſſē
ſio. onis a diſſentio tis tire
Miſteriū īiquitatis.i.occultā īiq
tatem. De medio fiat.i. tollatur.
Epl'a ad thimotheū prima.
Genealogia linea generati
onis. a geneſis quod ē na
tura. et logos ſermo qua
ſi ſermo de generatione. Intermi
natis.i.ſine tmīno Finis.i.comple
mentū. Patricidis qui ꝓdīt pa
triam et dicitur hic et hec patrici
da. Plagiarius qui qualitercunq3
aliis plagas īferūt. Hic plagiari
us. et hic plagiatoꝛ dicitur vena
toꝛ hominis ſeductoꝛ vel deceptoꝛ
qui ſcilicet alienos ſeruos vel fili

e4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

os decipit ut diſtrahat ſiue vēdat
Aplagio.i.obliquo plagius a ū.i.
obliquus Primū.i.potiſſime Nau
fragare ponit neutralit ſed coīter
eſt deponens.i. piclitari naufragi
um pati. Capitulū.iij.

Neophitus a neos qđ eſt nouū
et phitos fides.i.infide nouellus vł
nouitius. Capitulū.iiij.

Cauteriatā.i.corruptā et caute
rijs peccatorꝝ aduſtam a cauteriū
qđ eſt ſignū ferro candenti factū
Anus.i.vetulas et eſt femīnī gene
ris et quarte declinationis.

Capitulū.v.

Scđm pietatem.i.fidem et reli
gionē Pius dicitur catholicus
dei cultor. Capitulū.vi.

Conflictationes.i.cōpugnatio
nes Inſeruerūt.i.īmiſcuerūt In
acceſſibilem.i.ad quā non poteſt
accedi Prophanas.i.non ſacras
quaſi procul a phano.i.templo.

Epiſtola ad thimotheū ſcđa. Ca.ij

Cancer.ceris.quidam mor
bus eſt peſſimus Serpit.i.
latenter vadit et corpore
et ventre repit et ponit hic ꝓ ſub
intrare et habet ſerpſi ī preterito
Nequando.i.ne aliquando Reſi
piſcāt.i. reſiliāt vel retro cedant.
a reſipio is ere qđ eſt retro ſapere
et deſiſtere. Capitulū.iij.

Proterui.i.crudelis a pro vel ꝓ
lus et toruus crudelis quaſi proꝛſꝰ
vel valde toruus

Capitulum.iiij.

Coaceruabūt.i.coadunabunt.
vel congregabūt Prurientes.i.ar
dorem vel aduſtionem carnis pati
entes cogentē ad ſcalpendū a pru
rio is ire quod eſt molliter effluere
pruritū habere et iuenit pro faſti
dere. Hic pruritus.us.ui.et hec
prurigo eſt ipſe ardor ad ſcalpen
dum prurigo eciā dicitur ipſa ſca
bies Delibor.i.īmolor Delibare eſt
degustare fundere īmolare Reſo
lutionis.i.mortis per quam corpus
et anima reſoluit Penulā.i.veſtē
ſiue palliū cū fimbrijs longis. Vel
veſtis erat conſularis qua īduebā
tur conſules ingredientes curiam
Hanc dicūt quidā patri pauli con
ceſſam a romanis et a paulo reſer
uatam ad rei memoriam et ſcđm
hoc appellabat ſe ciuē romanū Ihe
romimꝰ. Volumen hebreū replico
quod paulus iuxta quoſdā penu
lam vocat Verſus Eſt haymo
teſtis ꝙ fertur penula veſtis Ihe
romimꝰ fatur ꝙ ſic liber intitulať
Membrana e eſt pellis tenuiſſima
in alis veſpertilionis Itē ē pgame
nū ſic dictū q2 de membris anima
lium trahitur et ſic capitur hic E
rarius qui opatur de ere.

Incipit epiſtola ad tytum.

Capitulū.pmū

Credita.i.commiſſa. Ca.ij.

Crimmatrices.i.accuſā
tes indebite vł imponentes crimīa
In grauitate.i.maturitate. Vere
atur.i.timeat.

Caplm.iij.

Per lauachrū.i.baptiſmum.

Prologus in epłam ad hebreos.

Anteferre.i.anteponere. Pre
tulit a prefero.i.ī principio
poſuit Poſt exceſſum.i.pꝰ mortem

Incipit epiſtola ad hebreos.

Multiphariam vel multipha
rie.i.multipliciter Nouiſſie
.i.ultimo.

Capitulum.ij.

Pereffluamꝰ.i.eternaliter puniā
mur Fluimus per naturā corrup
tam Effluimꝰ per culpam cōmiſſā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Pereffluim⁹ per pe͞nā ĩflictam
maxime eternā. Paulo minus.
.i. ĩ hoc paulo vel pauco ab angel'
minoratus eſt quia mortalitatem
aſſumpſit ad tempus. Obnoxij .i.
ſuppoſiti Repropiciaret .i. indulge
ret. ⁊ ponit̃ hic actiue cũ cõmunit̃
ſit depones. ¶ Caplm. iij.
In exacerbatione .i. in ꝓuocati
one facta in deſerto. Si .i. nõ ĩtroi
bunt. Subſtantie .i. fidei et gratie.
Infenſus .i. non offenſus. quaſi di
cat illis qui crediderũt et obediẽ
runt. Vel infenſus .i. valde infenſ⁹
¶ Caplm. iiij.
Pollicitatione .i. ꝓmiſſione ſcilicꝫ
poſt dicens hodie .i. hoc die. Anci
piti .i. duas facies habenti vel ati
es. Anceps pitis generis oĩs. Cõ
pagum .i. iũcturarũ. Hec ꝯpages
¶ Caplm. v.
Imbecilles .i. intellectu debiles.
Elementa .i. principia ſicut ſũt lr̃e
alphabeti. ¶ Caplm. vi.
Siquidem .i. certe ſi. Prolapſi .i.
procul a gratia lapſi. Oſtentui .i.
deſpectu ſiue contemptui. Tribu
los .i. herbas valde ſpinoſas. Tam
etſi .i. q̃uis. Segnes .i. pigri. Con
trouerſie .i. diſcordie. Anchora. q̃
firmat̃ nauis ĩ piculis.
¶ Caplm. vij.
Genealogia .i. generatiõis linea.
Preſto .i. preſens ſiue in preſẽti lo
co. aduerbiũ loci. ⁊ videt̃ hic quaſi
participialit̃ teneri. Hic ſponſor.
oris .i. ꝓmiſſor. Ad ĩterpellandũ .i.
ĩtercedendũ. ¶ Caplm viij.
Sortitus .i. ĩuenit. Sanatũ .i. con
firmatũ. a ſancio quod eſt confir
mare ſtabilire Veterauit .i. vetus
oſtendit. ¶ Caplm ix.
Propiciatoriũ .i. tabulã que erat
ſup archã. Propalatā .i. manifeſ
tatam Coccinea .i. rubea
¶ Capitulum. x.
Pro peccato ꝓ vna parte hic po
nitur .i. hoſtia pro peccato Preſto
.i. ĩ preſẽti loco templi Aſperſi cor
da .i. habentes corda aſperſa ⁊ mũ
da Ignis emulatio .i. infeſtatio .i.
ignis infeſtans ¶ Capitulũ xi.
In parabolam .i. ſignificationem.
Faſtigiũ ſũmitatẽ Elegantem .i.
pulchrũ hic et hec et hoc elegans
Non veritus .i. nõ timens Deficiet
me .i. deſeret et ponit̃ hic tranſitiue
Aciem .i. acumẽn Exterorꝫ .i. extra
neorꝫ ⁊ dicit̃ exterus a ũ Ludibria
.i. irriſiones Secti a ſecor aris In
melotis .i. in veſtib⁹ de pilis came
lorũ Vel quod melius eſt ſcd̃m glo
ſam melus ẽſt aĩal quod et taxus
dicit̃ cui⁹ pellis dicit̃ melota et ẽ
valde hiſpida Itẽ hugucio dicit ꝙ
hc melus li et hic melo onis vel
melota e animal eſt quod et tax⁹
dicitur qui fauos appetit et mella
aſſidue captat Et a melo dicitur
hec melotes tis vel melota e quedã
veſtis de pe''e vel pilis illius aĩalis
facta a collo pendens uſqꝫ ad lũbos
quo monachi utuntur
¶ Capitulũ. xij
Obtemperabim⁹ .i. obediem⁹.
¶ Capitulũ xiij
Connubiũ .i. matrimoniũ Thorus
.i. lect⁹ Abduci .i. a veritate abſtra
hi et ſeparari Promeretur paſſiue
ponitur hic cũ ſit depones Perpau
cis .i. valde paucis.
¶ Prologus in actus apoſtolorum
Editum id eſt compoſitũ Hec
ceruix icis collum Texo is .i.
ordinare Animaduertimus .i. cog
noſcimus Maluit .i. magis voluit
a malo Prolixius id eſt longius
vel diffuſius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Actus apoſtolorū. Capl'm .pmū.

Theophilus nomen eſt viri. Coueſcens a coueſcor .i. cōedens. Si .i. an. Sabbati habens iter quod eſt miliariū Tantum enī dicebant iudei ſibi licere in die ſabbati ābulare Sortitus ē .i. adeptus eſt. Capitulū .ii.

Hec penthecoſte tes a pentha qđ eſt qnq; et coſte decem quaſi q̄n quies decem .i. qnquaginta quia tot dies ſunt inter paſcha et pen thecoſten Et inuenitur hoc penthe coſten indeclinabile Spiritus vehe mentis .i. venti fortis Hic proſelit9 .i. conuerſus de gēte ad ritū iudeo rum et poteſt eſſe adiectiuū: Circiter .i. fere. Capl'm .iii.

Baſes ad ambulandū et plante ad ſtandū Hec baſis quod eſt ſub talo Hec extaſis ē cū meus non a pauore alienat' ſed inſpiratiōe re uelatiōis aſſumit' ſed hic capitur pro vehementi admiratione.

Capitulum .v.

Zelo .i. iuidia et dolore Ambigebant ab ambigo is .i. dubitabant Diſſecabantur .i. in cordibus ſuis premimia ira quaſi ſcindebantur. Ceſis .i. flagellatis a cedo.

Capitulum .vii.

Accola e .i. aduena. Accerſiuit .i. vocauit quarte cōiugatiōis Cōfeſ ſus eſt .i. pollicitus eſt ſiue ꝓmiſit Circumueniēs .i. decipiens a q̄ndo q; idem eſt qđ cingere et ponit' etiā pro circuire. Rubus hi maſculini generis eſt gen9 ligni ſpinoſi cui9 fructus vl' virgula rubet Moloch ydolū eſt amomtarū Sydus dei vr̄i .i. luciferi Rempham qui interpre tatur factura. Capl'm .viii.

Dementaſſet .i. infatuaſſet q̄ſi mentibus euacuaſſet: Deſerta nō via ſed gaza vetus iuxta egiptum funditus euerſa Capitulum .x.

Accerſi .i. voca Parebant .i. obedi ebant Inicns .i. angulis Inicie a rū dicuntur funiculi molles quib9 circūligant' pueri in cunis de ſtup pa vel ſerico ad opus nobiliū Sub mitti .i. deponi Neceſſarijs .i. fami liaribus et maxime cōiunctis

Capl'm .xi.

Inicns .i. angulis hoc n̄cium cij.

Capitulū .xii.

Hic quaternio onis. qui preerat quatuor Producē .i. exponere ad occidendum. Capitulū .xiii.

Collectaneus .i. eodem lacte nu tritus Anthiochiā piſidie nomen eſt ꝓuīcie ad differentiā alterius anthiochie. Capitulū .xiiii.

Ubi .i. poſtq̄ Sedauerūt .i. paci ficauerūt Perſuaſis .i. per ſuggeſti onem inductis Piſidiam .i. regio nem in qua erat anthiochia alia Coloniā ī qua ſcilicz. Ca. .xvi. diuerſi hinc inde collecti habitabāt Oratio locus aptus locutiōi quia loc9 orationis vocatur locus locu tionis Purpuraria que operatur purpuram Spiritū phitonem id ē diuinatorem Hic lictor oris quaſi legis ictor .i. qui dampnatos ſcđm legem occidebat vel ad mandatū iudicis puniebat qui alio nomine dicitur apparitor.

Capitulū .xvii.

Seminiuerbius a ū .i. ſeminator verborū Supſtitioſos .i. ſuperflue curioſos. Capitulum .xviii.

Scenofactorie artis quā ſcilicet fiūt tabernacula ſiue vmbracula. vl' funes A ſcenos quod eſt vmbra et funis et facio. Capl'm .xix.

Tyranni forte nomē dignitatis vel nomen ꝓpriū. Semicinciū .i.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

veſtis ex vno latere dependens. vl
zona. vel veſtis nocturna. Vel ge
nus ſudarij quo vtunt̃ hebrei ica
pite. Itez zona min9 lata. Exorciſ
ta cois generis. i. diurator. Thea
trū. i. ſpectaculū vbi rei puniebāt.
Sedatos. i. pacificatos Temere. i.
pverſe ſiue ſtulte. Forenſes a foro
vbi cauſe ventilātur non theatra
les vbi rei puniūtur. Obnoxius. i.
reus et occidi dignus. ¶ Ca. xx.

Quo min9. i. vt nō Procūbētes
. i. ſe inclinantes. ¶ Caplm. xxi.

Explicita. i. expedita. Emulato
res. i. magni zelatores. Impende. i.
inſta et iunge te illis ab īpēdere.
Sicariorū. i. habentiū ſicas i gladi
os. Municeps quaſi munia. i. offi
cia capiēs quaſi cenſum romanis
profeſſus. ¶ Capitulum. xxii.

Loris. i. habenis ſiue cingulis hoc
lorum. ri. Reſciuit. i. recognouit.
¶ Capitulum. xxiii.

Conuenit. i. conuentio facta eſt ꝛ
In antipatridem. i. in ciuitatē ab
ātipatre edificatam. Caplm. xxv
Saturius. i. feſtinantius vel cele
rius. Bernice nomen eſt viri ſecū
dum quoſdam. ſecundū alios no
men eſt vxoris vl cognate nimis
dilecte. Ambitione. i. cum multo
apparatu ſiue comitiue.

¶ Capitulum xxvii.

Cuſtodijs. i. vinctis. Adrumeti
nam. i. romam nauigantem. Vel
melius ab adrumeti ciuitate affri
ce. et eſt adiectiuum. Suſtulimus
. i. nauigationem habuimus. Suſ
tuliſſem9. i. receſſiſſem9 nauigati
onē tollentes. Gnidū insula eſt
contra aſiam. Legabam9. i. naui
gabamus. Thiphonicus. a tiphos
quod eſt flatio quia facit mare in
flari. Scapham. i. nauiculā. Cingē
tes nauem. i. in procinctu tempeſ
tatis armantes. In ſirtim. i. inperi
culum quoddam ab attractione
arene in cumulos. Hec ſirtis. is.
Armamenta. i. vtenſilia. Adria re
gio erat adquā nauigabant. vel
nomē terre a qua dicit̃ mare adri
aticū. vl adria pluralit̃ pro ſcopu
lis. Hec bolides. is. ē maſſa plūbi
per quā naute experiuntur maris
profunditatē. A prora. i. ab anteri
ori parte nauis. Excidere. i. in ma
re cadere. Sinū. i. portū vel locum
alium. Hic arthemo omis et hoc ar
themum. mi. eſt modicum vel par
uum velum. Bitalaſſum vbi con
curſus duorum marium. a bis et
talaſſum quod eſt mare. Eſt eciaꝫ
veſtigium luto impreſſum. Impe
gerūt. i. īpulerūt quaſi ceſpitātes
Puppis eſt vltima pars nauis.
¶ Caplm xxviii.

Pira. re. eſt maſſa ſiue congeri
es et ſtrues lignorum ad accende
duꝫ. a pir quod eſt ignis. Vipera
ē ſpecies ſerpentis Exhibuit. i. trac
tauit. Hec diſſenteria. rie. eſt paſ
ſio inteſtinorū a dis quod eſt diuiſi
o et enteria que ſunt inteſtina. et
eſt proprie diuiſio continuationis
inteſtinorū. Cui ſcilicet naui erat
inſigne caſtorū. i. duorum filiorum
iouis. qui fuerunt caſtor et pollux
Circumlegētes. i. circa ciliciaꝫ na
uigantes Tribuſtabernis locus ē
Sibimet ſcilicet non cum ceteris
pegrinis. In conducto. i. in hoſpi
tio. Ceſarem appellare. i. eius audi
entiā poſtulare.

¶ Prologus in epiſtolas canoni
cas.

Hdiderūt. i. appoſuerūt.
Succinctas. i. breues.
Cecuciat. i. cec9 appa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

reat a recutio tis tire media ꝓduc
ta quarte diugationis Ad lineam
.i.ad rectitudinem Digeſte.i.expli
cate ſiue ordinate Impenſius.i.in
ſtantius.i.frequẽter et cum mag
na inſtantia ¶Epl'a ſc̃i iacobi apl'i

Abſtractus.i.a bono ſepara
tus Illectus .i.ad malum
attractus ab illicio is ere
xi. Tranſmutatio i eſſencia Viciſ
ſitudinis obũbratio.i. viciſſitudo
obũbrans ſiue obſcurans quia in
eo non ſuccedũt viciſſim bona et
mala Inſitũ.i.cordi impreſſum ab
inſerere ¶Capitulum.iiij.

Militant.i.dominant̃ ꝫelatis.i.
ĩuidetis nimis ardenter appetitis.
Inſumatis.i.expendatis

¶Capitulũ.v.

Agite nũc ſciliꝫ penitẽtiã Eru
ginauit.i.erugine deuaſtante me
talla deterioratũ eſt

¶Epl'a btĩ petri prima ¶Capl'm.ij.

Incolatus.i.peregrinatiõis
Liuore.i.carne liuida ꝓpt̃
verbera quãdoqꝫ capitur ꝓ
inuidia. ¶Capitulũ.iiij.

Nolite peregrĩari ſcꝫ a ſtatu fidei
In feruore ſcilicet temptationũ.

¶Capitulũ.v.

Inſinuate.i.manifeſtate oſten
dite. ¶Epl'a petri ſc̃da. Ca.I.

Subinferentes.i.ſub deo fereñ
tes.i.gerentes Satagite.i.
cõnamini Delapſa.i.deſurſũ lapſa

¶Capitulũ.ij.

Negociabunt̃.i.quaſi negocian
do decipient Rudentibus.i.funib9
peccatoꝝ Hic rudens tis funis
nauiũ In pniciem.i.in mortẽ Pel
licientes quaſi pollucientes.i.pol
luentes a pellicio is ere xi quod ẽ
decipere Vnde pellicientes.i.decipi
ẽtes Subiugale mutum.i.aſina iu
go aſſueta vel iugo domita

¶Capitulum.iij.

Voluentur.i.in melius mutabũ
tur Tabeſcent.i.deficient quo ad a
liquas q̃litates Traducti.i.ultra
terminos fidei ducti. ¶Prolog9 in
epiſtolam iohannis primam.

Oſores qui habent alios odio
Hic oſor oris ab odi Diſſertat
.i.frequenter diſſerit quod eſt trac
tare dicere ſapienter loqui.

¶Epiſtola beati iohannis prima.

Propiciatio.i.miſeratio vel
reconciliatio pro totius
mundi peccatis. ¶Ca.iij.

Suademus corda nr̃a ut ſcilicet ad
meliora proficiam9 vel ſuademus
.i.inclinam9 corda nr̃a ad opera
dilectionis fraterne. ¶Ca.iiij.

Noluit.i.qui deum t homeinem
eſſe criſtum non credit.

¶Epiſtola iohannis tercia.

Obiurgat.i.redarguit Cõmo
neam.i.patefaciam opa eius
Garriens.i.falſis rationibus utẽs
ad nos confutandos.

¶Epiſtola beati iude apoſtoli. Ca.I.

Erutos.i.liberatos Supcer
tari.i.ſuper fundamento
ſancte fidei certari uſqꝫ ad
mortẽ a ſupercertor quod eſt depo
nens Suũ domiciliũ.i.habitationẽ
celeſtem Finitime que erãt confi
nes Exfornicate.i.extra naturam
fornicate Poſt alterã.i.ſequẽtes
cõcupiſcentias i carne altera ſcꝫ
maſculoꝝ que illi concubitui eſt
indebita Alter caretur quia dyabo
lus voluit ꝙ corpus moyſi habẽt̃
ut in ipſo populus ꝑ ydolatriam
inquinaretur. ¶Caplm.ij.

Feri maris.i.feruentis et inqui
eti Deſpumantes id eſt ad mo
dum maris inquieti ſpumantes.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Pꝛocella tenebraꝝ.i. magnitudo
tenebraꝝ īquieta in ſenſu ⁊ tene
broſa in viſu. Mirantes.i. mirādo
honorantes.

Prologus ī apocalipſim iohānis.
Aſciuerat.i. vocauerat
ab aſcio is.quaſi iuxta
ſe ſcire. Apocalipſis fe
minini generis.i. reue
latio. Prenotatꝰ.i.ītitulatus ſiue
appellatꝰ ipſe ds Promerito.i. ꝑ
dignitate voluīs laus ē īferioꝛ q̄a
nō ſufficit.

Incipit apocalipſis. Ca. pꝛimum
Apocalipſis.i.reuelatio. ab a
po quod eſt re. et calipſis
quod eſt velamentum Hec
poderis is. veſtis ſacerdotalis line
a corpori penitus aſtricta. Eadem
talaris dicit̄.a pos quod eſt pes.
Auricalcū.ci.q̄d habet ſplendoꝛē
auri ⁊ duriciē eris. Capl'm.ij.
Rūpheaꝫ.i.ſpatā. Calculꝰ ē lapis
duriſſimꝰ rotundꝰ ī omni parte.
leuiſſimꝰ igneus et carbūculꝰ dic
tꝰ ꝓpt̄ flameū coloꝛē. De ydoloti
tis.i.ydolo ꝯſecratis. Capl'm.iij.
Amen.i.veritas et tenet̄ hic no
minalit̄. Colliriū.rij. vnctio facta
ad tergendas feces oculoꝛum. E
mulare.i.ama et caritatem habe.
Capl'm.iiij.
Iaſpis.idis.ē gēma virid̄. Sar
dis.inis.ē tricoloꝛ.ī pmo niger.
cādidus ī medio. rubeꝰ ī ſummo.
Hec ſmaragdus ē gēma cui nichil
viridius cōparat̄. Hec iris ris vl'
iridis arcus celeſtis. Senas.i. ſex
⁊ dicit̄ ſenꝰ a.ū. Capl'm.vi.
Hic bilibꝛis eſt vas capiens du
os ſextarios. et poteſt eciam eſſe
adiectiuum. Hic groſſus.i.ficꝰ p̄
mitiuus immaturus inabilis ad e
dendū qui ad pulſū venti de facili
cadit. Capl'm xiij.
Pardus eſt beſtia varia et velo
ciſſima. Capl'm xiiij.
Caracterē.i.notā vel ſignū vel
deſcriptionē foꝛme alicuiꝰ. Hic ca
racter eris et dicitur imago nouꝰ
vultus effigies foꝛma ſtilus figu
ra littera ferruꝫ quo note pecudi
bus īpꝛimuntur. Cythar edus. di
.i.qui cytharizat. Merum.ri.i. vi
nū purū. Falx.cis.i.falcaſtrū vel
pocius inſtrumentū ad metenduꝫ
Aruit.i.maturuit. Meſſuit.i.meſſē
fecit. a meto is meſſui meſſum.
Capl'm xvij.
Proſtitutio.i.meretricatio Cocci
neam.i.rubeā. Coccinū eſt pānus
rubeus. Poculū eſt vas vinarium
ad bibendum. Capl'm xviij.
Cocci.i.tincturē mediū tenentis
inter rubeum ⁊ croceum Hic coc
cus.ci.dicitur pannus illo coloꝛe
reſperſus. Thinū eſt lignū impu
bile ſpinoſum in ſimilitudinem ſpi
ne albe. rotunda ligna ſunt et cā
dida. hic adiectiui naturam teneꝫ
ſed in ſe eſt ſubſtantiuuꝫ neutri ge
neris. Amomum. eſt quoddaꝫ ge
nus ſeminis et facit effluere men
ſtrua et vrinam. Redarum.i.vehi
culoꝝ quatuoꝛ rotas habentium
Hec reda e Suſtulit.i.leuauit Mo
larē.i.de mola. vel magnū ad mo
dū mole. Veneficijs.i. maleficijs.
Capl'm xx.
Biſſino.i.lino candidiſſimo neu
tri generis ſbſtantiuatū Biſſo.i.
veſte de biſſo. Capl'm xxi.
Suſtulit.i.ſurſum tulit. Iaſpis
maſculini generis ē gēma viridis
Hic ſaphirus eſt lapis ceruleī co
loris cum purpura habens pulue
res aureos ſparſos. Calcedonius
eſt lapis coloꝛem pallentis lucer

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

ſtē habens. ſub diuo fulget. in do
mo obſcur9 ē oībus ſculpēdi argu
mētis reſiſtit. radio ſolis vł digito
rū cōfricatione excandēs paleas
ad ſe trahit. Smaragd9 vt̄s ca. iiij
Sardonix idē qđ ſardis vt̄s ca. iiij
Sardi9 gēma ſāguinei coloris ru
bre t̄re habēs ſpeciē. Hic criſolit9
ti. lapis auro ſimilis cū marini co
loris ſimilitudine. Hic berillus la
pis ē ſmaragdo in viriditate ſimi
lis. ſ. cū pallore. Politur autē ab
indis in ſexangulas formas vt ebe
tudo coloris ex repcuſſione angu
lorū excitet̄. alit̄ polit9 non habet
fulgorē. Hic topaſius ſiȷ. vel topa
ſion indeclinabile. gemma ex virē
ti generē oīq3 colore reſplēdēs āpliſſi
ma ē gēmar. Criſopraſſ9 ē lapis
viridis aureeq3 mixture. a criſis
qđ eſt aurū et praſſum qđ ē porrū
ꝓpter colorē viridē cū aureis iter
uenientib3 guttis. Jacinct9 lapis
eſt ceruleí coloris. optimus eſt q̄
nec rarus ē nec denſitate obtuſus
ſed ex utroq3 tēperamēto luce reful
gēs purpurea ſereno pſpicu9 eſt
et gratus nubilo corā oculis eua
neſcit atq3 marceſcit. ⁊ in os miſſus
frigidus eſt ⁊ in ſculpturis duriſ
ſimus eſt nec tamē īuictus. Ame
tiſtus lapis ē inter purpureas gē
mas obtinens principatū ſculptu
ris facilis. Capl̄m xxii.

Alpha eſt prima lr̄ā aput grecos
o vltima. Per hoc inſinuat dn̄s ſe
eſſe oīm principium et finem. Etiā
amen. i. vere.

Expliciūt vocabula biblie ad
lr̄alē ipſi9 itelligentiā admodum
neceſſaria. ⁊c. Deo gracias.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

e 8

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
151 E 10